

خلاصہ دستور تونو

روابط، امتیازات، مقاصد، تقسیم

اونور گنڈ معلومات ل سور تونو

سورة الفاتحة - سورة ق

Ketabton.com

مدرس: مولانا خلیل الرحمان صاحب مدظلہ

طالب: محمد ایوب

سورة فاتحه

(۱) کجی سورۃ دے پیر ترتیب قرآن کے پیدال نمبر اوپینزل کے ۵ نمبر ہیں سورۃ مدثر ندے: علق- قلم- مزل- مدثر- فاتحہ، رکی، اودنی سارۃ تو تخصیص رکھ لے شی چہ بعضے الفاظ لکھ صلوات، جہاد، باز کولہ پیر کی سورۃ نو کے لغوی معنی سرہ رازی اودنی سورۃ نو کے پیر اصطلاحی معنی سرہ رازی میں داچنی سورۃ نو کے خطاب زیات تر مشیر کا نو اوامیان تہ وی اودنی سورۃ نو کے خطاب ہمیشہ اہل کتاب او عالمنا نو تہ وی کی سورۃ ہف دی چہ ہجرت نہ تھکے نازل شوے دی اگر چہ یہ طائف یاہل مقام کے والے تہ وی اودنی ہف دی چہ ہجرت نہ بعد نازل دی اگر چہ نمبر یہ موقع یا فتح مکہ نہ پس ولے تہ وی۔ 86+28=124

(۲) نومونہ سورۃ فاتحہ: دفتاحے گزوں نومونہ دی قانون دادے چہ کثرۃ الاماء بتذکر علی کثرۃ الصفاء لکہ یوسرے چہ قاری ہم دے عالم ہم، حافظ او مفتی ہم دے دا گزوں القابات دے سڑی پیر گزوں وصفا تو دلالت کوی دغہ شان دفتاحے ہم گزوں نومونہ دی اودا نومونہ چا دزان نہندی جو کڑے۔ بلکہ دا اول نقل دی و بی ﷺ نہ:

- (۱) فاتحہ: افتتاح ندے پراستونکے: دے سورۃ سرہ افتتاح دقرآن اشوہ... (۲) اساس القرآن: بنیاد قرآن یا خلاصہ قرآن: دتمام اسمانی کتابونو اودقرآن خلاصہ ہم دے سورۃ کے دہ
- (۳) سورۃ صلوات: حدیث دے: لاصلواتہ لمن لم یقرأہ بفاتحہ الکتب پیر جمع کے امام اوپینزلہ موز کے موز گز اربہ خانہ وائی ورنہ موز نہ کیگی نور سورۃ نو د مخلوق پیر خود اودا سورۃ دخالق پیر خود دے
- (۴) سورۃ حم: پیر شروع دے سورۃ کے حمدوندی
- (۵) سورۃ الشافیہ: داسورۃ روحانی پیارود پارہ ہفادہ کہ چرے معنی مطلب سرہ پورا یاد کڑے شی اوکڑے شی
- (۶) کافیہ: چاچہ سورۃ زدہ کڑو معنی او مطلب سرہ او عمل نے پیرے اوکڑو نو د جنہم نہ خلاصی پارہ بی کافی شی دہ لہرہ (۷) وافیہ: مکمل مضمون لحاظ سرہ: درجہ پیر درجہ کیے ٹول بیانات دی
- (۸) رقیہ دم والا سورۃ: لکہ شگہ چہ ابوسعید الخدریؓ چلو ملگر وسرہ جہاد تہ تلے دوپہ لارہ کے دوقوم شتر چہ مار یا لرم خوڑلے دو... اکڈے ترے وانستے... بعضے خلق دے نہ پیر دم پیے اختلاو استدلال کوی مگر دا غلط دی ہفہ خومال غیبست وو ستاد اشوی۔

(۹) کتر: خزاندو علومو: شیخ القرآن صاحب پیر مایل چہ کہ چرے ماتہ اللہ شپک ۶ کالہ عمر اکڑی اوڑہ مسلسل ہم دافاتحہ بیانوم نوز ماعمر پیر ختم شی مگردے دفتاحے علوم پیر ختم نشی

(۱۰) تعلیم المسلمہ: رسوال کولو جل یا علم: ژوپے تعریفونہ داللہ، بیاحیلہ عاجزی، بیاسوال کول بل داچہ شہ غوثی پکار دی ہدایت اوپدے ثابت قدمی او شگہ بہ غواڑے احادیث کے رازی چہ بہتر پیر دعا دیونس وہ (لا الہ الا انت سبحانک...) زکہ چہ دعدارے شرائط وادھف دے داڑہ دے دغا کے دو (۱) چہ چا نہ غواڑے ہفہ بہ تھل نہ پاک گزوںے (۲) چہ شہ غواڑے نودغے شہ ہفہ مالک گزوںے (۳) خیل زان بہ عاجزہ گزوںے۔

(۱۱) ام القرآن: ام اصل یا مورت وائی شگہ چہ مور اصل دچی وی دغے سورۃ فاتحہ اصل دٹول قرآن دہ

(۱۲) ام الکتاب: دٹولو اسمانی کتابو اصل یا خلاصہ ہم دے فاتحہ کے دہ

(۱۳) سبع مثانی: اودہ اثبوت چہ بار بار ویلے کیگی مانزہ کے کس

(۳) وجہ و تقدیم: ہے خوز مونگ علماء دے لس وجوہات خانی مگر ہفہ زیات تر علمی دی دلست صرف دودہ وجوہات وایو:

- (۱) ٹول قرآن پیر دو قسمہ اثبوتو مشتمل دے یو علمی بل علمی علم او عقیدے سرہ تعلق لری لکہ توحید او رسالت یا ایمان بالا خرہ وغیرہ او عملی صرف عمل سرہ تعلق لری لکہ قیام الصلوات یا حج وغیرہ نو پیر دے فاتحہ کے دا داڑہ قسمہ موجوددی ژومی دے اثبوتہ علمی دی چہ عقیدے سرہ تعلق دے او بل ثلور مایت ایاک نعبہ... تعلق عمل سرہ دے
- (۲) پیر اعتبار دہم قرآن ۴ حصے دے (۱) التالیق لکل... (۲) الربی... (۳) المبارک فی... (۴) ایمان... نو فاتحہ الحمد للہ کے خالق تہ اشارہ دہ رب العالمین کے دودھے حصے خلاصہ پیر امن کے درپے حصے المبارک: خلاصہ اوپہ مالک یوم الدین کے داخرے حصے خلاصہ نو فاتحہ خلاصہ دقرآن دہ او قانون دادے چہ خلاصہ مقدم دی پیر تفصیل او تفسیر حضرت مولانا شبیر احمد عثمانی دفتاحے و تقدیم وجہ دا خانی چہ قرآن کے ۶ خبرے دی، توحید+ رسالت+ احکامات+ قیامت+ حال دنونکو+ حال دنونکو نو فاتحہ کے دا شپک واڑہ شہ پوہہ عالمان چہ خطاب کوی نو ژوبے خلاصہ شگے کڑی او پیر پیرے مفصل بیان اوکڑی ک

(۴) مقصد سورۃ یادوہ یا محویر یا زبدہ (سج) دسورۃ چہ ٹول سورۃ دھفہ نہ تاویگی ہفہ دے (۱) ایاک نعبہ دایاک نستعین (۲) مقاصد اربعہ عالیہ۔ قرآن پاک 8 مسئلے بیانوی چہ 4 کپے مہمات او 4 کپے مہمات دی مہماتو تہ مقاصد اربعہ عالیہ ہم وائی چہ ہفہ دای (۱) اثبات دتوحید (۲) رسالت... مہمات دای... نو فاتحہ دغہ ژومی ثلور بیانوی دا ثلور مقاصد دفتاحے دھیرات اولفظ نہ داسے ثابت دی چہ الحمد للہ نہ تہ ایاک نستعین پورے توحید خو پیر ڈاگردے مگر اھد نا الصراط... ضالیین پورے شگہ ثابت دے داسے چہ مونگ داسوال دھفے ذات نہ داسے کو چہ دے کار نہ صرف اللہ دے اثبات درسالت ترے داسے ثابت دے چہ علمی او عملی مسئلے مونگ تہ چاہیان کڑے یا داڑے دا رسول۔ شہ کے درتہ بیان کڑے قرآن کے۔ دے نہ صداقت الکتاب مسئلہ واضح شوہ دغے صداقت الکتاب ہم دا خلہ چہ اصفا داللہ یا صفا تہ بندہ چہ ایاک نعبہ وغیرہ کے دی مونگ تہ رسول شگہ رارسولہ دہ داسے پیر قرآن کے بیان کڑے دہ اللہ رحمن اور جم دے او قرآن ہم د اللہ رحم دے پونس ۵۸ قبل بفضل اللہ ورحمہ... ہم دغے مسئلہ ایمان بالا خرہ ہم دا خلہ چہ احمد وندہ اللہ شہ پارہ وائے اودا عبادت داللہ شہ پارہ کو دے دپارہ چہ پیر قیامت کے پکارا شی بل داللہ رب یعنی تربیت دبدن اور روح کونکے دے نو دروح تربیت پیر قرآن سرہ کوی دے دپارہ چہ دازوچ سے قیامت کے بیخشی دغذابہ۔ پیر مالک یوم الدین سرہ اثبات قیامت براہ راست نو مختصر داچہ دفتاحے ہر ایت یا ہر لفظ نہ دا ثلور مقصدی خبرے واضح دی۔

08889000000

(۵) تقسیم و سورۃ: ہسے خود دے سورۃ فاتحے تقسیم یہ 8 او 15 حصو پورے شوے دے مگر لذتہ مونگ صرف پے درے حصو کے کو۔ نو سورۃ تقسیم دے پے اعتبار دھضا مینو سرہ پے در پو حصو کے:

- (۱) بزومی درے اتونہ الحمد للہ نہ ترمالک یوم الدین (مشتمل دی پے آساہہ سرہ الحمد للہ نہ ترمالک یوم الدین) اسم ذاتی او باقی ثلوثہ ناتی دی۔ پے الحمد للہ سرہ در پے تمامو مشترکا نو کیگی پے رب العالمین سرہ در پے تمامو بنو سبیا نو او صابینو کیگی پے الرحمن الرحیم سرہ ہم در پے مشترکا نو کیگی چہ برکت ذمہ دار بل ٹوک گزوی بہ مالک یوم الدین سرہ در دے پے ہفتہ مشترکا نو چہ بل لہرہ شفاعت ذمہ دار گزوی نو داڑو ہسے حصہ مختص دہ حقوق اللہ لہرہ (۲) آیت ۴ چہ حقوق اللہ او حقوق العباد کپے مشترک بیان کیگی پے ایاک نعبد کے واللہ حق دادو چہ عبادت خاص کڑے شی اللہ لہرہ او بندہ حق دادے چہ عباد او کڑی او دغے پے ایاک نستعین کے ہم۔ (۳) آیت ۵ نہ تر آخر پورے۔ دیکے خالصہ بندہ حقوق دی چہ کپے در پو ذمہ دار بل دے اجمالاً۔ کد چہ بندہ وائی چہ اھدنا الصراط المستقیم نو حدیث قدسی دے چہ اللہ فرمائی چہ ہذا بعدی دا زما دہ حق دے۔ نو سورۃ فاتحہ کے رد دے پے ثلوثہ فر تو (۱) دھریہ: ددی دا دعوہ دہ چہ اللہ نہتہ دا ہر شہ حادثاتی طور پے پیدای او حادثاتی طور بہ فناہی نو الحمد للہ سرہ پدے دھریہ باندے رداوشو چہ اللہ خالق ددے ہر شہ دے۔ (۲) مجموعیان او صائین (آتش پرست او نمر پرست) پے رب العالمین سرہ (۳) رد دے پے مشترکا نو چہ در یار تو نو او بتا نو عبادت کوی پے رب اور من سرہ (۴) ہفتہ فلاسفران چہ یو مخلوق دہل د پیدائش او فناہ کو بسبب گزوی شہتہ چہ cause & effect relationship وی کیگی۔

تفسیر کبیر دفتے متعلق کیگی چہ فاتحہ کے ۵ خبرے اللہ او مخلوق سرہ متعلق دی: اللہ سرہ متعلق ۵ خبرے (۱) الوہیت (۲) ربوبیت (۳) رحمانیت (۴) رحیمیت (۵) مالکیت۔

دبندہ متعلق (۱) عبادات (۲) استعانت (۳) طلب دھدایت (۴) طلب دستقامت (۵) طلب نعمت نوروتے ۵ دڑبو ۵ سرہ داسے ترتیب وار تزی چہ مونگ ستاہنگی زک کو وچہ نتہ اللہ اولدیے۔ مونگ ستاہنگی استعانت یا مدد زک غواڑو چہ تر بے۔ اوتانہ ہدایت زک غواڑو چہ تر بے۔ اوتانہ دستقامت زک غواڑو چہ تر بے خاص رحم ستاہنگی خاص مخلوق دی۔ اوتانہ نعمت سوال زک کو وچہ نتہ مالک دسز او جزا ہے۔

(۶) امتیازات و سورۃ فاتحے: (۱) سورۃ ممتاز دے پے اجمالی خلاصے دفران۔ قرآن ثلوثہ حصے دے دثلوثہ مقاصد و لحاظ سرہ۔ اثبات دتوحید۔ رسالت۔ صداقت الکتاب۔ ایمان یا آخرہ۔ نو فاتحہ ددے

- (۲) سورۃ ممتاز دے پے بیان د تمام اسانی علوم کو کم چہ پے کتب سابقہ کے دی۔ دھغے نو لو علوم پے لباب ایاک نعبد و ایاک نستعین دے
- (۳) داسورۃ ممتاز دے پے بیان دچل / طریقے خود سوال۔ روستوبہ و وضاحت اوشی (۴) سورۃ ممتاز دے پے بیان د دعا خاص کو لو چہ کومد دعا غوسل لازم دی - اھدنا الصراط المستقیم
- (۵) داسورۃ ممتاز دے پے خاص کید و موز سرہ چہ سورۃ صلوة ہم وائی یعنی ددے نہ بغیر موز نہ کیگی۔ مقتدی یا امام بہ ضرور فاتحہ وائی۔ پے نومو نو دفتے کے ددے وضاحت شوے دے۔

ہفتہ حروف چہ فاتحہ کے نشتہ: (۱) ت/ا (۲) خ/نا (۳) ذ (۴) ز/ذ (۵) ش (۶) ظ/طا (۷) ف/نا/ا/اؤل پے انعام ۱۲۲ کے راہمردی دحروف پے فاتحہ کے و لے نشتہ نو یعنی علماء فقہا۔ جواب کوی۔ چہ زک چہ الفاظ زیات تر د عذاب زانو کے استعمال دی او فاتحہ شفا داسورۃ دے۔

اعتراض (۵) ایت ۰۶: سب سے باندے چن پورہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: نابت بخیر منہ (۲) زہ والہ دکنم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پتھاذا الولد باندے چہ موبگ دنا بنانو نہ منع کوے۔ نو ۵ جواب نو کوئی (۱) سبحانہ (۲) بل لمانی السلوت والارض (۳) کل لقا تونون (۴) بدلیع السلوت والارض (۵) واذا قضی امرنا فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہ تہ رشتونے پیغمبرے نو ستا پیر سالت واللہ ماسرہ خبرے اوکڑی: جواب نو دودہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الایات لقوم یوتونون ددے دود جوابونو نہ علاوہ علماء ددے جواب ہم کوئی چہ یو مجازی بادشاہ دکنم نفاظ کو لو د پارہ دھر چادر ہوا زے نہ نہ زنی۔ نو حقیق بادشاہ شنگہ دا سے اوکڑی۔

ہو دا ووم او اتم اعتراض در میان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حیدر مرکز و فواے بنی اسرائیل و ناسو مکینہ شرک و لے شروع کڑو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سو دیکہ ابراہیم دعا و نو لے و پیغمبر منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: تو حیدر و لو نوا نیماہ کرامت سبقت و تبلیغ و فو ناسو لے تو حیدر ناکار کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۳۲: پتھو بل دقبیلے چہ تہ پچل دین کے پتھلہ پتھک او تر دد کے لے کھ یو خواج کلہ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ المشرق و المغرب (یعنی زہ والہ دکنم تابع یم۔۔) اعتراض (۹): دصفا و مردا پے طواف۔ چہ پتھلہ خود صفا و مردا طواف کوے حالانکہ دودہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او موبگ دبتا نو عبادت نہ منع کوے۔ جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا و المروۃ من شعائر اللہ

بیانور و ایتونو کے زواج، انذار، دلا تو بے درے شرائط پایت ۱۶۰ کے، دلائیل و توحید، رد شرک او بیان دھرماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔ (چہ کتھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو وصلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: ددے پھقلہ درے اپنے خبرے کوئی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذہیل ملک (۳) اصلاح ذہیل کور منزل (۲) پے سورۃ انفال کے: چہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوئی

منزل (۳) پے سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل پارہ او گورہ شروع ددریے حصے پقران کے) نو ایت ۱۷۷ کے اے کھچھاد ل صفات ذکر کوئی ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیات المدین (دملک اصلاح دپارہ ثلور اصول) ذکر کوئی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔) (۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثشی (لا تاکلوا اموالکم۔۔)

بیا بیان روج پے شنگہ ج کے مال او بند در داڑھ لگی دغدرنگ جہاد کے ہمدراڑھ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیا ایت ۱۷۵-۱۷۶ پورے ۱۸۰ تو انین دگورہ سولوبیا کیگی۔ صفحہ دا دی:

(۱) ایت ۲۱۵: دگورہ شہر ہذو دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشربہ ذہیل کور مدافعت کوئی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن الخمر و البیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیلینی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الجھض (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۴: قسم خوئل واللہ پونوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: دطلاق انشام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کنڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق و غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت للارواح

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاند و رکولو طلاق شوے شوے تہ

ددے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پے بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۴۶-۲۵۲ چہ کچے دا میرد جہاد پارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چہ کتھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو وصلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کیے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ غیب و رکوی مستفیو مال تہ فی سبیل اللہ او جرور کوئی بخلاوتہ:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ مٹے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہذو دعوہ ذکر کوئی چہ کوئے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیا ددو فر تو بیان کوئی یو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او نمرود دے چہ سرکشہ فر تو دہ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشد کوئی لکہ ابراہیم او عزیز بیا مثالونہ پارہ دخرچ کو لو پے ایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ درضاد پارہ)

او ایت ۲۶۳-۲۶۶ کے ددی اغرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ددفعات پے سو دخرور باندے ایت ۲۸۲: ایت طولیلا چہ بیان دمعاملاتو کوئی۔ چہ لیلین دین پے شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسلو کوئی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بیا ایت ۲۸۲ کے بیان دتوحید پے لہمانی السلوت سرہ پے ایت ۲۸۵ کے اثبات در سالت کوئی پیا من الرسول

سرہ۔ دریم پے ایت ۲۸۶ کے پے لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوئی او انفاق پرے قیاس کوئی زکہ چہ انفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

(۲) اثبات در رسالت: (چہ نبی خدا اللہ پیغمبر دے او آخری دے) نبی کچھ فرمائی چیز ما مثال داسے دے لک پو عمارت دی ہنے کے پوختہ کہہ وی۔ مالک نے الگوی ہفتہ بلڈنگ برابری۔
 انا خاتم النبیین لانی بعدہ اود دے اثبات رسالت داصحیح داصحیح مقصدے چہ در رسول پہ طریقو کے کامیابی گزول۔ بدعتی چہ بدعت کوی۔ نو نبی گرہ نہ آخری رسول گزوی۔ نہ دھتہ طریقو کے کامیابی گزوی
 (۳) الجہاد فی سبیل اللہ: جہاد کہد جہد نشی نو معنی ہے وہ انتہائی کوشش کول۔ دپارہد اشاعت قرآن او سنتو۔ چہ دین واللہ دے۔
 او کہ جہاد جہد نشی نو مطلب ہے دے فراختیا یعنی ہفتہ عمل چہ اسلام بیفر اختیار مالاو گی او مقابلہ کے کفر تنگیگی او ختمگیگی۔

(۴) الا نفاق فی سبیل اللہ: واللہ دین دپارہ مال گول۔ (اوس نے ربط بنا کولہ: انفاق بہ جہاد دپارہ کولے جہاد بہ اثبات در رسالت دپارہ کولے او اثبات در رسالت سرہ ملک کے توحید رازی)
 نوڑو ہے دوہے مکے مہما تو نہ او آخرے دوہے مکے دما تو نہ رادانتے۔ باقی ہفتہ غلور نوڑو چہ صداقت الکلب + ایمان بالآخرۃ او تنظیم + آداب دی۔ دھتہ ہم ذکر کیگی مگر
 مختصراً/ضمنیاً تفصیل پدے سورۃ کے دوہے غلور و مسلک کیگی۔ قرآن زدہ کولود پارہ اصل کے دوہے مسلک ورت وی۔ پریدے ہفتہ نوڑوے خبرے چہ ۱۶ علوم غلط یادوی۔

تقسیم سورۃ: سورۃ ۴ حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۰۰: اثبات دتوحید کوی (۲) ایت ۱۰۱-۱۷۶: اثبات در رسالت کوی (۳) ایت ۱۷۷-۲۵۳: الجہاد فی سبیل اللہ بیانوی

(۴) ایت ۲۵۴-۲۵۷: الا نفاق فی سبیل اللہ بیانوی

خلاصہ سورۃ رومے حصہ: بیا دغڑو ہے حصہ سیم دہ پہ در یو با یو بانندے:

باب نمبر (۱) ایت ۱-۲۰: چہ بیان دفرق ثلاثی کوی کولے چہ سورۃ الفاتحہ کے مختصر بیان شوے۔ نو دلہد دھغوی صفات، دھغوی حکم دنیوی او اخروی ہم بیانوی۔
 باب نمبر (۲) ایت ۲۱-۳۹: دغڑو ہے باب اصل کے بطور تمہید و دپارہ ددے دویم باب۔ زک کہ چہ دلہد کے اصل مسئلہ یا مہا الناس اعدو یکم ذکر کولے شی۔ دیکے سبق دے ملتے چہ کلکتہ
 بیان دتوحید اور کڑے نو خلق پہ درے ڈلے کیگی۔ او پہ اصول و قرآن کے پہ تم نمبر بانندے ددے در یو ڈو لو بیان شوے دو۔

نو دے باب کے رومے خطاب عام وے۔ او دعوہ دتوحید دہ۔ چہ ۵ دلائل عقلیہ پرے بیانگی۔ او بپا ثمرہ پرے ذکر کولے شی: فلا تجعلوا اللہ اندا۔ بیا اثبات در رسالت، بشارت
 منوکتہ اود نع دعتراض پہ ایت ۲۶ کے پہ ان اللہ لا یستغنی... بیا ایت ۲۸-۳۷ پورے غلور نعمتوں ذکر کولے شی یہ کیف تکفرون باللہ سرہ (۱) چہ دشت نہ م شتہ کڑے
 (۲) ددنیا نول نعمتوں م تارہ پیدا کڑل (۳) ستا سونیکہ تم عزت نصیب کڑو پو لو فزشتو (۴) لغزش م درتہ ہم معاف کڑو۔ وغیرہ

باب نمبر (۳) ایت ۴۰-۹۶: رومے روع بطور تمہید چہ خطاب عام نہ پس خطاب خاص کولے شی یہ یعنی اسرئیل الذکروا سرہ چہ رومے دینی اسرئیل اور دے خصلتوں ذکر کوی۔

لکہ (۱) تحریف (ولا تستروا... ایت ۸۱) (۲) تلبیس الحق بالباطل استمنان جن ایت ۴۲ (۳) ترک عمل (اتامرون الناس... ایت ۴۴)

دوہے مقابلہ کے دو مومن اور دے صفات: (۱) صبر (۲) صلوة (۳) ایمان بالآخرہ ایت ۲۵-۳۶ (۴) رومے روع بطور تمہید دہ دھتے ۶ خطا یو نو پارہ چہ خطا یو ستہ روت نواکی
 خطاب (۱) بیان دا تو نمونو اود دہ تمونو/عذابونو: نمونو دادی: (۱) نجات من الفروع ایت ۳۹ (۲) نجات من الفرق ایت ۵۰ (۳) ایتاۃ الکتاب ایت ۵۳
 (۴) عفوہ من القتل ایت ۵۱-۵۴ (۵) حیات بعد الممات ایت ۵۵-۵۶ (۶) تظلیل النمام ایت ۵۷ (۷) انزال المن واسلامی ایت ۵۷ (۸) فوجار لعیون من الحجر ایت ۶۰

دوہے قحونو/عذابونو دادی: نزول العذاب من السماء ایت ۵۹ (۲) ذلت واهوان بسبب کفران ۶۱

خطاب (۲) ایت ۶۳-۷۲: دینی اسرئیل و دشران اور دے خصلتوں: (۱) نقض العھود ۶۳-۶۴ (۲) الخیل فی ذیل البقر ۶۷-۷۱ (۳) قتل انفس ۷۲

او دمو جو دہ بنی اسرئیل و دشران خاے (۱) تحریف فی الدین ۷۵ (۲) منافقت ۷۶ (۳) تقلید و آبا و اجداد ۷۸ (۴) مخصمین لا نفھم بالحد ۸۰

خطاب (۳) انکار ہم من الادامر و اتیانہم بالکفر ۸۳-۸۶ خطاب (۴) انکار دھتے انبیاد نہ ایت ۸۷-۸۸

خطاب (۵) انکار دمو جو دہ نبی نہ ۸۹ خطاب (۶) خلاصہ دما سبق ۹۵

(چکھ تفسیر دے رومے حصے ششم شی نو صلہ باقی خلاصہ بہ بیانوی)

دویمہ حصہ ایت ۹۷-۱۷۶ داڑومی غلور ایتوں پہ دو اڑو حصو کے شمارو لے شی۔ لکہ شگہ چہ علمانچلو کتابونو کے بابونہ تری۔ او دھر دو بابو در میان کے یو فصل دی۔ چہ دے فصل کے ٹکے اور د ستوداڑو
 بابونہ تر لے شوے وی۔ دغڑشان دغڑا ایتوں دواڑو حصے نچلو کے داسے تری چہ رومے حصہ کے اثبات دتوحید و نو دویہ کے اثبات در رسالت دے۔ نو داداڑو حصہ دجبرائیل رسول اللہ
 طرف نہ راوڑوے وے۔ لہذا پہ جبرائیل بانندے اعتراض پدے دواڑو مسلک و اعتراض دے۔ نو پدے دہ دویہ حصہ مومنگ دایت ۱۰۰ پزائے دایت ۹۷ نہ شروع کوی۔

نو ایت ۹۷-۱۵۸ پورے ۹ اعتراضات دی۔ او دھتے جوابونہ او ایت ۱۵۹-۱۷۶ پورے شتورے اہم خبرے در رسالت مسئلہ متعلق دی۔

اعتراض (۱) پہ جبرائیل بانندے ۹۷-۹۸: چہ مومنگ تارہ رسول او دا قرآن زک نہ منو چہ تارہ دوی جبرائیل راوڑی چہ ہفتہ مومنگ پہ مشرانو عذابونہ راوستے دی۔ نو ۵ جوابونہ کوی۔

جواب (۱) قرآن باللہ پہ حکم نا کیگی۔ (۲) قرآن دھتے کتابونو تصدیق کوی۔ (۳) ہڈی (۴) وشرای (۵) ایت ۹۸: ٹوک چہ جبرائیل سرہ دشمنی کوی نو ہفتہ اللہ سرہ دشمنی کوی نو اللہ ہفتہ سرہ...

اعتراض (۲) سلیمان بانندے ایت ۱۰۲: چہ دسلیمان صفائی بیانوے حالانکہ ہفتہ جاو دگرو۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: دما کفر سلیمان وکن الشیطن کفروا

اعتراض (۳) مومنگ دحزن مع کوے حالانکہ اللہ دے خولود پارہ دوہے فرشتے ہاروت او ماروت را کیگی وے۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: حتی یقول انما نقضتہ فلا تکفر

اعتراض (۴) ایت ۱۰۲: چہ مومنگ دچلو مشرانو دین او رسم راج نہ مع کوے جواب ایت ۱۰۲: لا تقولوا راعنا وشرک او دے اہم خبرے مہ کوے۔

اعتراض (۵) ایت ۱۰۶: اپنی سبب باندے چرن یوہ خبرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: ناسی بخرمنہ (۲) زہہ واللہ حکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پرتخاڈ اولد باندے چہ نہ مونگ دنا سنا نونہ منخ کوے۔ نو ۵ جوابونہ کوی (۱) سبحانہ (۲) بل لہ مانی السلوات والارض (۳) کل لہ قانون (۴) بدیع السلوات والارض (۵) واذا قطنی امرأ فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷): ایت ۱۱۸: کہہ رشتونے پیغیرے نوستا پراسالت واللہ ماسرہ خبرے اوکزی: جوابونہ وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذاک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الامت لقوم یقنون درے دو جوابونہ علاوہ علماء درے جواب ہم کوی چہ یوحجازی بادشاہ حکم نافذ کو لو پارہ دھر چادر وازے نہ نہ زری۔ نو حقیقی بادشاہ شنگہ داسے اوکزی۔

دو دوام و اتمام اعتراض در میان درے خبرے وی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ و توحید مرکز و نونوے نبی اسرا کیلونا سو کپیکہ شرک و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد سنا سو دیکہ ابراہیم دعاوہ۔ نووے دا پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: توحید و تلو لونا نیام کر اسو سق اوتیلخ و نونوے سو لے توحید نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸): ایت ۱۳۲: پتھوئل قبیلہ چہ نہ چیل دین کے پتھلہ پر شک اترد کے۔ کلہ یوحنا کلا بل یوحنا۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ مشرق و مغرب (یعنی زہہ واللہ حکم تابع یم۔۔۔) اعتراض (۹): دھفا اور واپ طواف۔ چہ پتھلہ خود صفا اور واطواف کوے حالانکہ دوہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او مونگ دبتا نو دعوات نہ منخ کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والمروة من شعائر اللہ

بیانورو ایتونو کے زواجر، انذار، دلا دو بے درے شرائط پتھلہ ۱۶۰ کے، دلا کیلو پتھو حید، رد شرک او بیان دھر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔۔

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: دوے پتھلہ درے اہے خبرے کوی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذہل ملک (۳) اصلاح ذہل کور

منزل (۲) پتھلہ انفال کے: چہ پتھلہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوی

منزل (۳) پتھلہ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل دپارہ او گورہ شروع در یے حصے پتھلہ قران کے)

نوایت ۱۷۷ کے دجہاد صفتا ذکر کوی ۵ دھقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیاست المدن (دملک اصلاح دپارہ علور اصول) ذکر کوی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثقی (لا تاکلوا مما اکلم۔۔۔)

بیایان درج پتھلہ حج کے مال او بندرواڑہ گنی زندرنگ جہاد کے ہمرواڑہ گنی: ایت ۱۸۹: بیایا ۲۱۵ پورے ۱۸: قوانین کور و لو بیانیگی۔ سفہ رادی:

(۱) ایت ۲۱۵: کور شربہ سفہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشربہ ذہل کور مدافعت کوی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شہر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن انحر و المیر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیبیتی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن النکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الحیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصدہ جماع

(۹) ایت ۲۲۳: قسم خوئل واللہ پونم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: وطلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۳: کڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت لازواج

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاندو و رکولو طلاق شوے شوے تہ

دے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی بہ بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۳۶-۲۴۲ چکے دامیر دجہاد پارہ دوہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چکھ تفسیر دوے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانوو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ ترغیب ذکر کوی منفیقو مال تہ فی سبیل اللہ اوزر و کوی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ تھے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: سفہ دعوہ ذکر کوی چکونے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیاد دو دفتر تو بیان کوی پوایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان ر

شیطان او نمرود نے چہ سرکش فرقدہ۔ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشاد کوی لکہ ابراہیم او عزیز بیامثالونہ دپارہ دخرچ کو لو پوایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ درضا دپارہ)

اوایت ۲۶۴-۲۶۶ کے دنیا غرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے طیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات پتھو خورد باندے ایت ۲۸۲: ایت طویلا چہ بیان دمعاملاتو

کوی۔ چہ لیلین دین بہ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسلو کوی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بہ ایت ۲۸۴ کے بیان و توحید پتھلہ مانی السلوات سرہ پوایت ۲۸۵ کے اثبات در رسالت کوی پتھلہ من الرسول

سرہ۔ دریم پوایت ۲۸۶ کے پتھلہ لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوی او انفاق پرے قیاس کوی زکہ چہ انفاق نہ پیغیر جہاد ممکن نہ دے۔

سورة ال عمران مدنی (ترتیباً بعد از بقرہ - نزولاً ۸۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بقرہ	سورة ال عمران
۱-	بقرہ کے بیان ظہور رسکلوود توحید، رسالت، جہاد، انفاق۔ توحید ظہور وارے ذکر و۔ ایت ۲۱، ۱۱۶، ۱۶۳، ۲۵۵، او ۹ اعتراضات پر رسالت او جوابوندو	نودے سورة کے ہم دغہ مقاصد بیا نیگی مگر زیات وضاحت اور ترقی سرہ۔ دلنا اووہ وارے توحید وے لکہ ایت ۱۰۹، ۶۴، ۵۱، ۲۶، ۱۸، ۲، ۱۰۹، ۱۸۹ کے۔ او ۱۵ اعتراضات پر رسالت او دھنے جوابات ذکر کوی۔ نو دا سورة یہ ترقی دے۔ دھنے سورة البقرہ سے نہ۔
۲-	بقرہ کے دیہود وال (عقل) دعا جڑے ذکر او شو۔ واذا دعنا موسیٰ ارا عینا لیتیم اتخولتم الحجل ایت ۵۱	نودے سورة کے دعیسا یا نود الہ (عیسیٰ) دعا جڑے ذکر کوشی چھہ کزور سے دو۔
۳-	بقرہ کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دکور او ملک دجہا ہرازی۔	نودے سورة کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دجماعت یعنی تنظیم کیگی۔
۴-	زیات تر خطاب دلک مغضوب علیہم (یہود یا نو) تہود۔	نودے سورة کے زیات تر خطبات ضالیون تہودے۔ یعنی عیسایان نو تہ چہ یہود پے روان دی۔
۵-	بقرہ کے دشتر کانوپہ دکورہ دو۔ چہ قالوا انظروا لعلکم ترحمون ایت ۱۱۴ (اللہ ناہان نبوی دی)	نودے دعیسا یا نو یہ دکورہ چھہ عقیدہ دستیت دہ رد دے۔ عیسیٰ او بی بی مریم خدایان گنوی۔ نو اللہ تعالیٰ دوی ٹولو اودوی دیکولو عاجزی بیانوی۔ چہ زکریا دے بی بی مریم، عیسیٰ او جبرائیل ہم عاجزی بیا نیگی۔
۶-	دلک یہود یا نو سرہ ایت ۹۳-۹۵ کے مباحلہ۔	نودے ایت ۶۱ کے عیسایان نو سرہ مباحلہ۔
۷-	دطاوت دملگرو دعا ذکر دہ پیا ایت ۲۵۰ کے ربنا افرغ علینا صبرا	نودے دسنا باو دعا ذکر دہ پیا ایت ۱۴۷ کے ربنا اغفر لنا و لنا
۸-	دبی اسرائیلونہ وعدہ اخیل ذکر و۔ پیا ایت ۸۳ کے واذا اخذنا بیات بنی اسرائیل لالتعمدون الا اللہ۔	عامنہ مسلمانو نو وعدہ اخیل ذکر دی پیا ایت ۱۸۷ کے واذا اخذ اللہ بیات الذین اتوا الکتاب لیتینہم للناس۔۔۔۔۔
۹-	ایت ۱۵۹ کے پکا تمین حق باندے لعنت دھنے کیدو	نودے ایت ۷۸ کے پکا تمین باندے لعنت دھنے کیگی۔
۱۰-	ایت ۱۷۴ کے وانی چکا تمین حق سرہ باللہ قیامت کے خبرے اونہ کڑی۔	ایت ۷۷ کے فرمائی چہ چاچا اللہ پکا کا ما تو دنیا واختہ ہر سرہ باللہ خبرے اونہ کڑی۔
۱۱-	بقرہ کے دیکو انویا ہدینہ بیان دو۔ لکہ حضرت طاوت	نودے سورة کے دمجورہ امت دجہا ہدینا و دھنوی دہا ہدینا بیان دے لکہ ہدین
۱۲-	ایت ۱۶۶ واتسوا بحج و العمرة للہ	ایت ۹۷ کے فرمائی چہ حج نہ انکاری کافر دے
۱۳-	ایت ۱۳۰ کے وواعظوہم بعلم ام اللہ (دابرہ ہم بارہ کے تا سو چو دے چھہ یہودی دو اویسیان وانی چھہ عیسائی دو) نو تا سو پو نیگی او کہ اللہ پو نیگی۔	ایت ۶۶-۶۷ کے ہم دغہ مسئلہ واضح کوی او فرمائی چہ واللہ اعلموا واتموا لعلکم ترحمون

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دال دحضرت عمران چھہ بی بی ایت ۳۳، اور بی بی مریم ایت ۳۶ او نو سے حضرت عیسیٰ پیا ایت ۲۸، کر بیا نیگی۔ دا سے بل سورة کے ترقی۔

(۲) سورة ممتاز دے پہ عاجزے د پزرو الہانو ا۔ بی بی مریم مور، ۲۔ بی بی مریم ۳۔ زکریا ۴۔ فرشتے او ۵۔ عیسیٰ

(۳) سورة ممتاز دے پہ عبدیت دعیسیٰ (بندہ ثابت کولو باندے) او ددہ پہ عاجزے ۳۳ نقطے بیا نیگی دڑو سے حصہ دیر مباح کے۔

(۴) سورة ممتاز دے پہ رد دھنے شیکو دعوو یا اصولو دعیسا یا نو چہ عیسایان نے پیش کوی۔ لکہ (۱) عیسیٰ نہ ابن اللہ وانی (۲) زمونگ دین کامل دے (۳) زمونگ دین، کتاب او پیغمبر ٹول واجب الاطاعت دی۔ (۴) محمد صرف عربو پیغمبر دے۔ (۵) عیسیٰ ٹولے دنیا لرہ پیغمبر دے۔ (۶) مونگ ہم موحدین پو۔ نودے سورة کے ددے شیکو وارو دعوو رد دے۔

(۵) سورة ممتاز دے پہ بیان تو انیوود اصولو تنظیم

(۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے او خبر وچہ ددنا خواہشات دی نوز تہمدین الدنیا دپارہ ہغہ بیانوی ایت ۱۴ (۸) سورة ممتاز دے پہ اوچو تولو دعیسیٰ اسمان تہ ایت ۵۵

(۹) سورة ممتاز دے پہ بیان د وفات محمد ایت ۱۳۴ افا سن مات اقول انقلبت علی اعقابکم

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ فضیلت دبی بی مریم دھنے دخت پہ نور و خرد باندے ایت ۴۲

مقصد دسورة: بیان دھنے ثلور و مقاصد و کوم چہ تیر شوے دو پہ سورة البقرہ کے اثبات و توحید اثبات در رسالت جہاد فی سبیل اللہ انفاق فی سبیل اللہ مگر پہ زیاتے ترقی

سرہ دھنے سورة نہ۔ مثلاً ہلنت ثلور وارے توحید و نو دلنت اووہ وارے توحید ذکر کیگی۔ ہلنت ۹ اعتراضات دو پہ رسالت باندے نو دلنت ۱۵ اعتراضات او دھنے جوابوندو۔ بقرہ کے پہ توحید صرف عقلی دلائیل دو۔ نو دلنت ال عمران کے پرے عقلی، نقلی، او وحی دے واڈہ دلائیل دی پہ مسئلہ توحید۔ بقرہ کے انفاق د

پارہ مثالونہ نو نودے سورة کے زواجردی بخلاوتہ۔ نو پدے وجہ سورة ال عمران زیات پہ ترقی دے پہ بیان دھنے مضامین نو کوم چہ تیر و پہ سورة بقرہ کے۔

تقسیم دسورة سورة تقسیم دے پد ریو حصو باندے (۱) ایت ۱-۶۳: اثبات توحید کوی (۲) ۶۴-۱۰۱: اثبات در رسالت کوی او دفع ۱۵۰ اعتراضونو کوی دسکرینو طرف نہ (۳) ایت ۱۰۲- آخر دسورة پورے چہ کے جہاد او انفاق دا ڈہ اسکے بیا نیگی۔

بیادغہ زو سے حصہ تقسیم دہ پد ریو باو باندے: (۱) ایت ۱-۱۰: (۲) ایت ۱۱-۱۸: (۳) ایت ۱۹-۲۶: (۴) ایت ۲۷-۳۶: ہر یو باب کے شیکو شیکو، خبرے کوی او ڈو سے خبرہ دکورہ توحید دہ۔

باب (۱) ایت ۱-۱۷: پدیکے ۶ خبرے دادی: (۱) ایت ۲ دعوہ توحید (۲) ایت ۳: تخویف دنیادی و آخری (ان الذین کفروا) (۳) ایت ۷: دفع دشمنان و چوہا و پروردگار کے

عبدیت و عیسائی باندے چاہندے اللہ و یلے دی نوجواب و آخرت مطہت کے اوپے چتا سو پرے نہ پوھیگی۔ (۲) ایت ۸ کے مومنانونوہ تعلیم و رکول و دعا پوخت و شکوہ شہادتو (۵) ایت ۱۰: چہ بندہ لہ مال اواداد اللہ عذاب نشی بچ کولے۔ (۶) ایت ۱۲ کے تڑھیدن الدینا و ترغیب الی الآخرة

باب (۲) ایت ۱۸-۲۵: پدیکے ۶ خبرے دی: (۱) ایت ۱۸: دعوہ توحید (۲) ایت ۱۹: دفع دشمنی و عیسائی نوجواب کے کوئی چاہل دین دین اسلام دے اوپہ نصرانیت کے دس من البغات شوے دے۔ (یعنی باغیا نوکے لاس و صلے دے۔) چکے دزانہ دے دشرک خبرے لیکلے دی (وما یختلف الذین انوا کتیب) (۳) ایت ۲۰: صداقت و پیغمبر (۴) ایت ۲۱: بیان و پختی داهل کتابو (۵) ایت ۲۳: زہود و اعراض داللہ کتاب نہ (۶) ایت ۲۵: تخویف و آخرت

باب (۳) ایت ۲۶-۶۳: دیکے ۶ خبرے دی: (۱) ایت ۲۶: دعوہ توحید (۲) ایت ۲۸: مومنانونوہ تمہیہ چکافر و سرہ دوستی مکوے۔ (۳) ایت ۳۰: تخویف و آخرت (۴) ایت ۳۱: ترغیب و اجتناب و پیغمبر نہ (۵) ایت ۳۵، ۳۷، ۳۸، ۴۰، ۵۱ وغیرہ: پدیکے ۳۳ نطقے حضرت عیسیٰ پر عبدیت باندے چہ ہذا اللہ نہ وو۔ (۶) ایت ۶۱: مباحلہ دعیسیا نوہرہ

دویمہ حصہ: ایت ۶۴-۱۰۱: پدیکے داهل کتابو ۱۵ پختی ذکر دی چہ اعتراضات دی پر رسالت باندے۔ ہذا دادی:

(۱) ایت ۶۴: چیل ملا اوپر پدے خدائے توب سرہ نیول چہ ہغوی شدتہ حلال اوادائی تو ہغہ بہ حلال گزرو۔ او ہغہ حرام بہ حرام گزرو۔

(۲) ایت ۶۵: (اجتناب الباطل) داهل کتابو باطل و عود و خلاف اجتناب کول چہ ابراہیم یہودی و یانصرانی وو۔

(۳) ایت ۶۹: (اضلال المؤمنین) مومنانونوہ گمراہ کول (۴) ایت ۷۰: (انکار کفر و کفر ہم باہیت اللہ) (۵) ایت ۷۱: (تلیس الحق بالباطل)

(۶) ایت ۷۲: دین گد و ڈکول پہ کمزور باندے (۷) ایت ۷۳: دنگے دینونوہ منسوہ و وصیت کول (۸) ایت ۷۵: خیانت داهل کتابو

(۹) ایت ۷۸: تحریف کول پہ حق کے (۱۰) ایت ۷۹: (افتراء علی العباد الصالحین) بہ زکا نو خلق و دروغ تزل

(۱۱) ایت ۸۱-۸۲: (تولی عن کتاب اللہ) اعراض کول پس دوعدے نہ۔ (۱۲) ایت ۸۶: (کفر بعد الایمان) مرتد کیدل۔ (۱۳) ایت ۹۳: (افتراء علی الانبیاء) چہ انبیاء و موہگ تنداد احرام

کڑے دی۔ (۱۴) ایت ۹۶: (تقدیم القبیلہ) چہ زمونگ قبلہ ستا سو دقبلہ نہ گئے وو۔ (۱۵) ایت ۹۹: (یصدون عن سبیل اللہ) داللہ کتاب نہ خلق بندول

دریمہ حصہ: ایت ۱۰۲-۱۰۲: آخر پورے دیکے دجہاد او انفاق فی سبیل اللہ بیان دے او تنظیم جوڑولو ۵ قاعدے خانی اوپہ ہغے دوہ واقعات بطور مثال پیش کوی۔

د تنظیم جوڑولو ۵ قاعدے دادی: قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲: (ولا تقن الا و اتقن المسلمون) ستا سو ڈولو بہ یوہ عقیدہ و توحیدوی۔ او دعا اشارہ پہ اتقوا اللہ تنقنا کے ہم دہ۔

قاعدہ (۲) ایت ۱۰۳: (واحصوا سبیل اللہ جمیعا) ستا سو ڈولو بہ یوہ قانون دی چہ ہفتہ قران او سنت د رسول دی۔ قاعدہ (۳) ایت ۱۰۴/۱۱۰: ستا سو تنظیم ارکان بہ کار کولو دادی۔ یعنی فعال بہ دی۔

قاعدہ (۴) ایت ۱۱۷: ستا سو ارکان بہ پہ جماعت تنظیم باندے خرچ کوی۔ قاعدہ (۵) ایت ۱۱۸: چتا سو کے بہ غیر رازدار نہ دی۔

اوپدے باندے دوہ واقعات بیانوی یوہ واقعہ جنگ بدر چہ غیر رازدار مومنانونوہ کے نہ وو۔ او داد اللہ دسرہ شامل حال وو۔ او بلکہ واقعہ جنگ احد چہ مسلمانان زیات و دیگر غیر رازدار کپے وو۔

نووقتی طور و تکلیف باعث شو۔

شان نزول و سورۃ: مفسرین فرمائی چہ علاقہ نجران نہ د ۶۰ عیسائیونوہ و فد مدینے تدرافے ابو نبی کریم سرہ حضرت عیسیٰ متعلق پہ مناظرہ شول۔ چہ عیسیٰ داللہ نائب او ابن دے۔ او زمونگ رب دے

نبی کریم ورت او فرمائیل چہ رب ہغہ دے چہ ہمیشہ ژوند دے ڈول جہان نگہبان دے او رازق دے پ زکما او اسمان کے دھغہ نہ ہیث پٹ نہ دی۔ پدہ دم دومر کے دپیلے خوئے مطابق بچے پیدا

کوی۔ نہ خوری نہ سکی۔ اوں تا سو اووائے چہ آ یاد دے صفا تو نہ یوصفت ہم پہ عیسیٰ کے موجود وو۔ ہغوی خاموش شول۔ او اللہ دطرف نہ سورۃ آل عمران دا ژومی ۸۰ ایونہ رانا نزل شو۔

اعتراضات و عیسائو او جوابونہ و قران:

(۱) اللہ تعالیٰ عیسیٰ تدروح اللہ کلمۃ اللہ او ابن ویلے دی۔ نو ہغہ داللہ زوے، نائب او متصرف وو۔ نو زکہ ہغہ تہ او از کول حق دی۔

جواب: ایت ۷، (..... وما یعلم تاویلہ الا اللہ) دتشابہا تو ترجمہ او مطلب باندے اللہ پوھیگی۔ کہ انسان دتشابہا تو پہ مطلب زان پوھ کول خواڑی نوپہ زناد حکما تو کے بہ ددے معنی او مطلب

اٹلی۔ بل جواب ایت ۵۹ کے بل جواب او گورہ چہ پیدائش عیسیٰ داسے مجرہ وہ لکہ پشان دپیدائش دآدم۔۔۔۔۔ نو لفظ ابن دتشابہا تو نہ دتا سو پرے نہ پوھیگیے۔ بل داچہ ابن

مطلب زوے نہ بلکہ محبوب دے چہ پہ معنی دزیات تعلق دے لکہ ابن السبیل لکہ مادہ ۱۸: نحن انباء اللہ مونگ داللہ محبوبان او دوستان یو۔ بل داچہ زمونگ قران ورتہ ابن اللہ

نہ دے ویلے نو کہ ستا سو کتاب کے دی۔ نو دا دس من البغات شوے دے۔ زکہ چہ زمونگ ایمان دے چہ دعقا ندو لحاظ سرہ اسمائی ٹول کتابونہ یوہرہ کوی۔ او دا دعقیدے خبرہ متفق علیہ

مسئلہ دہ۔ ہم ذاسمانی کتابونوہ درمیان او ہم دانبیاء درمیان۔

(۲) عیسیٰ مژہ ژوندی کول۔ بیمارانے جوڑول۔ دخواورے مارغہ کے بہیے روح اچوہ لہذا متصرف وو۔ جواب ایت ۴۹: چہ داصرہ شہرے پہ اذن داللہ کڑے دی۔

(۳) زمونگ اکابر و مونگ تنداسے نئے پرستے دی چہ عیسیٰ ویلے وو چہ ماتہ او از کوے زہ رارسیدیش۔ جواب ایت ۷۹ کے: ماکان لہم... کونوا عبادی من دون اللہ۔

(۴) بی بی مریم سرہ بھر وخت بہ موسم میوے دے پختیل لہذا ہغہ متصرف دہ۔ جواب ایت ۷۳: قالت ہومن عند اللہ (۵) دز کرایا زوے پہ بڑا والی کے اشواگر چہ بی بی کے ہم خندہ دہ۔

لہذا ہغہ متصرف دے۔ جواب ایت ۲۸ کے: سبنا لک دہا زکریا ربہ۔۔۔۔۔ دغے نو، اعتراضونہ ہم دو چہ تفصیل دے او شوپہ دویمہ حصہ کے۔ اوپہ امتیاز تو کے ۳ نمبر باندے۔

سورة نساء: (۱) مدنی سورة دے ترتیباً ۴ بعد از آل عمران او نزولاً ۹۲ بعد از محمد

(۲) ربطاً سابق سرہ: مولانا غلام اللہ خان اکی ربطاً دے خانی چہ (فاتحہ) ایاک نعبد و ایاک نستعین (بقرہ) ولا نعبد ولا نستعین البقرہ کما فعلت اليهود و النصارى کون (آل عمران) و لا آل عمران کما فعلت النصارى (نساء) و تؤید ذی حقوق النساء (مائدہ) اللهم فازل علينا مائدة انعامک و رحمتک (باقی زمونگ د شیخ القرآن صاحب طرف ند دے ربطاً دے)

شمار	سورة آل عمران	شمار	سورة نساء
۱-	فاتحہ کے در یوں لوبیان اجمالاً او شونو بقرہ کے مغضوب علیہم نہ خطاب دو اول عمران کے ضالین تہ	۱-	نوسورة نساء کے ژوبے ڈے معلوم علیہم نہ خطاب دے
۲-	سورة بقرہ او آل عمران اصلاح و عقیدے کوی	۲-	نوسورة نساء اصلاح و معاشرے کوی۔ (عقیدہ نے مقدم کڑلہ بہ اصلاح و معاشرے)
۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د تنظیم د جوڑولو	۳-	قوانین ذکر کوی دپارہ د اصلاح و معاشرے
۴-	د آئی د ژوبے بیان پیدو شرطونو سرہ ایت ۸۹	۴-	د منافق د ژوبے بیان پہ خلور شرطونو سرہ ایت ۱۳۵-۱۳۶
۵-	د عیسیٰ د برہ خیر و ولوبیان پد ایت ۵۵ کے (ورافعت الی)	۵-	تفصیل د برہ خیر و ولوبی ایت ۱۵۷-۱۵۸ کے او رد پہ هغو چر دعوہ کوی دقلولوبی عیسیٰ
۶-	ذکر د صاحب اکرامو ایت ۱۵۵ کے (عفا اللہ عنہم)	۶-	ایت ۶۹ کے دوی بہ انبیائے کرامو سرہ وی
۷-	قول د منافقانو ۱۵۶ کے: (لوکانوا عندنا ماتوا و ماتلوا)	۷-	جواب: ۷۸ کے (این مانکنو ایدر کیم الموت و لو کنتم فی بردج مشیدہ)
۸-	ایت ۱۳۰ (لا تکلوا الریوا)	۸-	ایت ۲۹ کے: هغه مال چہ باطلے طریقے سرہ گلے شوب۔ ن ترے اوساتے
۹-	ایت ۱۸ کے: واللہ او فرشتو گواہی پد اثبات د توحید	۹-	ایت ۱۶۶: واللہ گواہی پد صداقت د قران
۱۰-	ایت ۳۱: فاتحونی بحسبکم اللہ (واللہ تقرب د رسول پتا بعدارے کے دے)	۱۰-	سورة نساء کے شرائط د اتباع د رسول بیانگی
۱۱-	بیان د قتال د کافر و سرہ	۱۱-	ایت ۹۳: بیان د ۵ دفعا تو پہ هغه چا چہ مومن قصد قتل کڑی
۱۲-	بیان د مجاہدینو کوی	۱۲-	بیان د فضیلت د مجاہدینو کوی
۱۳-	ایت ۶۷: ابراہیم نہ یہودی دو او نہ نصرانی	۱۳-	ایت ۱۶۵: اتباع د دے ابراہیم او کڑے
۱۴-	سورة آل عمران بیان د مقاصد او عقائد و ولوی	۱۴-	سورة نساء بیان د اعمالو کوی
۱۵-	ایت ۱۸۵: ٹوک چہ جنم نہ بیج شو هغه کا میاب دے	۱۵-	ایت ۱۳: دا کامیابی پد اتباع د اللہ او د رسول کے سرہ ملاو گی
۱۶-	ایت ۱۹۵: (بعضکم من بعض) دا مومنان سرہی او هغه نچلو کے د پوئل ندی۔	۱۶-	ایت ۱: (خلقکم من نفس واحدہ) ٹول دیو بابا اولادیے
۱۷-	خاتمہ پد بیان د تقوا او شوه	۱۷-	شروع پد بیان د تقوا او شوه

(۳) مقصد یا دعوہ سورة: بیان د هغه امور چہ اصلاح پرے لگی د معاشرے۔

(۴) تقسیم او اجمالی خلاصہ سورة: (۱) ۱-۵۷ پورے: مقصد: بیان د ۱۶ هغه احکاماتو کوی چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی بین الرعیات یعنی پد مابین دعوامو کے

(۲) ۵۸-۱۳۳ پورے: مقصد: بیان د ۸ هغه احکاماتو چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی پد بین الرازی او رعیت یعنی د حاکم او دعوامو مابین کے

(۳) ۱۳۵-آخر پورے: مقصد: بیان د در یوں ذلو/فرق تلاش کوی (۱) مومن (۲) منافق (۳) او کافر یا اهل کتاب

(۵) تفصیلی خلاصہ سورة: ژوبے حصہ ایت ۱-۵۷ پورے: بیان د ۱۶ احکاماتو کوی چہ اصلاح پرے رازی دعوامو مابین کے۔ دے تہ احکامات رعیت دانی۔

حکم نمبر ۱ ایت ۲	حفاظت او کڑہ د تقسیم د مال	حکم نمبر ۲ ایت ۳	حفاظت او کڑہ د بیہمانانو د جنگو
حکم نمبر ۳ ایت ۴	عامو بیبیانو تہ دے حق مہر د کڑے شی	حکم نمبر ۴ ایت ۵	دیو تو نو د مال حفاظت او کڑے
حکم نمبر ۵ ایت ۷	عامو غلغو سرہ احسان کوے	حکم نمبر ۶ ایت ۱۱	مال د قانون شرعی مطابق تقسیم کڑے
حکم نمبر ۷ ایت ۱۵	زان د فاشاؤ نہ بیج کڑے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۹	میراث کے مال او جائیداد ملاو گی مگر حصہ (عورت) نہ
حکم نمبر ۹ ایت ۲۲	ذچلو مشرانو کنڈو سرہ نکاح مکوے دیکے ادب دے	حکم نمبر ۱۰ ایت ۲۳	بیان د دغے ۱۳ محرماتو
حکم نمبر ۱۱ ایت ۲۹	نبی عن الاموال المحرمات (ذرام مال نہ زان اوساتے)	حکم نمبر ۱۲ ایت ۳۲	نبی عن العدوان (زیاتے مکوے پد نچلہ حصہ صبر او کڑے)
حکم نمبر ۱۳ ایت ۳۳	ایفاء الیہود (دعدے پورہ کڑے)	حکم نمبر ۱۴ ایت ۳۳	امیر بیت الرتل (سربراہ پسرے وی)
حکم نمبر ۱۵ ایت ۳۵	د هغه او خاندان مابین کے صلحہ او کڑے	حکم نمبر ۱۶ ایت ۳۶	حکم التوحید و رد شرک

بیا ورپے نورو اتھو کے زواج دی

دویمہ حصہ آیت ۵۸-۱۳۳ پورے بیان د اتھو (۸) حصے اچکا تو چدھے نفاذ سرہ اصلاح رازی پہ: یعنی الراعی او رعیت یعنی دحاکم ادعوا مومنین کے۔ جوہر القرآن درتہ احکامات سلطانیہ والی۔
انوم حکم تنویر دے پہ سابق داواڑو حصو بانڈے۔

حکم نمبر ۱ ایت ۵۸	(حکم حاکم تہ) دعوا محقوق پہ بادشاہ بطور امانت دی۔ دادے ادا کرے شی۔	حکم نمبر ۶ ایت ۱۰۰	داللہ پہ لارہ کے ہجرت کول (دین بھاجر فی سبیل اللہ)
حکم نمبر ۲ ایت ۵۹	(حکم رعیت تہ) چد قرآن، سنتو اود چیل امیر تالعدار شے۔	حکم نمبر ۷ ایت ۱۰۱	صلوة قصر (مومن پہ کوے پھر حال کے) (واذا ضربتم فی الارض...)
حکم نمبر ۳ ایت ۷۴	حاکم ادعوا مومنین داواڑو تہ (حکم القتال) داللہ پہ لارہ کے جہاد او کرے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۰۵	حکم القرآن - چہ نلک فتح شی نو قانون بہ ستاسو قرآن دی۔
حکم نمبر ۴ ایت ۹۲	اختیاط فی القتل (وماکان المؤمن...)		
حکم نمبر ۵ ایت ۹۳	اصلاح نیت (اذا ضربتم فی الارض فقیبوا...)	حکم نمبر ۹ ایت ۱۲۷	دالحکم تنویر (رزا اچو کے) دے پہ نکلے داواڑو حصو۔

نورو آیتوں کے تنبیہ اور داواڑو

دریمہ حصہ: آیت ۱۳۵- آخرہ پورے بیان در ریو ڈوکوی (۱) مومنین (۲) منافقین (۳) کافرین/اہل کتاب۔

(۱) دستہ پی وجہ یا اہل نیکو لوہہ وجہ مومنانو تہ زواج پہ ۳ آیتوں کے زویے حصہ (۱-۵۷) او پہ ۲ آیتوں کے پآخر کے۔ ٹول ۵ زواج (رفقہ) دی۔

(۲) منافقین چو دانی یوشا او کوئی مل شے۔ چدے پشان د لسٹوزی دمار دے زواج کر دی پہ ۶ آیتوں کے زویے او پہ ۱۷ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۳ زواج کر دی۔ (ٹولون زیات زواج منافقینو دور کرے لگی)

(۳) کافر/اہل کتاب۔ صریحہ صریح اجماعی دے حکم کھلاخ اژدی حق نہ دے تہ زواج کر دی پہ ۱۲ آیتوں کے زویے او پہ ۹ آیتوں کے دستو۔ ٹول ۲۱ زواج کر دی۔ (پدوم نمبر زیات زواج پوجہ ظلتو/اصل کتابو/عالمانو دی)

(۲) امتیازات دستور:

شمار	وجہ د امتیاز	شمار	وجہ د امتیاز
۱-	سورۃ متازدے پہ بیان د اصولو د معاشریے	۲-	سورۃ متازدے پہ سربراہی د سڑی
۳-	سورۃ متازدے پہ بیان د تقسیم د میراث د سڑی	۳-	سورۃ متازدے پہ حکم د حفاظت کول د مال د تقسیم او دے وقوف
۵-	سورۃ متازدے پہ زکول د مہر خپلو خصوصتہ	۶-	سورۃ متازدے پہ بیان د ۱۳ محرماتو چدھنوی سرہ نکاح نہ لگی آیت ۲۳-۲۴
۷-	سورۃ متازدے خصوصتہ پہ ادب و کولوسرہ پہ در یو طریقو آیت ۳۳	۸-	سورۃ متازدے پہ منع کول د نماز نہ پہ حالت دے ہوئی آیت ۳۳
۹-	سورۃ متازدے پہ بیان د قتل خطا اول عمل (قصد) ۹۲-۹۳ او دفعت پہ قاتل	۱۰-	سورۃ متازدے پہ بیان د صلوة سفر آیت ۱۰۱
۱۱-	سورۃ متازدے پہ بیان د قتل پہ سابق آیات ۱۳۵-۱۳۶	۱۲-	سورۃ متازدے پہ بیخ دومی د محمد ذلوع سرہ آیت ۱۶۳
۱۳-	سورۃ متازدے پہ جزومونانو تہ پہ دے وارے چہ پکے نار نارنا زکروے آیت ۱۰/۱۳/۳۰	۱۳-	سورۃ متازدے پہ بیان چہ یوحضہ یوحضہ کے یوہ نکاح کولے شی۔
۱۵-	سورۃ متازدے د تدبیر د زکروے د شیطان (پہ مقابلہ د اللہ) آیت ۷۶	۱۶-	سورۃ متازدے پہ بیان د تعداد د نکاح سڑی د پارہ یعنی ۳ پہ یوحضہ سرہ
۱۷-	سورۃ متازدے پہ رد دھو چو دانی چہ مومنگ عیسیٰ قتل کرے دے آیات ۱۵۷-۱۵۸	۱۸-	سورۃ متازدے پہ خاص کول د تلور قسمہ خلقو چہ اللہ بہترین کر شی دی۔ آیت ۶۹

نوم (نساء): اگر چہ سورۃ کے بیان د کور و خلقو لکہ بییمانانو ادا دے تو قوم شہ مگر نوم نساء نے زک کونو د چہ معاشرہ کے پہ حصے دور کے زیات تر ظلم زنا ناسرہ کیدو۔ دینی دور نہ نکلے پہ ایران کے دوہ فلسفے تیرے دے۔ (۱) بزک (۲) مانی: دوزک و فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ دے نو دے فساداتو زک او دود پارہ کیدو۔ مگر حکومت نافذ کرے شو چد حصے مطابق پہ مال او حصہ کے ہر سڑے دے نہ مشرکہ فائدہ آہستہ شی۔ حصہ دچا ذاتی بی بی شوہ گنولے کیدی دے فلسفے سرہ انسانی رشتے ختم شوے۔ تقریباً ۳۰ سال بعد موزک قتل کرے شو۔ او کیوزوم ناکام شو۔ بیادوم فلسفی مانی راپا سیدو۔ دھنہ فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال او حصہ دے نو دے نہ نجات حاصلو د پارہ دے دہرہ نیت فلسفہ نافذ کرے شو۔ مگر ۳۰ یا ۴۰ سال بعد انسانی کے محسوس کرے شو۔ او فلسفہ ہم ناکام شو۔

بل خواہرے بک دہ حال دو۔ چہ چاہتہ تہ لور زریے ور کرے شو۔ نعل ۵۸-۵۹... ظلم و جبر و مشورہ... بائیسیکہ علی بھون ام یزیدہ فی التراب رخ بہ تے تور شو۔ اوسوج کے پو چہ آیا ہم دھنہ رسوائی تروند تیر کر شی یا کدے چہ لہر زکی کے ناباسی۔ سورۃ تکویر: واذا موءودۃ سحلت پاک ذنب قہلت: ترجمہ: او شوخت چد تروندے فن کرے شوے جینی نہ چپوس اکریشی چہ تہ پہ کومہ گناہ قتل کرے شوے۔

حضرت ابوسفیانؓ تہ نبی افرما سیکل چہ شو واقعہ دچیل د جہالت د دور بیان کرے۔ نور فرمایا چہ شکار پنے ڈیرہ مودہ و کور نہ باہر دوم۔ چہ کورتہ راقلم نو یوہ نکلے ماشومہ جینی مہ کور کے اولیدہ... یوخوا دے چہ لہ واقعہ بیانوی۔ اول بل خول نبی دستر گو مہار کونہ او کھو دارے و نکلے۔ ہم ددے د جہالت د دور خبر دہ چہ یو وارے صحیح ابن ناچہ پہ لار روان دو۔ یوسڑی چہ لور تروندے نکلے۔ دہ ور تہ او دے چہ د جینی بہ پہ ٹو راکرے۔ حصہ درتہ والی چہ دود او خانو دہ ور تہ دوہ او خان و کر کرل۔ بیابہ چہ دچا ہم لور او شوہ۔ نو دہ تہ تلل۔ او دچلے لور پیکشک بہ لے کول۔ او داو خانو مطالبہ بہ لے تے کول۔ چہ شوخت داصصح ابن ناچہ وفات کیدو ۱۳۰ھ چیکائی نے پہ کور کے تروندے ساتلے دے۔ یہود چہ عالمان د دین بہ گنولے کیدل حیض والا زنا نہ لے ذچلہ کورہ ویستے... عرض داچہ معاشرہ کے دزنانا د پارہ ہٹ زانے نہ دو۔ ددوی حقوق مکمل پامال دو۔ نور قرآن کے دزنانا نو پوم سورۃ نساء رانے چہ زنا نانو تہ دے ددوی مناسب حقوق و کر کرل۔ مگر زانا نہ چد قرآن نے خبر دہ نو دینرے رانے دی پہ چوک کے ولاڑے مطالبہ د مساوی حقوق کوئی۔ دوی نجل حیثیت او مقام او نہ چہ بندو۔ نبی تہ یوحسبای رانے فرمائی چہ پہ مازبات حق دچا دے نبی تروندے دے وارے د مور حق یاد کر و پہ علوم نمبرے درتہ د پلار حق یاد کر و۔ مگر نور و اتوا مو پہ نقش قدم مسلمان قوم بہ ہمیشہ ذلیلہ او خوار ہی۔

سورة مائدہ مدنی (ترتیباً ۵ بعد از نساء نزولاً ۱۱۲ بعد از الفتح)

رابطہ مابقی سرہ

نمبر	نساء	نمبر	مائدہ
۱-	سورة شروع شوے دو پہ خطاب عام (یا ایھا الناس) سرہ	۱-	داسورة شروع شو پہ خطاب خاص (یا ایھا الذین یؤمنوا) سرہ او خاص رو دستو دعام نہدی
۲-	اصول دا اصلاح و معاشرے بیان شو	۲-	دلنہ مسئلہ دحل او حرمت دہ (چٹوک دحرامو حلالو خیال نہ ساقی نو معاشرہ تباہ کیگی)
۳-	چہر کلہ دعوامو او حکامو اصلاح اشوہ	۳-	نودلتہ رد پہ شرک فعلی (نذر غیر اللہ) کوی چہ داسم دا اصلاح دپارہ ڈیر ضروری دے
۴-	رد دشرک فی التصرف او شو پہ بارہ دعیسی کے ایت ۱۷۱	۴-	نودلتہ پہ شروع دسورة کے رد دشرک فعلی (نذر غیر اللہ پہ نوم) کوی
۵-	ایت ۳۳- والذین عقدت ایمانکم (کہ چا چا سرہ وعدہ کڑے وی ہنہ دے برابر کڑی)	۵-	پہ شروع دسورة کے اوٹوا بالعقود
۶-	آخر دسورة کے - بین اللہ لکم ان تصلوا	۶-	نودے سورة کے نور احکامات بیانوی چہ ہنہ حلال حرام دی
۷-	زدا جریمہ دودتہ و کڑے شو	۷-	ایت ۵۱ او ۵۷ کے دھغوی ددوستی نہ نئے منع او کڑہ
۸-	طعام خبیثہ (مال دیتیم) بیان شو	۸-	نودلتہ بل قسم طعام خبیثہ (نذر غیر اللہ) بیان کیگی
۹-	۱۷۴ او ویل پہ قرآن نور دے	۹-	۱۶-۱۵ کے فرمائی (دبھدی پہ اللہ) صرف رزنا نہ بلکہ۔۔۔
۱۰-	ایت ۱۷۱ لا تقولوا ملامتہ	۱۰-	ایت ۷۳ فتوہ د کفر لکوی پہ ہنہ چہ دوائی چہ بل اللہ شتہ
۱۱-	۱۱۶/۳۸ کے ان اللہ لا یغفر ان یشرب۔۔۔	۱۱-	۷۲ فقہ حرم اللہ علی الجنۃ (ترقی دہ پہ ماسابق)

امتیازات دسورة

۱-	سورة متار دے پہ بیان دسا نکوار بو (حل/حرمت وغیرہ) چہ نور دسورة نو نہ زیات پرتے دے	۲-	پہ ترک دموالاتو داهل کتابو او ذکر و ملتو نو دھغوسرہ ددوستے
۳-	بیان دمائدے پہ نصرناؤ	۳-	بیان دکفارے قسم ایت ۸۹
۵-	حکم دذکاریانو لکہ ذکاری سپے مارنہ	۶-	بیان دذبو جو دزنانو اونکاح اهل کتابو خزو سرہ
۷-	بیان دھغے واقعے چہ باندے حملہ شوے وہ (ایت ۱۱ کے) او اللہ بچ کڑے دو	۸-	بیان ددو زامنو آدم حاتیل اوقائیل
۹-	بیان حکم دسارق او سارنے ایت ۳۸ چہ لاس ترے کٹ کڑے	۱۰-	ایت ۱۱۶ تفصیلی جواب دعیسی اللہ پہ قیامت کے
۱۱-	نفی دعلم غیب ڈولونو انبیاوند ایت ۱۰۹	۱۲-	بیان دکلم پہ بارہ د ڈاکو ایت ۳۳
۱۳-	بیان د تفصیل ددیسلاو پدے رد کوی		

تقسیم دسورة: سورة لس حصے دے

- ۱- ایت ۱-۵ : بیان دھغے مقصدی مسئلو کوی چہ حل حرمت سرہ متعلق دی (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)
- ۲- ایت ۶-۱۱ : بیان دامورد مصلحاؤ کوی (کلکوالی دپارہ)
- ۳- ایت ۱۲-۱۹ : مثال دھغو چہ اللہ وعدہ کے برابر نہ کڑہ (یعنی ہغوی بیان دحق ندے کڑے)
- ۴- ایت ۲۰-۲۶ : انجام او حالت دمتکاسلیو (سستو) پہ او امر د اللہ کے (یعنی ہغوی کار دحق ندے کڑے)
- ۵- ایت ۲۷-۳۰ : دظالم سزاؤ ککوی چہ ہنہ د اللہ درحمت بندو الے دے پدہ باندے
- ۶- ایت ۳۱-۵۰ : تسلی محمدتہ او قباح/خبائثونہ بیانوی داهل کتابو
- ۷- ایت ۵۱-۵۸ : تھدید (زجر) و رکوی مومنانونتہ پہ موالاتو (دوستے) داهل کتابو
- ۸- ایت ۵۹-۶۶ : تھدید (زجر) علمائے سوءتہ چہ چہ ہم مسئلہ نہ بیانوی اودہل مقابلہ ہم کوی
- ۹- ایت ۶۷-۸۶ : ترغیب فی التلیخ او طریقہ تلیخ خانی
- ۱۰- ایت ۸۷- آخر : اعادہ و ثلور د مقصدی سلو (تخریبات اللہ/عباد، نذورات اللہ/عباد)

بیان دھنے ٹلور و مسلو و متعلق دی دحرامو او حلالوسره (تحریمات اللہ/عباد نذور اللہ/عباد)

تحریمات اللہ: ہفتہ تیز ونہ چہ اللہ حرام کڑی دی ددے حلالول گناہہ

تحریمات العباد: ہفتہ چہ اللہ حلال گرزولی دی مگر انسان پہ زان یا پہ بل حرام گرزولی دی دا گناہہ

نذور اللہ: ہفتہ نذرونہ چہ انسان دے دا اللہ پہ نوم اکڑی دقربت الہی دپارہ یا شکا کولو دپارہ۔ دا جائز دی۔ ددے حرام گنزل گناہہ

نذور العباد: دغیر اللہ پہ نوم نذر/منختے کول۔ دا گناہ او کفر دے دا کول او ددے حلال گنزل گناہہ

نودا دوہ جائز او دوہ ناجائز دی

تائیداد پدے ٹلور و مسلو او گورہ:

- (۱) تحریمات اللہ ۳ بار لکدایت ۱: غیر محل الصید واتم حرم ایت ۹۰..... انما الخمر والیسیر ایت ۹۶..... و حرم علیکم صید الہر ما تم وما.....
- (۲) رد و تحریمات العباد ۴ بار لکدایت ۱: احلت لکم من بحیرۃ الانعام ایت ۸۷ لآ حرمو ایت ۹۶ اهلکم صید البر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ.....
- (۳) نذور اللہ ۳ بار لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷: والھدیہ ولقلائدہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور العباد) طیب (نذور اللہ)
- (۴) رد و نذور العباد ۴ بار لکدایت ۳: وما اھل لغیر اللہ بہ ایت ۱۳: وما ذبح علی النصب ایت ۹۰: ولا نصاب ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور غیر اللہ)

نوٹ:

- (۱) تحریمات العباد کے عقیدہ غلطوی مگر شے نہ حرامگی او نذور العباد کے عقیدہ ہم غلطوی او شے ہم حرام شو۔
- (۲) بعضے شیان ذاتی طور حرام وی لکد ہے، گیدڑ وغیرہ
- (۳) بعضے شیان حلال وی مگر دیوصفت دوجے حرام شی۔ لکد چیلے بغیر حلالید و مڑ شو یا دغیر اللہ پہ نوم ذبح کڑے شو۔
- (۴) بعض اوقات دوجے دیوکار د تعظیم دواجے حلال حرام شی لکد روڑے پہ وجہ حلال خوراک حرام شو۔ یا لکد موزکے وغیرہ
- (۵) کلکد دوجے د عزت دانسان نہ پو شے حرام شی لکد انسان اشرف المخلوقات دے نو دے بہ پہ ناستہ خواک کوی پہ ولاڑہ خوراک زنا در کوی
- (۶) بعض اوقات یوحلال کار حرام شی د تعظیم دزائے/مقام دوجے لکد بیت اللہ شریف کے شے وژل یا شاخ ماتول

سورة النعام (مکی ۶ بعد از ماندہ ۵۵ بعد از حجر)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة ماندہ	شمار	سورة النعام
۱-	رد و شرک فعلی	۱-	رد و شرک فعلی اور اعتقادی کیلگی پیدے وجہ سے متصل راژو
۲-	لفی علم غیب اوشو د انبیاء نہ پرایت ۱۰۹ کے	۲-	ایت ۵۰ کے ربی نہ خصوصاً لئی علم غیب کوئی چاہے پیغمبرہ چلہ ورتا اوایہ چہزہ عالم الغیب نہیم
۳-	ایضاً	۳-	ایت ۵۹ کے خلاصہ راہبسی (وعندہ مفاتیح الغیب)
۴-	آخر سورة کے دعویٰ و توحید (وللہ ملک السموات والارض۔۔۔)	۴-	نو پیدے سورة کے پیدے دعویٰ دلائل عقلیہ او نقلیہ ذکر کوئی
۵-	وللہ ملک السموات والارض ہر شہ واللہ دی بل ٹوک متصرف ختہ	۵-	نودلتہ سر کے الحمد للہ
۶-	د خواہنے ذکر اوشو دنصاراؤ دپارہ	۶-	نودلتہ خلاصہ ذکر کوئی پرایت ۱۴ کے چٹو لوتہ خوراک و رکوی صرف نصار اؤنتہ نہ
۷-	ایت ۱۰۳ کے رد اوشو دانعام محرماؤ چہ خلقو پوزان حرام کڑے و۔	۷-	ایت ۱۴۳ کے بیان کوئی دانعام محلاؤ
۸-	عاجزی بیان شوے وہ دیکھی پراخر سورة کے (ایت ۱۱ کے)	۸-	نودلتہ دنور و مقرر بیوا انبیاء عاجزی بیان کیلگی
۹-	رد و تحریمات العباد اوشو چہ مشرکانو پوزانہ پوزان بند کو۔	۹-	۱۴۰ ایت کے دیوبل قسم تحریمات العباد ذکر کیلگی چہ عقد زنا و دخیٹہ دنہ پچے دے
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے عیسیٰ تہ جادو گر و پیلے وو	۱۰-	ایت ۷ کے قرآن تہ جادو و آئی نو پیدے وجہ سے متصل راژو

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز وے پہ تفصیلی رد و شرک
- ۲- پہ کثرت د دلائل عقلیہ (تقریباً ۲۵ دلائل دی)
- ۳- پہ بیان دعوات ستہ
- ۴- پہ لثرت داعتر اوشو اوجوابو (۲۳ اعتراضات پتال قالوا او یقولون سرہ ذکر کوئی اوجوابو نہ قل سرہ مطلب داچہ ربی دنہوت عمر ۲۳ سال و داوٹول عمر ۶۳ سال دو یعنی ٹول عمر پہ تا اعتراضو نہ کیلگی اوتہ پہ جوابو نہ کوے
- ۵- د ثلور و واژو اقسامو مشرکانو رد دے کے (۱- مشرکین بالعباد الصالحین ۲- بالکواکب ۳- بالملئک ۴- بالجن)
- ۶- سورة ممتاز دے پہ نزول دٹول سورة پہ یوزلے چہ دومرہ لوے سورة بل پہ یوارے ندے نازل شوے
- ۷- نزول د کثرت د ملئکو دے سورة پہ تعظیم کے چہ ۷۰ ہزار فرشتے دے سرہ نازل شوے دے
- ۸- بیان د تقریر داہراہم چہ ڈیر سخت تقریر یے کڑے د وچیل قوم او خاندان تہ چہ ۷ زلہ یے ہنغوی تہ گمراہ و پیلے دی ایت نمبر ۷۴ نہ۔۔۔
- ۹- بیان د مثالونو د شرکانو لکھ ایت ۷۱ او گورہ
- ۱۰- زیات زواج مشرکانو تہ

مقصد دسورة رد و شرک مکمل (۱) اعتقادی (۲) فعلی شرک شدے۔ (۱) واللہ صفت مخلوق تہ درکول (۲) یا مخلوق صفت اللہ تہ درکول

تقسیم دسورة پہ اعتبار د مضامینو پیدے حصو کے دے

- (۱) ایت ۱۱۷ پورے ڈوبے حصہ چہ رد و شرک اعتقادہ مکمل کوئی (۱- شرک فی العلم ۲- شرک فی التصرف ۳- شرک فی الدعاء ۴- شرک فی العبادت)
- (۲) ایت ۱۱۸ نہ آخر سورة پورے رد و شرک فعلی (تحریمات اللہ تحریمات العباد نذور اللہ نذور العباد)

لفی و شرک فی العلم او گورے پہ آیت ۳، ۵۰، ۵۹، ۷۳ آخری سر، ۸۰،

لفی و شرک فی التصرف او گورہ پہ آیت ۳ کے (وہو اللہ فی السموات والارض) ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۴۶، ۵۸، ۶۲

لفی و شرک فی الدعاء او گورہ پہ آیت ۴۰-۴۱ کے ۶۳، ۷۱

لفی و شرک فی العبادت او گورہ پہ آیت ۵۶، ۱۰۲، ۱۶۲، ۱۶۳

سورة انفال (مدنی نزولاً ۸۸ بعد از بقرہ ترتیباً ۸ بعد از اعراف)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة اعراف	شمار	سورة انفال
۱-	سورة انعام کے مسئلہ دو حید ثابت شوہ پہلا کیلو عقلیا و سرہ او پہ اعراف کے نقلیا و سرہ	۱-	نودلتہ حکم دقتال دے مطلب داچہ پہلا کیلو سرہ اون شوہ نو اوس و سرہ جہاد او کڑہ توہ ورپے راواخلہ زکہ چہائیرد جہاد نہ کیگی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	مخکے سورتو نو کے مقابلہ دہجہ وہ	۲-	نودے سورة کے مقابلہ دتورے دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے ذکر وچہ بخو انوکفار و منڈم او ویستو	۳-	ایت ۷ کے ددے امت دکفار و منڈم ویستو حکم دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۹۵ کے بخو انو امتو نو دھلاکت بیان دو ورسنود مالبرارے نہ	۴-	نوپدے سورة ایت ۲۸ کے زجرور کوئی مومنو نوتہ پہ بیند مال باندے
۵-	ایت ۲۰۵ کے ذکر وچہ اللہ پہ عاجزے سرہ یا کڑے۔	۵-	ایت ۲ کے دمو نانو نوتہ خانی چکلہ اللہ یاد کڑے شی نودہ باندے برہ راشی او عا جزئی کوئی اللہ نہ
۶-	بیان دامداد و موسیٰ سرہ طرف اللہ نہ وخت پہ وخت (پہ ۵ مرحلو کے دھنے ذکر او شو)	۶-	ایت ۹ کے نبی سرہ دامداد بیان دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۷-	ایت ۱۹۹ کے دو چہ وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ	۷-	ہغہ دے او امر دلتہ دے سورة کے ایت نمبر کے ذکر دے۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	واقعات دو دہخو انو امتو نو او انبیاء	۸-	نوپدے سورة کے دنی واقعات بیان نوی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۶۸ کے افتراق دینی اسرا کیلو بیان شو چہ جہاد اشوے دو۔	۹-	نوپدے شروع دے سورة کے وَاَصْلُحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ (یوبل سرہ یوزائے شے)
۱۰-	ایت ۲۰۴ کے حکم پہ اوریدو دقران دو	۱۰-	نودلتہ ایت ۲ کے ایمان والا ذہیان دے چکلہ قران اوری نو ریگی او ایمان یے نکار کیگی

امتیا زات دسورة

۱-	سورة ممتاز دے پہ او امر و نسا و باندے پہ اول دسورة کے ایت ۱	۲-	سورة ممتاز دے پہ او صاف خمسہ دمو نانو باندے ایت ۲-۳
۳-	سورة ممتاز دے پہ ہنے وعدے چہ اللہ کڑے وہ ایت ۷ کے اخذی المبتدین...	۴-	سورة ممتاز دے پہ بیان دو وعدو میدان د جہاد ۶ قاعدے میدان د جہاد او اوومہ قاعدہ ورسنود جہاد نہ
۵-	سورة ممتاز دے پہ بیان دفریب/چل دقل دنی ایت ۳۰	۶-	سورة ممتاز دے پہ دوو امنو نبی د زمانے ایت ۳۳ (ذات درسل + استغفار)
۷-	سورة ممتاز دے پہ بیان دمو نوز د مشرکانو ایت ۳۵	۸-	سورة ممتاز دے پہ تقسیم د غلیمونو ایت ۴۱
۹-	سورة ممتاز دے پہ خوب دنی چہ اللہ ورسنود کافران کم نکارہ کڑل ایت ۴۳	۱۰-	سورة ممتاز دے پہ بیان دقریر دنی ایت ۳۰

مقصد دسورة: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ (دے سورة بل نوم سورة القتال ہم دے) یعنی دیکے د جہاد نہ علاوہ بلہ خبرہ نشتہ

مختصر خلاصہ دسورة

(۱) پہ اول کے درے او امر ذکر کوئی ایت ۱ کے (۱) اتقوا اللہ جہاد کے پہ صرف اللہ نہ یہ کوئے بل چانہ نہ۔ (۲) ذَا صُلْحٍ ذَاتَ بَيْنِكُمْ یعنی چل ملگری بہ نہ وجہے۔ (۳) ذَا ظِلْمٍ وَاظْلَمُوا الرَّسُولَ (۲) بیان دینرو او صاف نو مومنانو ذکر کوئی ایت ۲+۳ کے انما المؤمنون الذین... (۱) و جلت قلوبہم (۲) زادتہم ایمانا (نکارہ کوئی اثر دایمان) (۳) و علیٰ ریحہم بیوکون (۴) یقیمون الصلوٰۃ

(۵) اتفاق فی سبیل اللہ تعالیٰ

(۳) دے نہ ورسنود واقعہ جنگ بدر ذکر کوئی بطور تمہید یعنی جہاد تہلی و رکوی چہ کہ لگ ہم یے نو د مقابلہ نہ نہ ریگی او گورہ جنگ بدر کے لگ وے مانخ در کڑہ ایت ۵ نہ تر ۱۴ پورے دا بیان دے (۴) ایت ۱۵ نہ شپک قاعدے میدان جہاد ذکر کوئی ادھر یوہ قاعدہ پہ یا لہما الذین امنوا سرہ ذکر کوئے شے۔

قاعدہ نمبر ۱: ایت ۱۵ فلا تو لوہم الا دبار قاعدہ یے لگو لے دہ دمو نانو ہنے پزرو صفا تو کے ٹوہی صفت سرہ چہ اللہ نہ ریگی نو مخلوق نہ نہ نہ ریگی جہاد کے بہ کافر تہ شاکوئے نہ۔
قاعدہ نمبر ۲: ایت ۲۰: میدان د جہاد کے دقران او سنو تالیج ہے۔ دایے تفریح کڑلہ پہ دویم صفت دمو نانو چہ ہغہ دو زادتہم ایمانا (دفریح مطلب نتیجہ د یوعل یا عقیدے دہ)
قاعدہ نمبر ۳: ایت ۲۴: اتقیوا اللہ و الرسول... د تفریح کیگی پہ دریم صفت دمو نانو۔ دلی ریحہم بیوکون۔ چہ امیر درتہ حکم او کڑی چہ ہنے محاذ تہ ورزہ نو دامہ دایہ چہ مونگ کم یو یا اسلحہ نشتہ
قاعدہ نمبر ۴: ایت ۲۷: لا تخونوا اللہ و الرسول... د تفریح دہ پہ شلورم صفت دمو نانو اقیم الصلوٰۃ چہ مونز کوئے۔ صحیح نوحیانت بہ نہ کوئے او صحیح مونز مونگ تہ قران خالی۔

قاعدہ نمبر ۵: ایت ۲۹: اِن تَتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ... کہ اللہ نہ پرہیز کرے تو اللہ نہ پرہیز کرے گا۔ دے تفریح کڑو پہ پزیم صفت دوسمانو چہ انفاق وود کہ انفاق کوئے نو اللہ بیخ اوٹیمونہ ڈیردرکڑی

قاعدہ نمبر ۶: ایت ۳۵: اِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاغْلِبْهُمْ تَقَاعُدًا غَلِيظًا... اے لوگو! جب تم کوئی قبیلہ یا قوم سے لڑو تو ان سے سختی سے لڑو اور ان کو سختی سے ہار دو۔ دے حکمت والا کتاب بہ بل چرتوی۔

قاعدہ نمبر ۷: ایت ۷۰: دَقِیرَیَا نُو تَفْصِیْلَ بَیَانُو یَیْ چہ ترغیب دایمان وکرگہ۔ دے پے ندے ویلے چہ رب دباؤ پرے واپوہ او سخت سخت جیلونو کے واپوہ۔ دے بل دین بہ چرتوی۔ چہ کافر دپارہ کے ہم امن دے۔

دشروع نہ ربط

(۱) سورۃ بقرہ کے ہم دجہاد بیان وود۔ ایت ۱۷۷ کے دجہاد بڑینگ وود ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق۔ بیادجہاد دملک داصلاح دپارہ ۳ قوانین ذکر کزل (۱) قصاص من الظالم (۲) تقسیم الاموال بالقانون شرعی (۳) حکم الصوم لارتجاع نفس (۴) نبی عن الرضی اودعے دجہاد دگور دپارہ ۱۸ قوانین ذکر کزل۔

بقرہ ۲۴۷ کے دامیر شرائط ہم ذکر وود (۱) اضطفہ ربہ (غورہ کڑے شوے) (۲) علم زمینان جنگ اولم دقاعود جنگ (۳) لیسم: حوصلہ

(۲) نو ال عمران کے تنظیم جوڑ وود پارہ ۵ قوانین ذکر کزل زکہ چہ جہاد ہلہ کیدیشی چہ تنظیم وی دمسلمانانو قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲ کے چہ عقیدہ ڈولو بہ یوہ وی (۲) ایت ۱۰۳ قانون بہ موقران و سنت

وی (۳) ایت ۱۰۴ و لکن منکم ائمة یدعون الی الخیر (۴) ایت ۱۱۵ خیل مال بہ لگوے (۵) ایت ۱۱۸ غیر از دار سرہ بہ راز نہ ساتے او پدے پزیمے قاعدے باندے دوا

واقعات ذکر کوی دجنگ بدر اود جنگ احد..... دامد وایہ چہ مسئلہ نرمہ کوہ چہ خلق ڈیرشی۔ نہ فتح یہ کثرت دہ اوندہ شکست پہ قلت دے۔

(۳) نو سورۃ نساء کے دمعاشرے داصلاح دپارہ قوانین وود۔ دعوامونہ ۱۸ قوانین اودامیر اومعمور میز کے ۸ یا ۹ قوانین وود۔ اوبیان د در یوڈ وودو مطلب دا چہ دوسمونڈے سرہ ملگرے شہ او زان

أساستہ منافقو او کفارو دواژونہ۔

(۴) سورۃ مائدہ کے دل احرمت مسئلہ وود۔ مطلب دا چہ جہاد ہفتہ ٹوک کولے شی چہ یہ مسئلہ دل حرمت یے ایمان او عمل دواژہ وی۔

(۵) سورۃ انعام کے دشکرک اقسام وود اود میدان تبلیغ ۶ قاعدے/غٹے ذکر وود دپارہ دواژہ

(۶) سورۃ اعراف کے پدے مسئلہ دتوحید دلائل تھلیہ وود

(۷) سورۃ انفال: اوس میدان جہاد تراشہ۔ جہاد او کڑہ ہنوسرہ چہ دنگے مسئلہ نہخ اژوی۔

سورۃ توبہ (مدنی نزولاً ۱۱۳ بعد از مائدہ ترتیباً ۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ انفال	شمار	سورۃ توبہ
۱-	قاعدے ذکر و میدان جہاد	۱-	نودائے اعلان دجہاد دے نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۶۰ کے لاء علم و حکم (رسول اور اصحاب بٹول و دشمنان نہ پہنچنے)	۲-	آیت ۱۰۱ کے لاء علم (اے رسول تے نہ پہنچنے) مفروضہ
۳-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے	۳-	نودائے ہفتے بیانیوی چہ ہفتوی سرہ بہ جہاد کوے۔
۴-	آیت ۴۱ کے تقسیم و غنیمت و نوو	۴-	نودائے آیت ۶۰ کے تقسیم و فرضی صدقا تو دے یعنی ۸ مصارف خالی
۵-	آیت ۵۸ کے وائی چہ کہ دے کافر و بے لوطو نہ ریگے نہ معاہدہ واپس کڑے۔ او جہاد دسرہ او کڑے۔	۵-	آیت ۷ کے وائی چہ دشترکانو بہ شلو طوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	پہر سورۃ کے او دے چہ فاصلحو ذات ہیکم (چلو کے یوزائے شے)	۶-	نو بدے سورۃ کے وائی چہ برآت من اللہ (غیر دوسرہ بائی کاٹ او کڑے)
۷-	آیت ۶۰ کے او دے واعدو لہم ما سخطتم تیارے او کڑے۔	۷-	آیت ۳۶ کے زجر ہفتو چہ تیارے نہ کوئی۔
۸-	اوصاف دمو مٹا نو ذکر وے پشروع دسورۃ کے ہم او پہا خردسورۃ کے ہم	۸-	اوصاف دمنافقا نو بیانیوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	واقعہ جنگ بدر ذکر وے۔	۹-	نودائے واقعہ جنگ حنین او جنگ تبوک ذکر وے
۱۰-	آیت ۳۵ کے دشترکانو موز بے فائدے دے۔	۱۰-	آیت ۱۸ کے وائی چہ عبادات یے بے فائدے دی نو مسجد شہرہ جوڑوی۔
۱۱-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے شگ	۱۱-	صفات دمنافقا نو چہ دی چہ ہم پدے باعدو عمل نہ کوئی

نومونہ دسورۃ: دسورۃ لکڑو نو بدے دی: لکڑو (۱) سورۃ توبہ: دسورۃ مانو نو بدے دی: وہ نو دھوئی دو بے ذکر وے چکے۔

(۲) سورۃ برآت: چہ اعلان دبائی کاٹ دے دشترکانو سرہ

(۳) سورۃ مٹاخرہ: او چہ تو کئے: دشترکانو نو بدے ددوڑے او چہ کڑے دے

(۴) مشرہ: سرول: منافقان او دشترکانے سرولے دی

(۵) خاخرہ: کستو کئے: دمنافقا نو ۶۳ گندونے راکستے دی۔ (داسے نورے ہم ڈیر نومونہ دے سورۃ دی۔)

امتیازات دسورۃ:

۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و فرق اربعاو (چہ کو موسرہ بہ جہاد کوے)	۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و تقسیم دشترکان چہ کو مٹا سرہ جنگ کوئی
۳-	سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی بیان دواوصاف نو دمنافقا نو چہ ۶۳ صفات دی	۴-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان حکم دشترکانو نو بدے جوڑو لو چہ نو بدے جوڑوی۔ آیت ۱۸
۵-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان و غزوہ حنین او تبوک	۶-	سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۱ چہ چیل بجران او مولیاں بہ پہ خدائے توبہ سرہ نہ بیسے
۷-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دعارثو آیت ۴۰	۸-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دمصارف و فرضی صدقا تو آیت ۶۰
۹-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان مسجد ضرار	۱۰-	سورۃ ممتاز دے پہ دے چہ سر کے بسم اللہ ختہ
۱۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دجبرائیل نو دشترکانو آیت ۱۹	۱۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دجنائزے نہ کو لو دمنافقا نو آیت ۸۴

مقصد دسورۃ: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ او بیان و فرق اربعاو

(۱) مشرکان (دووی بیارے اقسام دی: یو معاہدین: چہ ستا سرہ معاہدہ شوے دے۔ بل مخالفین: چہ ستا سرہ جنگ کوئی دریم: مخالفین چہ تاہ اسن خوازی)

(۲) اہل کتاب (دا دوہ قسمہ دی یو یہودیان بل نصرانی/عیسایان)

(۳) منافقان (دا ٹول یو قسم دی) (۴) مومنان (دووی دے اقسام دی ورتو بہ بیان شہ)

تقسیم دسورۃ: سورۃ ثلوث حصوں کے تقسیم دے:

- (۱) ایت ۱-۲۸ پورے: پید کیے بیان دشترکانو دے او ددوی درے واثرہ اقسام ذکر کو لے شی۔ او دوی سرہ دجہاد کو لو جو ہات خانی۔
- (۲) ایت ۲۹-۳۷ پورے: پیدے حصہ کے بیان داہل کتابو دے۔ یعنی یہود او نظری دھغوی پلینے ذکر کو ی او دھغوی سرہ دجہاد وجویات ذکر کو ی۔
- (۳) ایت ۳۸-۹۰ پورے: پیدے حصہ کے منافقان بیانوی۔ پیدوی کے اقسام نشتہ بلکہ ٹول یو قسم دی۔ نو ددوی ۶۳ صفات دلتہ بیانوی۔ (دنی محمد ہم ۶۳ سال و۔ اشارہ دہ پکے دیتہ چہ ٹول عمر بہ دے منافقانو بانندے رد کوے۔)
- (۴) ایت ۹۱-آخر سورۃ پورے: پیدے حصہ کے مومنان بیانوی۔ او ددوی درے اقسام: (۱) مجاہدین: چہ روخت جہاد لہ تیار وی
- (۲) مہکاسلین داہم مجاہدین: دی مگر کلہ کلدہ سستے نہ کارا غلی۔ لکدلتہ چیزنی ملگری لیٹ رازی۔
- (۳) مغدورین: کلک دی مگر کلہ کلدہ عذر دوجے عمل اونہ کڑے شی۔

وجہ چہ یہ شروع دسورۃ کے بسم اللہ ولے نشتہ:

- (۱) حضرت عثمانؓ نہ حضرت ابن عباسؓ تپوس اکڑو چتا ددے سورۃ سر کے بسم اللہ ولے زندہ لیکلے۔ جواب ور کو ی چہ ویدا وہ چہ نبی بانندے بہ چہ کلہ ایٹونہ نازلیدل۔ نو ماہ دغا ایٹونہ لیکل۔ او ماتہ بہ نئے ویل چہ دا ایت دے دے سورۃ کے دلتہ دلتہ اولگوہ۔ اودا سورۃ دے سورۃ پے اولگوہ۔ نو کلہ بہ چہ نوے سورۃ راغے نو نبی بہ دھغے سورۃ پید شروع کے بسم اللہ ولے۔ مگر دلتے زندہ ویلے نو ماہم اونہ لیکو۔
- (۲) بلہ وجہ چہ حضرت علیؓ خانی فرمائی چہ بسم اللہ چونکہ امان دے او پیدے سورۃ کے خو امان نشتہ کافر وارہ (راذینہہ ویتزہ سٹ ترے اوخہ قتل یے کڑہ)
- (۳) بعض صحابا و دے وجہ داخولے دہ چہ سورۃ انفال او توبہ یو سورۃ دے۔ پیدے وجہ بسم اللہ نشتہ دے شروع کے۔
- ☆ آیا بسم اللہ قرآن ایت دے یا نہ دے۔ نو سورۃ نمل کے بہ راشی چہ دا قرآن ایت دے۔
- ☆ آیا دا بسم اللہ سورۃ جز دے نو امام ابوحنیفہؒ فرمائی چہ نہ دے نو دلتے تہ ولے راوڑے دے۔ داد پارہ دبرکت۔ اود پارہ دجہادے دیو سورۃ دہل سورۃ نہ۔

سورة یونس کی (زوالا ۱۰ بعد از نبی اسرائیل ترمیم یا ۱۰ بعد از توبہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة توبہ	شمار	سورة یونس
۱-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ایت ۱۲۸ کے صداقت درسول اوشو۔	۱	نوپدے سورة کے دغا اثبات درسول بار بار (تقریباً وارے) کیگی
۲-	پہ آخردسورة کے مسئلہ توحید زکروشہ یہ لالہ الا هو سرہ	۲-	نودلہ انجام ذکر کوی دسکرینو/جان الفینو ددغے مسئلہ توحید۔
۳-	ہر کلمہ چہ نکلے سورة کے بیان اوشو جہاد بالسیف (تورے سرہ جہاد کول)	۳-	نودے سورة کے بیان کیگی دجہاد بالسان چہ ہفہ بیان داصول اربعاودے۔
۴-	نکلے سورة کے مسئلہ قتال ذکرشہ۔	۴-	نودلہ ہفہ مسئلہ ذکر کوی چہ کوے لہ بہ جہاد کوے (یعنی توحید)
۵-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ذکرشہ توحید مگر بغیر دلائلو	۵-	نوپدے سورة کے پیدغے مسئلہ دلائل پیش کوی نوپدے ہجے متصل راوڑو۔
۶-	دعوہ توحید ذکرہ پہ آخردسورة کے	۶-	نوپدے سورة کے پیدغے دعوہ توحید شہدہ مشرکانو ذکر کوی بہ ایت ۱۸ کے
۷-	آخری ایت کے (قل جسی اللہ) زما دپارہ اللہ کافی دے	۷-	نودلہ مثالات ددغے چہ اوگورہ نوح، موسیٰ اونور نول پیغمبر انورہ اللہ کافی دو۔ ۱۰۳
۸-	ایت ۲۲ کے اووے چہ منافقان دروٹن دی۔	۸-	نودلہ ایت اللہ کے ذکر دختن و خلق کوی اودھغوی درجہ ذکر کوی۔
۹-	دلہ بیان دفرق اربعاو وو چہ درے ڈلے کپے مخالفین دقران وے۔	۹-	نودلہ ترمیم الی القرآن کوی اوز جرور کوی مسکرینو دقران تہ۔
۱۰-	دلہ آخری رسول دامت دتوبے بیان وو۔	۱۰-	نودلہ دیونس دقوم دتوبے بیان دے۔
۱۱-	بیان دبرآعت دشکرکانو نذاشو	۱۱-	نودلہ ایت ۱۳+۱۴ کے پینوروالفاظو سرہ بیان دہائی کاٹ کوی۔
۱۲-	ایت ۱۹۹ کے اووے کوکومع الصادقین۔	۱۲-	نودلہ ایت ۲ کے وائی چہ رختنوسرہ ملگرے شوے نو (ان لہم قدام صدق) دنیا او آخرت بہ دے داوڑہ خدشی۔

امتیازات دسورة:

۱-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے مشورے شہبہ دشکرکانو چہ دابا باگان اللہ مقرر کرے دی۔ ۱۸	۲-	پہ بیان ددلائل عقلیاد مع تفریجات (نکلے دلائل ذکر کوی نوپارے مسئلہ توحید تفریح کوی)
۳-	ممتاز دے بہ بیان دتوبے دقوم یونس	۴-	پہ بیان دمقاصد اربعاو (نورہ کے ہم شہدہ گردے سورة کے پہیل شان دی)
۵-	ممتاز دے۔ پتوبے دفرعون چہ کولہ نشوہ پوخت دعذاب کے ایت ۹۰	۶-	پہ بیان دبد دعائے چہ موسیٰ فرعون اودھغوی قوم تہ کرے وہ ایت ۸۸
۷-	سورة ممتاز دے بہ بیان دا دلایو دتقریف اودھغوی درجو اوراماتو ایت ۶۲-۶۳	۸-	سورة ممتاز دے پہیل چہ حضرت نوح چہیل قوم تہے درکڑے دو۔ چہ اوڑے میدان تہ۔
۹-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے خلقو چہ وائی چہ قران پریدے اوبل کتاب راداخلے ایت ۱۵	۱۰-	سورة ممتاز دے پہیل ۵ بانے ہی صحاحدہ

دسکران دہی سالی

مقصد سورة: اثبات دمقاصد اربعاو مراراً (یعنی بار بار) اوانجام دسکرینو دے مسئلہ

تقسیم سورة: (دو حصے دے: ۱) ایت ۱-۱۰ پورے: اثبات دمقاصد اربعاو کوی بار بار پدلائلو سرہ اودفع دہبے کوی دشکرکانو

(۲) ایت ۱-۷ آخردسورة پورے: درے واقعات بیانوی بطور تفریح/نتیجہ پانکار ددغے نکلے مسئلہ چہ کو مدوہے حصہ کے تیرہ شوہ۔ چہ اوڑے منلہ نوانجام بہے پہ

شان دقوم نوح اوقوم فرعون شی اوکہ چاومنلہ نوانجام بہے دقوم یونس شی۔ چہ اللہ ترے عذاب دفع کرے۔

پہ مقاصد اربعاو کے ڈوہے اگر چہ ڈوہے مقصد توحید دے مگر دلہے قران نکلے کرے دے۔ داوے؟ زکہ چہ قران تہ نہ یہ راغلے نو توحید پوہندے شہ نہ رسول نہ قران او نہ آخرت۔

چہ قران تہ ناست نہے نو ہیبت بانڈے بہ نہ پوہگے۔

سورة هود کی (ترتیباً ۱۱ بعد از یونس او نزولاً ۵۲ بعد از یونس - دواڑوں کا طوسرہ سورة یونس نہ بعد دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	یونس	بشار	هود
۱-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ	۱-	نودلنہ اثبات دوحید کیگی پیدلا کیلو عقلیا دواڑوسرہ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ او دفع دشعبے دشکرانواوشو۔	۲-	نودلنہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاپہ دفعہ مسئلہ اوسوہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	واقعہ دنوح اجمالاً وہ	۳-	نودلنہ تفصیلاً ذکر کولے شی۔
۴-	آخر کے ادفر مائیل اتبع مایونجی الیک	۴-	نودلنہ آیت ۱۲ کے تسلی دہ پہ اتباع دما انزل چہ تکالیف بہرازی مگر زڑہ بہ نہ تنگوائے
۵-	آیت ۴ کے الیہ مر حکم جیجا	۵-	آیت ۴ کے الی اللہ مر حکم
۶-	آیت ۴ کے: افاکت شمع الصم	۶-	آیت ۲۰: ماکان یسطیعون لسمع
۷-	انکار دشکر کی نو ذکر دے۔	۷-	حالت دشکر کی نو ذکر کیگی۔
۸-	آیت ۲ کے نبی تہ ساحرا و جادو گرو بتلے دی۔	۸-	آیت ۷ کے قرآن تہ سحر و بتلے دے۔
۹-	آیت ۳ کے ددنیا پید اکید و بیان شوے دو۔	۹-	آیت ۷ کے زیادت کوی یعنی دنیا پید اکیش علت خانی لیب لوبکم اکیم احسن عملا
۱۰-	شروع پہ ترغیب الی القرآن اوشو۔	۱۰-	نودا سورہ ۵ ہم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔ (داسے سورتو نہ چہ پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی ہن تہ ذوات الراء و بیلے کیگی) نودا دواڑہ سورتو نہ ذوات الراء نہ دی)
۱۱-	آیت ۳۸ کے دشکر کی نو نہ مطالبہ دہ دیو سورہ راوڑو۔	۱۱-	آیت ۱۳ کے دلنہ دی نہ مطالبہ کیگی دسو سورتو نو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔

اقتیاز سورہ ۱۰: ممتاز دے پید بیان دہ سائیکو اور بجاؤ ۱- تونید ۲- نفی دشکر فی العلم (دادوہ دمقا سد عالیا و نہ دی) ۳- ترغیب فی التبلیغ ۴- تسلی (دا آخرہ وہہ سدا / خمننا ذکر کولے شی)

۲) سورہ ممتاز دے پہ مطالبہ دسو سورتو نو آیت ۱۳ (اگر چہ نور سورتو نو کے ہم مطالبے شتہ مگر دسو سورتو نو مطالبہ صرف دے سورہ کے دہ)

۳) سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دنوح باندے اگر چہ سورہ نوح کے صرف دنوح بیان دے مگر ہلہ ہم دومرہ تفصیل دے ہن تہ۔

۴) ممتاز دے پہ طلب داستغفار اوتو بے دواڑو آیت ۳ ۵) ممتاز دے پہ ہن تہ آیت چہ انیس من اھلک

۶) ممتاز دے پہ آیت کان عرش علی الماء ۷) لا ترکوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار (مطلب: ہائی کا تہ ترے او کرہ)

۸) نوح تہ بن نوح من قومک ۹) نوح خیل زوی تہ: لا اعصم الیوم (نہ در زو چا وزائے ہن تہ)

۱۰) ممتاز دے پہ آخری آیت چہ سورہ تلور واڑہ مسئلے یے پکے راٹو لے کڑے دی۔ کوم چہ سورہ مقصد دے۔ روستو پرے بیان کیگی۔

مقصد سورہ: بیان دشکر و مسکو: (۱) العباد اللہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) (۲) نفی دشکر فی العلم (۳) ترغیب فی التبلیغ (۴) تسلی مبلغ تہ اوس لگ شان تفصیل دے تلور و مسکو:

(۱) العباد اللہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) دامسلہ تقریباً ادوہ زلہ ذکر کولے شی: آیت ۲ کے: الاتعبدوا الا اللہ ذان لا الہ الا هو

آیت ۲۶ کے: (نوح و ابی) الاتعبدوا الا اللہ آیت ۵۰ کے (ہوہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۶۱ کے (صلح فرمائی) یقوم عبد اللہ

آیت ۸۴ کے (شعبیہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۱۲۳ کے چہ آخری آیت کے فاعبدوہ

(ادو گورہ ڈوبے دگوہ بیان شوہ ہیا پرے دلایل نقلیہ بیان شول اخر کے ثمرہ فیصلہ دے درتو اور ولہ چہ فاعبدوہ)

(۲) دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۵ کے یعلم ما یرون..... ایت ۶ کے: ویعلم مستقرہا و مستودعہا کل فی کتاب مبین
ایت ۲۶ کے فلا تسلن ما لیس لک بہ علم ایت ۳۵ ان اعمو ذبک ان الشکک ما لیس بہ علم ایت ۵۷: ان ربی علی کل شیء حفیظ (بل ٹوک داسے نشہ)
ایت ۱۶: ان ربی قریب الحیب (بل ٹوک داسے نشہ)

بیابا رے واقعہ راوی داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (وریت کڑے سنے رے راوی) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا وگورہ
عالم الغیب نہ دو داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (وریت کڑے سنے رے راوی) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا وگورہ

ایت ۹۲ کے: ان ربی بما تعملون حیظ (ہرشہ زما رب بہ علم کے دی) او آخر کے یا واللہ غیب السملات والارض (اگورہ نوم واللہ نے مقدم کڑے دے علم غیب باندے
اشارہ دہ کے دیشہ چہ ایٹوک بل ہم شہتہ چہ علم غیب و سرہ وی)

(۳) دومیہ مسئلہ ترغیب فی التلیخ: ہم بار بار: ایت ۱۲ انما انت نذیر ایت ۱۷: ان کان علی پیتہ... شاہد منہ (نوچر ستاداشان دے نواوس بہ قلا رنہ کینے تلیخ او کڑہ)
ایت ۲۸: ما سرہ واللہ کتاب دے چہ دارحمت دے نوددے تلیخ تاسو لے بدگنوںے

ایت ۵۲ (ہوڈ) ویلقوم اعبدوا اللہ (داہراہ راست تلیخ دے مونگ شہ ترغیب تلیخ راوی) ایت ۶۳ کے (صالح) ویلقوم اعبدوا اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب) ویلقوم اعبدوا اللہ..... ایت ۸۵ کے: یلقوم اذوا لکلیل و لیزان بالقسط تہم داسے تلیخ او کڑہ
ایت ۱۱۰ کے ولقد اتینا الکتاب... تہم دکتا بدعسے تلیخ او کڑہ کنہ مکرہ شہ ایت ۱۱۲ کے: محمد تہ او امتی تہ: فاستقم کما امرت ومن تاب معک...

داؤل پہ آخری ایت کے راٹولوی و توکل علی اللہ سرہ چہ تہ بدوائے چہ تلیخ کے زما ملگری نشہ نواللہ فرمائی چہ بہ بازان او سپارہ

(۴) تسلی: ایت ۱۲ کے تسلی محمد تہ - چہ سینہ مننگوہ ایت ۲۷: قالت... ایت ۳۲ کے قالوا... دغسے بہ تاتہ ہم وائی۔

دغسے ہوڈ سرہ رے ہم جگولے کڑی دی ایت ۵۲ اگورہ: ما یشتا بہیتہ... تاتہ بہ ہم وائی چہ تہ خودملا نہ یہ نولے دزانہ برے کوبے ورتہ او وایہ چہ ستادملا پہ شان دے ماللہ نہ کڑی۔
نو تہ بہ حضرت ہوڈ بٹان مطمئن اوسے او ہمت بہ نہ نیلے۔

ایت ۶۲ حضرت صالح تہ: تانہ خوزمونگ دا امید نہ دو زمونگ خودا خیال دو چہ تہ بہ مونگ تہ خوگے خوگے خبرے کوبے قسے بہ کوبے۔

ایت ۸۷: شعیب تہ: اصلو تک تا مرک... ایما تانہ ستادین داخولے دی چہ تہ مونگ دخیل زوڈ دین نہ وائوے۔ تاتہ بہ ہم وائی چہ لے زمونگ دا مشران اولمیان نہ پوہگی
ایت ۱۱۵ کے واصبر (بہراہ راست تسلی دہ) ایت ۱۱۸ کے: (ستازرہ) بہنگ شی چہ داطلق ایمان ولے نہ راوی (نوجواب: ولوشاء ربک... اللہ بہ خلیل زور چلو لے و)

پہ آخری ایت دے داؤل لے تسلی راغڈے کڑے پہ ایہ یرجع الامر کلہ سرہ چہ تہ ددے پہ انجام نہ پوہگی اللہ پرے پوہگی نہ چہ مسئلہ چاری سرات۔

نوسورہ کے خلور مسکلے وی او پہ آخری ایت کے خلور واڑہ مسکلے راٹولے کڑے: لکنہ:

ڈوبے مسئلہ العباد اللہ وحدہ: نودلتہ آخری ایت کے فاعبدوہ یے اودے۔

دومیہ مسئلہ: ترغیب فی التلیخ (تلیخ کوہ او دبل چا پرواہ مساتہ نو دلتو توکل علی اللہ

دے آخری ایت مثال پہ مثال دھنے جال دے چہ کہا نو دپارہ نے پہ سند کے واپچی یا مژزا نو دپارہ یے پہ غمموچی کے واپچی او پرو روے راٹولوی آخر کے دغدہ خکار میان

یا مژزان جال کے یوزانے تہ راٹول شی نودلتہ ہم آخری ایت کے خلور واڑہ مسکلے یے یوزانے تہ راٹولے کڑے۔

نو مقصد سورہ بیان و خلور و مسکووے او پدے مسکوواقات دہ پیغمبرانو ہم بیانوی

پہ توحید باندے واقعات د نوح، ہوڈ، شعیب او آخری ایت کے: فاعبدوہ

پہ نفی د علم غیب باندے واقعات د ابراہیم او لوط راوی پہ تفصیل سرہ

پہ ترغیب فی التلیخ او تسلی داؤد باندے واقعہ موسیٰ راوی

اودا سورہ ذوات الرء نہ دے اوزوات الرء ہغسور تونہ دنی چہ پہ شروع دھنے کے ترغیب الی القرآن بیانوی

یوسف (کی)

(نزدلاً ۵۳ بعد از ہود ترتیباً ۱۲ بعد از ہود - دو اڑوٹا ظورہ سورۃ یوسف دوسرہ ہود ہود نہ درستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ ہود	شمار	سورۃ یوسف
۱-	نفی د علم غیب اوشوہ پہ بیان دواقے دابر اہم اودلوٹ چہ پہ ظاہرہ ے فرشتے اوشوہ پندے	۱-	نودلت نفی د علم غیب دہ پہ واقعہ یعقوب چہ اود گورہ چہ حال دچیل زوی خبر نشو تر ۴۰ سال پورے اود نہ یوسف خبر وود د حال دچیل پلارہ چہ حیات دے یادفات۔
۲-	دعوہ دتوحید ے ثابتہ کڑہ پہ واقعا تودانیا دسرہ بطور دلیل نقلی	۲-	نودلت ہم دعوہ دتوحید ثابتہ توی پہ واقعہ یوسف چہ پہ جیل کے فرمائی... ایت ۳۹-۴۰
۳-	آخر دسورۃ کے اوفرماں ' و توکل علیہ	۳-	نوموند توکل چہ اود گورہ یعقوب اویوسف شنگہ زان سپار لے دے اللہ ایت ۸۶: انما اشکو..
۴-	آخر کے ایت ۱۲۰ کے اودے چہ (وکل نفس علیک من انباء الرسل ما نثبت بہ فوادک)	۴-	نودے سورۃ کے واقعہ یوسف دپارہ دثابت قدمے راوڑی۔
۵-	ایت ۷۱ کے: فبشرنا بالحقن... من وراء الحق یعقوب	۵-	نودلت واقعہ حضرت یعقوب پہ تفصیل سرہ ذکر کوہ۔
۶-	ایت ۶۹ او ۷۳ کے اودے چہ اللہ سلاتیارستونہ اوبرکتونہ دے وی اے کوروا لود ابراہیم	۶-	نودے سورۃ کے نمونہ برکت خانی چہ کڑوی ورتید پونوسی نہ اللہ یو درجن و رکڑل۔
۷-	دقوم لوٹ دبد عملے نمونہ بیان شوہ	۷-	نودے سورۃ کے دیوے خزے دے جیائے بیان دے۔
۸-	اللہ دشر نہ خبر دار دے - وللمانی السموات والارض	۸-	ایت ۳: (وان کنت من قبلہ لمن الغفلین) اے پیغمبرہ نہ ددے واقے نہ خبر نہ دے۔
۹-	ایت ۱۱۳ لارکنوا الی الذین ظلموا میلان اوندے کڑے سستو اوطالمانوتہ۔	۹-	د یوسف نمونہ چہ اود گورہ گناہ نہ دے میلان ندے کڑے اگر چہ دعوت و رکڑے شوے دے دگناہ
۱۰-	افتتاح دسورۃ اوشوہ پہ صداقت دقران	۱۰-	دے سورۃ ہم افتتاح کو لے شی پہ صداقت دقران
۱۱-	سورۃ پہ نوم دپیغمبر حضرت ہود	۱۱-	نودا سورۃ ہم پہ نوم دپیغمبر حضرت یوسف دے۔

ابتیازات دسورۃ:

- ۱- سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ حضرت یوسف
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ گنزو خوبونو لکھ خوب دیوسف، خوب دجلیانو، خوب دباشاہ دصر (دے خوبونو بیان دے کچے)
- ۳- سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸: ان کیدکن عظیم
- ۴- سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ محبت باندے۔ یوجاز لکھ دپلارچیل زوی سرہ بل ناجاز لکھ دپردی کڑے پردی سڑی سرہ وغیرہ۔
- ۵- سورۃ ممتاز دے پہ تہ تبرہ دروزد خلاف دچیل یو رور۔
- ۶- سورۃ ممتاز دے پہ تقریر دیوسف پہ جیل کے۔
- ۷- سورۃ ممتاز دے پہ سیاسی سوچ بوجھ دیوسف باندے لکھ جیل ے بہتر اود گنزو لود گناہ نہ۔ بل داچہ جیل کے زان سرہ ملگری جوڑ کڑل۔ بل د مخلوق بچاؤ د راروان یواخت نہ۔
- داول کاروند سیاسی بصیرت نو نو نہ دی۔ دینہ اسلامی سیاست والی۔ لفظ سیاست دسوس ندے معنی ے قوم خیر خواہی دہ۔

مقصد دسورۃ: تسلی نبی تہ پہ واقعہ دیوسف (حالی ک کمال یوسف)

واقعہ دیوسف پہ شہو مرحلو کے بیانیگی: مرحلہ ۱: یوسف تہ روز وچیل جوڑ کڑو زک چہ دپلار محبت دسرہ ڈیرو۔ نو کنوی تہ ے دروزور زولو۔

مرحلہ ۲: قائلے والاؤ اوجیت کڑو اومصر کے خرث کڑو۔ مرحلہ ۳: جیل تہ اودریدو

مرحلہ ۴: وزارت درتہ ملوشو

مرحلہ ۵: چہ روزہ ے راعلل اودپلارے خبر شو۔ مرحلہ ۶: چہ خاندان دیوسف مہر تہ رانتقل شو۔

مماثلت دواقعا تہ پہ مابین ددواڑ و پیغمبرانو:

(۱) لکھ شنگہ چہ یوسف تہ دچیل روز دلاسہ چل جوڑ شو۔ نو اے پیغمبرہ تانہ ہم دچیل قوم دلاسہ پہ چل جوڑی اودچیل وطنہ بہ روک کڑے شے۔ سورۃ انفال ایت ۳۰ واز میکر

بک الذین کفرو.... اودقتلوک اویجر جوک۔ نو حالی ک کمال یوسف

(۲) لکھ شنگہ چہ یوسف پہ کنوی کے درے درزے تیرے کڑے دی۔ نو اے پیغمبرہ تہ ہم پہ غار ثور کے درے درزے تیرے دی۔ نو حالی ک کمال یوسف

- (۳) لکہ شنگہ چہ یوسف پانڈسختو کے مصر تہ روان کڑے شوے دے چہ پتہ نگی چہ مصر کے بہ زماشہ حال دی۔ نو دغسے تہ بہ ہم دعا رتور نہ پانڈسختو کے روان ے مدینے تہ پتہ بہ در تہ نہ وی چہ ہلینہ بہ ستاشہ حال وی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۴) لکہ شنگہ چہ یوسف عزتمند شو پڑو مینے درز پتہ مصر کے چہ وزیر و اہستو اذ چلے خڑے تہ یہ اوے چہ درہ استو گنہ کڑہ فوتہ بہ ہم پڑھے درز مدینہ کے عزتمند کیگے۔ دنی استقبال تہ خلق ولا زو۔ یو وکیل چہ زما میلہ بہ وی۔ بل وکیل زما میلہ بہ وی آخر اذ چہ نبی اذ فرما یکل چہ زما اوخو دچا کورتے تہ کیناستہ۔ زہ بہ ہفتہ سرہ پائے لگیم۔ نو حالک کمال یوسف
- (۵) لکہ شنگہ چہ یوسف باندے ہفتے کو روا لا و بدنامہ اوگولو نوتا باندے او ستابی بی باندے بہ ہم دم دینے تہ خلق بدنامہ لگوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۶) لکہ شنگہ چہ یوسف تہ اللہ چیل روزہ پتہ چو کے اذ نور زول دغہ شان ستا قوم بہ ہم اللہ ستا پتہ چو کے نور زوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۷) لکہ شنگہ چہ یوسف چیلور دتو تہ اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم نو تہ بہ ہم دغہ کے پورزا اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم

سورة رعد (ترتیباً ۱۳ بعد از یوسف نزولاً ۹۶ بعد از محمد)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة یوسف	شمار	سورة رعد
۱-	مسئلہ غایتہ کڑلہ پہ دلا کیلوسرہ	۱-	نودائے وضاحت دمسئلے کوئی پہ مثالوں سورہ
۲-	آیت ۱۰۵ کے اووے آیا دوی برہ او حکنہ نہ گوری چہ اللہ وحدانیت پرے او گوری	۲-	نودے سورة کے داللہ دکائینا تو، هغه چہ کوم برہ دی او کوم حکمت، دھنے تفصیلی ذکر کولے شی۔
۳-	دسورة یوسف اختتام او شو پتر غیب الی القرآن سرہ	۳-	نودے سورة افتتاح کیگی پتر غیب الی القرآن سرہ
۴-	نفی دشرک فی العلم دانیا نہ اوشو۔	۴-	نودائے نفی دشرک فی الدعاء کیگی (چہ عالم الغیب نہ دی نوہلم تدعوہم) ولے راند کووے
۵-	آیت ۴۰ کے اووے چہ انے مشرکانو تاسوسرہ پہ دے شرک شد دلیل شتہ	۵-	نودے سورة کے پتو حید گنزدلائیل ذکر کوئی۔
۶-	دصبر دنیا دی مثال وو چہ یعقوب او یوسف صبر او کڑو نواجہم نے بہتر شو۔	۶-	آیت ۲۰ کے دصبر دا آخرت بیان کوئی۔
۷-	آیت ۴۰ کے بیان دمسئلے پہ چیل کے وو چہ یوسف کڑے وو۔	۷-	آیت ۳۶ کے اعلان دمسئلے کیگی پہ میدان کے دطرف دی نہ۔
۸-	آیت ۱۰۳ کے اووے (دما اکثر الناس بموء منین)	۸-	آیت ۱ کے (ولکن اکثر الناس لا یؤمنون)
۹-	آیت ۳۹ کے مسئلہ توحید ذکر شوہ۔	۹-	نویات ۱۶ کے تشریح او وضاحت کوئی۔ پہ من رب السملوت والارض سرہ
۱۰-	آیت ۱۰۹ کے (دما رسلنا من قبلك من الرسول الا رجلا....)	۱۰-	آیت ۳۸ کے فرمائی چہ دے غے پیغمبرانو خزے او بچی صم وو۔

اشیازت و سورة

- ۱- سورة ممتاز دے بہ کثرت دتبیہا تو باندے۔ ۲- سورة ممتاز دے پہ مثال دشرکانو چہ شنگہ مشرکان بابائے اواز کوئی لکہ چہ یوسرے او بوتہ اواز کوئی آیت ۱۴۔
- ۳- ممتاز دے پہ بیان دمثال دمسئلے چہ کلتہ مسئلہ بیان کڑے نو لکہ چہ باران اوشی۔ او دھنے باران سرہ خوڑو نہ ڈک شی۔ گندو نہ رابا ہر شی۔ آیت ۱۶
- ۴- ممتاز دے پہ علاج داطمینان قلب پہ آیت ۲۸ کے ۵- ممتاز دے پہ بیان دتبیح درعدو نے فرشتے۔
- ۶- ممتاز دے پہ بیان دمثالبے دشرکان نہ چہ دچلو الہانو نوموندوا غلے۔

دعوہ دسورة: لدعوة الحق (آیت ۱۴)

مقصد دسورة: نفی دشرک فی الدعاء بالادلیۃ المتکونہ

تقسیم دسورة: سورة ۴ بایوندے۔

- باب ۱: آیت ۱-۱۴ پورے: پہ دے باب کے ۵ قسم دلائیل ذکر کوئی۔ او آخر کے پرے مسئلہ توحید تفریح کوئی۔ شروع کے ترغیب الی القرآن دے بیا آیت ۲ کے ڈوبے قسم دلیل ذکر کوئی۔
- (۱) ڈوبے قسم دلیل پہ توحید: (الخالق لکل شیء هو اللہ) ڈوبے دلیل پہ تخلیق آیت ۲ کے آسمانو نہ چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔ دویم دلیل پہ تخلیق آیت ۳ کے زمکہ چادہ غوڑو لے او چادہ پیدا کڑے۔ مادہ پیدا کڑے۔ دویم دلیل پہ تخلیق آیت ۴ کے چادہ ڈو لے دی جتنے جتنے او چادی پیدا کڑے۔ او داسوے دانے غلے چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔ نوپتہ اولکیدہ چہ الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شہ اللہ دی پیدا کڑے۔
- (۲) دویم قسم دلیل ذکر دے آیت ۸ کے (العالم لکل شیء هو اللہ) (۳) دویم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۱ کے (الخالق لکل شیء هو اللہ) (۴) ثلوم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۲ (متصرف فی کل شیء هو اللہ) (۵) پنزم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۳ کے تسبیح درعدو نے فرشتے نوپتہ اولکیدہ چہ ڈول ماتہ دی محتاج۔
- نویات ۱۴ کے دعوہ پرے تفریح کوئی (لدعوة الحق) خاص دے اللہ رہہ چہ وہ لایق۔
- نو او گورہ دا قرآن چہ دے رالیگے۔ اللہ دے رالیگے نو لدعوة الحق۔ آسمانو نہ چادی پیدا کڑے۔ اللہ فرمائی مادی پیدا کڑے نو لدعوة الحق زمکہ چادہ غوڑو لے۔ خاص اللہ دہ غوڑو لے۔ نو لدعوة الحق (دعے یو یو نعمت داللہ ذکر کڑے او دعوہ (لدعوة الحق) پرے تفریح کڑے چہ ملگرتوضاحت اوشی۔)
- نو لکہ چہ دعوہ پرے تفریح کڑی نو بیا مثال پیش کوئی۔ چہ اوس ہم ٹوک داللہ نہ بغیر بل چاہتا او از کوئی نو دھنے مثال آیت ۱۴ کے: والذین یدعون من دونہ... جتنگہ چہ او بہ ددہ پہ او از دہ ریلے نہی رارسیدے دھنے غیر اللہ دہ تہ اءاد پارہ نہی رارسیدے۔ جتنگہ چہ او بو غوگورہ ستر گئے چہ آسمانو نہ دھنے دھنے مڑدی ہم ہنہ۔ اعراف ۱۹۵... او گورہ۔

باب ۲: ایت ۱۵ - ۲۵ پورے : دیکھے فرمائی چٹول اللہ دی ساجد۔ اور صرف اللہ دے سجود نو لدعوة الحق (مخفیو ۵ دلائلو سرہ دا دلیل شپکم شو پیدوہ و توحید)

نوایت ۱۶ کے پرے بل قسم دلیل دے چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق

ایت ۱۷ کے پو مثال بیان کوی چہ کلمہ مسئلہ لدعوة الحق یہ صحیح طریقہ سرہ بیان کڑے نو ڈوڑے نہ اوخیوی دھنے زائے نہ لکہ چہ باران اوٹی نوہرہ کندہ کے دھنے کندے مناسب سیلاب راشی
وڑو کے ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی اوغٹ ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی۔ دے بیان سرہ بہ گندونہ ٹول راباہرشی لکہ دغوڑ پشان مگردا بہ لگ وخت پورے دی بیابہ

سپنے پاکے او بہ اوویے یعنی ستا حق بیان بہ پاتے شے او ددے باطل پرستو پرڈ پیگنڈے بہ ختم شی۔

ایت ۱۸: کے مستحیمن ددے مسئلے او غیر مستحیمن ددے مسئلے او دواڑوا نجا خائی۔ ایت ۱۹ کے فرمائی چہ دواڑوہ براہر نہ دی۔

ایت ۲۳ پورے ددے مستحیمنو ۸ صفات بیانوی او دوی بدلہ خائی۔

باب ۳ ایت ۲۶ - ۳۲ بل قسم دلیل ایت ۲۶ کے فرمائی چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق - ایت ۲۷ کے غیر مستحیمن او ۲۹ کے مستحیمن او دھنوی بدلہ ذکر کیگی۔

ایت ۳۰ کے ترغیب الی القرآن ایت ۳۱ کے حال دضدیا نوعنادیا نو او انجام دھنوی ایت ۳۲ کے تسلی مبلغ تہ چہ زڑوہ متنگوہ۔

باب ۴ ایت ۳۳ آخرد سورہ پورے ایت ۳۳ کے زجر مشرکینو تہ ۳۵ کے بشارت مؤمنینو تہ ۳۶ او ۳۷ کے ترغیب الی القرآن ایت ۴۰ کے تخویف ۱۴ - ۳۴ کے بیاتلی۔

سورة ابراهيم (کی نزولاً ۷۲ بعد از لوح ترتیباً ۱۴)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة رعد	شمار	سورة ابراهيم
۱-	اہم مسئلہ بیان شوہ (ردعۃ الحق - لا الہ الا هو)	۱-	نودلتہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاہدہ مسئلہ بہ اوس رسوے خلقوتہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ردد شرک فی الدعاء شوہ۔	۲-	ایت ۱۸ کے مثال پیش کوی دشکر دمل چکلکہ ہواراشی ادایرے الوزوی۔
۳-	مثال دسبلے بیان شواہت ۷۱ کچہ کلہ مسئلہ بیان کڑے نوکلکہ چہ باران ادشی اوخوڑراشی...	۳-	مثال بیانونوی دکلے دتو حید پہ ایت ۲۳-۲۵ کے نوپدے وجہے متصل راوڑو
۴-	ایت ۱۱ کے ان اللہ لا یغیر بالقوم حتی یتغیر ما بانفسہم	۴-	ایت ۲۸ کے دھنے مثال ذکر کوی چہ اوگورہ اللہ نعمت کڑے دوپہ فرعون مگر انکار یے اڈکڑو...
۵-	ایت ۳۸ کے اعتراض دشکرکانو چہ دانتگہ پیغمبر دے چہ خزہ اوپچی دے دی	۵-	ایت ۳۵ کے مثال داہراہیم پیش کوی چہ اولاد او بی بی یے وہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۶-	مسئلہ ذکر شوہ دتو حید	۶-	ایت ۶ او نورو ایتونو کے تذکیر بایم اللہ دے (یعنی دمنوکلکو انجام اونہ منوکلکو انجام شوہ۔)
۷-	ایت ۲۳ کے فرشتے بہ داغلیگی پدے جنویا نو بانڈے او سلامونہ بہ وائی۔	۷-	ترقی دہ۔ چہ داسے بٹول عمرگیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۸-	ایت ۳۲ کے حالات ذکر شول دینغیر انو چہ ہغو پورے ٹوٹے کڑے شوہ دے	۸-	نودے سورة کے دھنے تفصیل دو چہ چاٹوٹے کڑے دے دھغوی انجام شوہ۔
۹-	ایت ۳ کے اودے چہ ہرشہ زہ پیدا کوم	۹-	ایت ۳۲ کے تفصیل ددغے خلقت چہ باران راوڑوم دھنے سرہ شراوہ باہم۔
۱۰-	ایت ۲ کے فرمائی چہ ہرشہ چیلے نینے نہ روان دی۔	۱۰-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہمیشہ بہ داہرہ روان وی ترٹو چہ نیا ابادہ وی۔
۱۱-	ایت ۱۴ کے دشکر چھنے تے گراہی اوویلہ	۱۱-	ایت ۳ کے فرمائی چہ دوی گراہان دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

اقتیازات دسورة:

- ۱- سورة ممتاز دے پیمانہ مثال ۱۰ کلہ، توحید ایت ۲۴۔
- ۲- سورة ممتاز دے پیمانہ ۱۰۔ چہ اہر قوم بہ دھغوی پڑہ پیغمبر لگے دے۔ ایت ۴
- ۳- سورة ممتاز دے نہایت ۳۶-۳۵ چہ اہرہیم چیل بچے او بی بی پیمانہ کے پریدی۔ ۴- سورة ممتاز دے پیمانہ ابراهیم چہ اولاد بانڈے آخر سورة کے۔
- ۵- سورة ممتاز دے ایت ۴۰ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ پیغمبر تکلیف رائے دے داسے چہ سرہ غروندہ او جزقوے شوگر دانتیغیر ان در سرہ اونہ جز قیدل۔
- ۶- سورة ممتاز دے پتقریر دشیطان چہ جہنم کے ایت ۲۳۔ ۷- سورة ممتاز دے پتقریب فی التبلیغ او دمنکرینو او بلغیو حالاً تو بیا نوبانڈے۔

مقصد دسورة: ترغیب فی التبلیغ او تذکیر پائام اللہ (فند و رکول پتعمتو نود اللہ او عذابو نود اللہ)

خلاصہ مختصر: (۱) ڈوسے ترغیب و رکوی تران نہ اویا ترغیب فی التبلیغ

- (۲) بیاییت ۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا بیانونوی چہ چہ مسئلہ بیان کڑہ نوہفہ سرہ بہ خلق جگہ کوی۔ ایت ۱۸ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۳) ایت ۱۹ نہ لفظ اَلْمُسرہ دا ذکر کوی چہ دشکرکین بہ قیامت کے چہو کے بچگو وی۔ ایت ۲۳ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۴) ایت ۲۴ نہ لفظ اَلْمُسرہ مثالوں ددو فرود دشکرکانو دشکرک مثال اودموحہ یودکلے دتو حید مثال پیش کوی۔ ترایت ۲۷ پورے
- (۵) ایت ۲۸ کے لفظ اَلْمُسرہ زجر، تخویف اودلائیل او واقعہ ذکر کوی داہراہیم دپارہ د ترغیب فی التبلیغ

سورة الحجر

(کی ترتیباً ۱۵ بعد اسی ابراہیم نزولاً ۵۴ بعد از یوسف)

رابط ماسبق سرہ

سورة الحجر	شمار	سورة ابراہیم	شمار
نودلت انجادھغو خلقو خانی چوررتہ تبلیغ اوشوگر مسئلے اونہ منلہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۱۔	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ دقران وو۔	۱۔
انسو سوند شکرکانو چہ ہائے چہ مونگ قران نہ ناست وے۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۲۔	حالت دشکرکانو پیرانو اودھغوی دمیریدانو چہ قیامت کے بہ جگلوے کوئی ایت ۲۱-۲۲	۲۔
ایت ۹۶ چہ پدے قران یہ درکڑے شوہ مگر ہدایت نے چیل نہ کڑو نو انجام ے شوشو۔	۳۔	دسورة خاتمہ پدے اوشوہ چہ یہ درکڑہ پتر آں سرہ	۳۔
نودلت انجام ددواڑو ڈلو خانی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۴۔	بیان ددو فر تو اوشو۔ منوگی او منکرین	۴۔
نمونے دھغے مکرو نو اوانجام دھغے مکارو خانی چہ شہ رنگ سزا درکڑے شوہ۔	۵۔	ایت ۴۶ وقد کر و کرہم	۵۔
نودا سورة ہم شروع لگیی پھ صداقت دقران سرہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۶۔	دسورة افتتاح اوشوہ چہ حکمت دزول دقران سرہ	۶۔

امتیازات دسورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پہ آرزوگانو دمجربانو پہ مختلفو اوقاتو کے ایت ۲ لوکانو مسلمین (دمرگ پہ وخت کے، پہ قبر کے اویہ قیامت کے)
- ۲۔ سورة ممتاز دے پہ بیان دحفاظت دقران کریم ایت ۹
- ۳۔ سورة ممتاز دے پہ بیان دالوالجن او ابوالانس دیدا کیدو چہ شہنہ بیداکڑے شوے دی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پہ بالونو دجنہم ایت ۴۴ لھاسبہ ابواب
- ۵۔ سورة ممتاز دے پہ امر/حکم داللہ نبی تہ چہ ترمرگ پورے عبادت کوہ آخری ایت
- ۶۔ سورة ممتاز دے پہ بیان دھغے فتوے چہ ٹوک داللہ درحمت نہ نامیدشی۔ ایت ۵۶

مقصد دسورة: بیان داحوالو دمنکرینو او انجام دمنکرینو

تقسیم دسورة: درے حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۵ پورے: اول ترغیب الی القرآن، زجر دمنکرینو دقران، تخویف اوصداقت دقران کریم

(۲) ایت ۱۶-۲۵ پورے: عقلی دلائل دی

(۳) ایت ۲۶-آخر دسورة پورے: حالات دا توام مھلکاؤ

خلاصہ دسورة: داسورة بطور تہذیبی سورہ ابراہیم دہ۔ ہغے کے دودہ ڈلے ذکر شوے وے نو دے سورہ کے دھغوی انجام ذکر کوئی۔

سورة النحل (مکی ترتیباً ۱۶ بعد از الحجر نزولاً ۷۰ بعد از کھف)

رابطہ با سبق سرہ

شمار	سورة الحجر	شمار	سورة النحل
۱	ہر کلمہ چہ سورة الحجر کے عذاب د سابقینو ذکر شو۔	۱	نودع سورة النحل کے عذاب د موجودہ خلقو (مکے والو) بیانیگی پہ شروع ددع سورة کے
۲	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ وو نو حجر کے نمونے د عذاب و۔	۲	نودع سورة کے ہنہ اصل مسئلہ د توحید بیانوی چہ د ہنہ نہ پہ انکار عذاب رازی۔
۳	ایت ۲۸ کے د انسانانو د نیکنہ د پیدائش ذکر او شو چہ د ختے نہ پیدا وو۔	۳	ایت ۴ کے د عامو انسانانو د پیدائش ذکر کیگی چہ د نطفے نہ پیدا دی۔
۴	اللہ بیان او کزو چہ ٹول ما دی پیدا کڑ۔	۴	ایت ۲۱ کے د مخلوقاتو د عجز ذکر کوی چہ ٹول ما تہ دی محتاج
۵	ایت ۴۶ کے بشارت وو د جنت جنتیانو تہ	۵	ایت ۳۲ کے ترقی دہ پہ ما سبق باندے۔
۶	حالات بیانیدو د مفسدینو او مٹوحدینو	۶	نو ایت ۳۶ کے د ہنہ خلاصہ راو باسی۔ چہ د چا تہ انجام شو۔
۷	د انسان پیدائش ذکر وو۔	۷	ایت ۷۰ کے انقلاب د انسان ذکر کوی۔ چہ دد تہ پہ ژوند کے ٹنگہ انقلاب رازی۔ بُدّاشی...
۸	ایت ۴۹-۵۰ کے (يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰتُوا زَكٰتَہٗ لَعَلَّكُمْ تَكْفُرُوْنَ) د ان عذاب الوالعذاب الالیم)	۸	۱۱۲ کے ددغے عذاب مثال بیانوی چہ اللہ پرے قحط مسلط کزو پہ مکے والو باندے
۹	آخر کے اووے چہ تہ تر مرگہ پورے عبادت کوہ	۹	خپل احسانات ذکر کوی چہ تر مرگہ پورے زما احسانات دی نوز کہ تر مرگہ پورے بہ عبادت کوہ۔

امتیازات د سورة

- ۱) سورة ممتاز دے پہ بیان درانگارنگ دلائیلو عقلیاتو پہ توحید باندے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ تفصیلی فائدو د چارپایانو باندے
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان د بعضو قواعدو د دریاب باندے
- ۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د ہنہ کلمے د کفر چہ پہ وخت د اکراہ کے ویلے کیگی ایت ۱۰۶
- ۵) سورة ممتاز دے پہ حکم د مچے د طرفہ د اللہ نہ ایت ۶۸
- ۶) سورة ممتاز دے پہ فائدو د شاتو باندے فی شفاء للناس
- ۷) پہ بیان د ہنہ خزع چہ خپل طاقت بہ تے خپلہ تباہ کوو۔
- ۸) پہ بیان د اجماع ایت باندے ایت ۹۰ چہ ٹول اوامر و نواہی پکے راجمع دی۔
- ۹) پہ بیان د ہنہ قحط چہ پہ مکہ باندے راغله وو چہ دے کافرو بہ خپل بول خوژل ایت ۱۱۲

مقصد د سورة: اثبات د توحید بالادلة المتکثره (رنگارنگ عقلی دلائیلو سرہ)

تقسیم د سورة: شپگ بابونہ دی : (۱) ایت ۱-۲۳: دیکے توحید باندے دلائیل دی متنوعہ (رنگارنگ)

- (۲) ایت ۲۴-۳۵: زجر ہغو تہ چہ اوزی د توحید نہ نو ہغوی تہ د ہغوی پہ قول او فعل دواژوزجر ورکوی۔
 - (۳) ایت ۳۶-۴۷: دلیل نقلی او نفی د تصرف د غیر اللہ نہ
 - (۴) ایت ۴۸-۶۴: دلائیل عقلیہ پہ دے باندے چہ ٹول مخلوق اللہ تہ دی محتاج او تابعدار۔
 - (۵) ایت ۶۵-۸۱: دیکے دلائیل عقلیہ بہ دے چہ نعمتونہ ٹول ما دی پیدا کڑے
 - (۶) ایت ۸۲-آخر: تسلی محمد تہ او ہر مبلغ تہ، تخویف منکرینو تہ او احوال د مشرکانو پہ قیامت کے او ترغیب ورکوی
- قران تہ او واقعہ د ابراہیم

سورۃ بنی اسرائیل (ترتیباً ۱۷ بعد از سورۃ النحل - نزولاً ۵۰ بعد از سورۃ القصص)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ النحل	شمار	سورۃ بنی اسرائیل
۱-	ایت ۱۲۵ کے (ادع الیٰ سبیل ربک....) نوچکلہ تیرا بلے۔ نو تکلیف بہ ضرور درو کر لے شی	۱-	اچھ تکلیف و برداشت کڑو۔ نوراشہ چا و اس در باندے ددے پانعام کے سیل داسمانو نو او کرم نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۲-	ھرکلہ چدے سورۃ النحل کے اعلان د عذاب دو (ایٰ امر اللہ۔۔۔۔۔)	۲-	نودے سورۃ کے وجوہات د عذاب ذکر کوی ثلور۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۳-	ترغیب الیٰ الحجرت دو۔ کہ مسکلے تودے نہ پریدی نو ملک پریدہ۔	۳-	حالات دانیاؤ ذکر کوی چہ مسکلے پارہ نے ہجرت کڑے دو۔
۴-	ایت ۹۹ کے اوے چد شیطان زور بہ ہغو چلیگی چہ ہغو ددہ دوستان وی یا مشرکان وی۔	۴-	ایت ۶۴ کے دشیمان ہتکنڈے / طریقے دگمراہ کو نو ذکر کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۱۲۴ کے اوے چہ یوم السبت پہ چا مقرر شوے دو۔	۵-	نودے سورۃ کے تفصیلی بیان دا اصل السبت کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۶-	ایت ۱۲۷ کے اوے چد زورہ مرنگوہ۔ صبرا جریہ ضرور در کو دم۔	۶-	ایت ۱۰۳ کے ددے صبر مثال ذکر کوی۔
۷-	مسئلہ توحید نے ثابتہ کڑلہ پدلا نیلو عقلمیاد سرہ۔	۷-	نودے سورۃ کے حالات د ہغو ذکر کوی چہ مسئلہ نے اونہ منلہ او شرک پے کڑے دے۔
۸-	حالت دھا جرو بیان شول پہ ایت ۴۰ کے او ۱۱۰ کے۔	۸-	ایت ۷۶ کے انجام د ہغو بیانوی چہ مہاجر نے پے ہجرت مجبور کڑے دو۔
۹-	ایت ۸۸ کے اوے چد زیات برکڑو ددوی دا عذاب	۹-	ایت ۹۷ کے دا خانی چہ شنگہ بہ درلہ دا عذاب زیاتو۔
۱۰-	ایت ۳۲ کے اوے چہ مسئلہ بیان کڑہ نوفرشتے بہ درتہ زیری در کوی۔	۱۰-	چہ چاقق پرستو پورے توتے او کڑے نود ہغو ی انجام بہ شوی۔

امتیازات د سورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د علت د عذابو باندے یعنی وجوہات د عذاب بیانوی۔
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اضرأ باندے۔ چہ نئی نے بیت المقدس تہ د شے شے بوتلے دو۔ او بیان نے برہ آسمانو نو تہ او حجت کڑے دو۔
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ اوامرو او نواہی باندے۔
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۷۰ باندے چہ کرامت د بنی آدم بیانوی۔ ولقد کرمانیٰ آدم۔۔۔
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تہجد باندے۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ ہغے ایت ۸۸ باندے چہ اللہ فرمائی چہ آسمانو نو او جنا تو، چہ تاسو منکر قرآن نے۔ راجع شے او ددے قرآن پہ شان یو قرآن راوڑے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۵ چہ علت خانی چہ انسانان ولے پیغمبران را ایگے دی او فرشتے م ولے ندی را ایگے دے انسانانو بہ بطور پیغمبر۔

مقصود سورۃ: بیان د ہغے ثلور و اعمالو چد ہغے پہ کولوسرہ عامل د عذاب مستحق کیگی۔

- ۱۔ شرک مُشترکہ (چہ پہ شرک باندے ہمیشہ گری او کڑی او تو بہ او نہ باسی نو اللہ نے معذب کوی۔)
- ۲۔ ہنک د شعائر اللہ سبب لُذول عذاب (بے عزتی د شعائر اللہ سبب د عذاب گری)
- ۳۔ اخراج الرسل سبب لُذول عذاب (دانیاؤ اذحق پرستو و سئل د عذاب سبب گری)
- ۴۔ استھزاء الرسل سبب لُذول عذاب (در سولانو پورے ٹوتے سبب د عذاب گری۔)

تقسیم د سورۃ: سورۃ تقسیم دے پہ ثلور و حصو باندے۔

(۱) ایت ۱-۵۸ پورے: پدے کڑے سبب د عذاب (شرک مُشترکہ) تفصیل سرہ ذکر کوی۔ او پدے واقعہ د بنی اسرائیلو ذکر کوی چہ ہمیشہ یے شرک کو نو اللہ پرے ددے وارے عذابو نہ

راو ایگے یو دارے د بخت نصر اہل دارے در در میا نو طرف نہ۔ او دریمہ و رے دہنی معنی لغت کڑوسرہ مترقیا مہ پورے

(۲) ایت ۵۹-۷۵ پورے: ہنک د شعائر اللہ او پدے واقعہ د قوم صالح ذکر کوی۔ چہ اونے بے عزتی یے او کڑہ نو د عذاب مستحق شول۔

(۳) ایت ۷۶-۱۰۰ پورے: اخراج الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د بنی ذکر کوی چہ ہرکلہ کے دالو رسول گمہ د کے نہ او ویستونو داکے والا معذب شول۔ اللہ پرے عذاب راوستو۔

(۴) ایت ۱۰۱-۱۰۳ پورے: استھزاء الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د فرعون او دہغے د قوم پر کلہ یے سبب پورے ٹوتے او کڑے نو اللہ دوی لہ بہاہ لُزل۔

واقعہ د معراج مختصر

ایت ۱: پہ دے ایت کے اشارہ دے د نیی ہعراج تہ۔ معراج سرہ دوہ سفرونہ د نیی متعلق دی یو د بیت اللہ شریف نہ تر بیت المقدس پورے داہ ژومے سفر ددے سورۃ ایت نمبر ۱ نہ ثابت دے۔ ددے سفر منکر د قران منکر دے۔ دا سفر تے کئے دے پہ براق۔ براق د خر نہ لوے او اس نہ رکوئے وی۔ بعضو کمبختو دے براق لہ تصویر کے سر د خرے جوڑ کئے وی۔ دا د نیی بے عزتی دے۔

ددے بیت المقدس نہ برہ بیا اللہ خپل رسول لہ پہ خپل خاص لفٹ ذریعے سرہ خپڑولے دے۔ چہ د دے سفر ذکر بیا احادیثو کے دے۔ او سورۃ نجم کے ورتہ ہم اشارہ شوے دے۔

آیا دا سفر پہ یوہ شبہ کے بدنی وو۔ یا روحانی نو د قران ددے ایت نہ دا ثابتگی چہ بدنی وو۔ زکہ چہ عبیدہ تے ویلے دی او روح عبیدہ تے نہ دے ویلے۔

جبرائیل ورسرہ پہ براق وو۔ تر بیت المقدس پورے۔ بیا اسمانونو کے ہم ورسرہ وو۔ چہ ژومی آسمان تہ اوختلو نو د نیی ملاقات آدم سرہ اوشو۔ فرمائی چہ آدم برہ اوکتل نو خوش تالہ شواز کہ چہ د خپل اولاد روحونہ تے پہ علیین کے اولیدل۔ او کلہ چہ تے لاندے اوکتل نو خپہ شو۔ او پہ ژڑہ شو۔ زکہ چہ د خپل تہ اولاد روحونہ بے پہ سجن کے الیدل۔

پہ دویم آسمان کے ملاقات د یوسف سرہ اوشو۔ پہ سلام اچولو سرہ او پہ جواب د سلام۔

پہ دریم آسمان کے ملاقات د یحییٰ او عیسیٰ سرہ اوشو۔ پہ ثلورم آسمان کے ادیس سرہ پنزم آسمان کے ہارون سرہ شیگم آسمان کے ملاقات د موسیٰ سرہ اوشو۔ او اووم آسمان کے ملاقات د ابراہیم سرہ اوشو بیت المعمور سرہ۔ او خپل امت بے ہم اولیدل چہ تہ بہترین درجے والا وو۔ او تہ کمے درجے والا وو۔

دے پیغمبرانوسرہ د نیی ملاقات تنگہ اوشو زکہ چہ دوی بدنونہ خوزمکہ کے قبرونو کے پراتہ دے؟ جواب اللہ ورتہ ددوی ہغہ روحونہ متشکل کڑی وو۔

دا واقعہ معراج کلہ شوے وہ۔ ددے د تاریخ بتہ نشتہ۔ دومرہ دے چہ د ہجرت نہ مخکے وہ۔ او ددے واقعہ تصدیق د ژڑہ نہ کول نخہ د ایمان دے۔ پہ دے اتفاق دے چہ اللہ نیی سرہ اسمانونو کے خپے کئے دی۔ مگر ددے تصدیق نشتہ چہ آیا نیی اللہ تے لیدلے دے یا نہ۔ دیکے اختلاف دے۔

نیی ہم دے شبہ کے واپس راغے دے خپلے بسترے تہ۔ نو پہ صبا چہ نیی دا واقعہ د معراج خلقت بیانولہ نو تہ کافران پکے ہم ناست وو۔ مگر ابو بکر نہ وو۔ یو کافر منڈہ کئے دی او ابو بکر تہ وائی چہ ستا ہغہ یار خون بل بل تہ وائی۔ ہغہ ترے تپوس کوی چہ آیا تہ خپلہ د ہغہ د خلے نہ اوریدلی دی۔ ہغہ وائی چہ او۔ نو دا کافر ابو بکر تہ وائی چہ آیا تہ دا خبرہ منے۔ ہغہ ورتہ وائی چہ بالکل ژم پہ دے خپرہ ایمان دے۔ گلہ تنگہ چہ زما ایمان د ہغہ پہ دے خبرو دے چہ وائی چہ جبرائیل راغے او دا دا وحی تے رلوڑلہ۔ ددے واقعہ د تصدیق نہ پس د ابو بکر لقب صدیق شو۔

سورة الكهف (کئی نزولاً ۶۹ بعد از غاشیہ ترتیباً ۱۸ بعد از بنی اسرائیل)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بنی اسرائیل	شمار	سورة الكهف
۱-	افتتاح سورہ شوق دہ پہ سبحان الذی سرہ	۱-	نودا سورہ شروع کیگی پہ الحمد للہ سرہ (چہ زوہ و پاک شونوا اس حمدونہ واپہ اللہ)
۲-	سورة ختم شوق الحمد للہ سرہ (حمدونہ زکوا یہ چہ اللہ بغير ناما نودے)	۲-	شروع شوق الحمد للہ سرہ (حمدونہ زکوا یہ چہ قران کے رالیگلے دے)
۳-	ایت ۷۶ اودے چہ کلہ صفایان دین کو دے نوظلق بہ ۷۶ ہجرت مجبور اکوی۔	۳-	نودے سورہ کے دھنے جو انونو ذکر دے چہ چلہ نے دین دپارہ ہجرت کڑے دو۔ زکوا چہ درد منکرے نشو کولے۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۴-	ایت ۱۴ کے اودے چہ عمل و خیلہ اولولہ۔ اقراء کتبک	۴-	ایت ۴۹ کے وائی چہ اسوسونہ بہ کوی۔ ی ویللتا مال ہذا کتب لا یغادر صغیرۃ ولا کبیرۃ۔۔۔
۵-	ایت ۴۶ کے اودے چہ قران او توحید نہ منکر بہ یہ شا اوڑی پہ نفرت سرہ۔	۵-	ایت ۵۷ کے ترقی دہ پہ مابین باندے چہ داغٹ ظالمان دی۔
۶-	عجزہ دمعراج ذکر وہ۔	۶-	نودے سورہ کے نور شبہات دشترکانو ذکر کوی۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۷-	آخر سورہ کے کلم متخذ و ولد راؤ ژو یعنی رد دشترکے اوکڑو۔	۷-	ایت ۴ کے یہ در کوی ہفتونہ چہ اللہ سرہ نامان گرزوی۔
۸-	بیان دھنے ثلور و امور واد خباثونو اوشو چہ دھنے یہ کولوسرہ کونکے دھنے مستحق دعداب گرزوی۔	۸-	دو غنے ثلور و ندر و می عمل یوشاخ / خباثت ذکر کوی چہ ہفتہ شرک فی العلم دے۔ یعنی ٹوک چہ بل لرہ علم غیب ثابوتی نو معذب کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۹-	قران پہ اعتبار نہم ثلور حصے دے۔ (۱) فاتحہ نہ ماندے آخر پورے۔ الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام نہ بنی اسرائیل پورے۔ الربی لکل شیء ہوا اللہ	۹-	نودے سورہ ندر یمہ حصہ شروع دہ تر سورہ احزاب پورے ادر یمہ مسکدہ بیانوی۔ المبارک فی کل شیء ہوا اللہ۔ نوپدے وجہے متصل راؤ ژو۔
۱۰-	مالدار ہمیشہ آتھراء کوی دحق پرستو پورے۔	۱۰-	خباثت یعنی سپک والے د دنیا بیانوی بالوجوہ الثلاشہ پدیراوسا بوسرہ۔

اختیارات سورہ

- ۲- سورہ ممتاز دے پہ بیان دھنے دو روز و چہ یہ بہ مال فخر کو دابل پہ ایمان
۳- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دحضرت حضرت آدموی

- ۱- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے داصحاب کھف
۳- سورہ ممتاز دے پہ بیان دخباثت یعنی سپک والی دنیا بالوجوہ الثلاشہ
۵- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے ذوقترین

مقصد سورہ: (۱) نفی دعلم غیب بالواقعا اربعہ۔

(۲) خباثت د دنیا بالوجوہ الثلاشہ (اشارہ دہ کپے دینہ چہ ٹوک علم غیب بل لرہ ثابوتی نودہ کے دنیاوی محبت راغلے دے۔ نودے پہ

وجہ د دنیا سپک والے بیانوی پدیرے اسبابوسرہ۔

خلاصہ سورہ: سورہ کے ثلور واقعات بیانوی پہ مسکدہ علم غیب باندے۔

- (۱) اول واقعہ داصحاب کھف بیانوی چہ اوگورہ دے اولیاء دی مگر ذہل زانہ خبرندی۔ ۳۰۹ کالہ تے تیر کڑل پہ غار کے ایت ۱۹ کے فرمائی چہ قال قائل منکم کم لہستم قالوا لبشایوما اوبعض یوم اوگورہ اودہ دی۔ مڑہ نہ دی مگر بیام خبرندی بقرہ ۲۵۹ کے دحضرت عزیز واقعہ چہ پیغمبرو۔ سل کالہ مڑہ پروت دو۔ ثلور سوہ موسونہ پرے راغلل لاؤل مگردان دحالہ خبرندی۔ حلتہ ہم دو۔ قال کم لہست قال لہست یوما اوبعض یوم حاصل داشو چہ نہ پیغمبر خردے نہ اولیا کرام خردی۔ صرف یوا اللہ خردے۔
- (۲) دویمہ واقعہ نبی پنی دعلم غیب چہ ڈولوانیما سردار دے مگر پندہ ورتنختہ چہ صابہ کیگی۔ ایت ۲۳ اوگورہ: ولا تقولن لشیء انی فاعل ذالک غدا نوچہ پیغمبر تہ پینختہ نوبل بہ ٹوک وی چہ عالم الغیب ہئی۔

- (۳) دریمہ واقعہ موسوی اوحضرت حضرت چہ اوگورہ دو اڑہ پوزائے روان دی مگر موسیٰ تہ دحضرت حضرت اودھند در یوکار و نود حقیقت پینختہ یو کشتی ماتول بل ہلک وذل بل دیوال جوڑول۔ او سرہ دے چہ حضرت حضرت موسیٰ نہ وعدہ ہم آختے وہ۔ چہ اعتراض بہ نکوے۔ مگر چلہ وعدہ تے حیرگی ادا کر کے ورتہ حقیقت خالی چہ ایت ۸۲ و ما فعلتہ عن امری (داکاروندہ مادزانہ نہ وکڑے بلکہ اللہ ماتہ حکم کڑے دو۔ نودواڑہ دیوبل حقیقت نہ خبرندی۔

(۴) خلورمہ واقعہ پئی علم غیب ذکر کوی حضرت ذوالقرنین۔ دیکے اختلاف دے چہ ایادے پیغمبروو۔ یاولی مگرولی خوضروروو۔ نو اوگورہ دیو تو م پیڑ نہ پوھیگی۔ نو چہ یہ ظاہر و خیر و یوبل نہ پوھیگی
نو عالم الغیب بہشتی۔ عالم الغیب خوہندوی چہ پیڑ زہ دانسان خیروی۔ او داصفت صرف داللدے۔

نودا خلور واقعے دے دیارہ ذکر کوی۔ چہ عالم الغیب صرف یواللدے اولیاء نہہ پیغمبران نہدی نو دعا ہم صرف دیواللدے غواڑہ۔

کلہ چڑوسیہ دودہ واقعے ذکر شی۔ نو بیاحتا شت د دنیا ذکر کوی۔ د دو روز و واقعے سرہ پیڑ یو د جو ہوسرہ:

(۱) کہتہ علم غیب زان لہ یا پیڑ لہ تا بتوے نو شہ مقصد لہ داسے کوے دنیا لہ نو دے واقعے کے فرمائی دنیا بہ در نہ و احسنے شی لکہ شنگہ چہ ہفے باغ والاندہ احسنے شوہ۔ ایت ۴۲ اوگورہ

(۲) دریمدوجہ (وَقَمَّكَ قَلِيلٍ) وخت دے لگ دے لکہ فصل چہ برابری ناگہانہ پرے آفت راشی او فصل تباہ شی ایت ۴۵-۴۶ اوگورہ۔

(۳) دریمدوجہ (لَدُنِّيَا تَكُونُ وِبَالٍ عَلَيْكَ) دادنیابہ پتا و بال شی ایت ۴۹ آخر کے بہ یاد آئے چہ یو یلتما مال طہدال کتب۔۔۔

نودا دسورہ حاصل وو۔

سورۃ مریم کی (نزولاً ۴۴ بعد از فاطر ترمیناً ۱۹ بعد از کھف)

رابطہ ماسبق سورہ

شمار	سورۃ کھف	شمار	سورۃ مریم
۱-	نفی علم غیب اوشہ پیداقعا تو اربعاء سورہ۔ (اصحاب کھف، نبی، موسیٰ + حضر او ذوالقرنین)	۱-	نفی وتصرف گنگی دینیمبر انوا اولما نیکنہ۔
۲-	ایت ۴ کے اوے چہدوی اویوہ دے نہ چہوائی چہ اللہ تائبان دی۔	۲-	ایت ۸۸-۸۹ کے وائی چہ دا ڈیرہ سخہ خبرہ کوی۔
۳-	ایت ۱۳ کے اوے چہ اصحاب کھف چکوش اوکڑو نو توفیق م درتہ درکڑو۔	۳-	ایت ۷۶ کے وائی چہ صرف اصحاب کھف نہ ہر چا چکوش اوکڑو دسکے دیانولو نو توفیق درکوم
۴-	ایت ۳۴ کے بیان دھنے باغ والا او چہ دھنے مالک وکیل چہ زہ ستانہ پہ مال او اولاد سرہ زیات یم	۴-	ایت ۷۷ کے دہل ظالم خبرہ بیانوی چہ ماتہ بہ اللہ قیامت کے ڈیر مال او اولاد را کڑی۔
۵-	آخر سورۃ کے اوے چہ انما الہکم اللہ واحد	۵-	نودے سورۃ کے رد بہ ہنودے چہ ہنوی وائی چہ عیسیٰ اوبی بی مریم حاجت روا دی۔
۶-	عجز اولیاء او انبیاء ذکر شو چہ انسانانو کے دا اوچت مخلوق وو۔	۶-	ایت ۶۳ کے عجز دلائیکو ہم ذکر کوی۔ چہ جبرائیل ہم عاجز دے۔ پیل اختیار شی چلو لے۔
۷-	عجز موسیٰ او حضر بیان شو۔	۷-	نودتہ نور و انبیاء عجز بیانگی لکہ ذکر کیا سخی وغیرہ۔
۸-	ایت ۱۵ کے اصحاب کھف رو وو پہیل قوم باندے	۸-	ایت ۴۲ کے ترقی دہ۔ چہ ابراہیم پہیل پلار رد کوی۔
۹-	ایت ۱۶ کے بانی کاٹ اصحاب کھف وو ذیل قوم نہ	۹-	ایت ۴۸ کے دا ابراہیم دہائی کاٹ اعلان دے۔
۱۰-	ایت ۴۸ کے اوے (لقد جئتمونا کما خلقکم اول مرة - برہنڈا او ناسنتہ بہ ماتہ راشے)	۱۰-	ایت ۸۰ کے ترقی پہ ماسبق باندے چہ ہر شہ بہ ترے دا ظلم او راشی موگ تیش تور۔

مقصد سورۃ: عجز المصطفین (عاجزی و چنوکڑے شوے مخلوق تو چہ اول اول عاجزہ دی او متصرف نہ دی)

تقسیم سورۃ: دہ حصے دے: (۱) ایت ۱-۶۳ پورے: پدیکے عجز د انبیاء او اولیاء بیانوی چہ اول اول زینی مخلوق دے عاجزہ دی اللہ تہ
(۲) ایت ۶۳- آخر پورے: پدیکے عجز دلائیکو بیانوی چہ اول اسمالی مخلوق دے او خاص طور دہر جائیل چہ دلائیکو سر دار دے۔
او خلاصہ راو باسی پہ ایت ۶۵ کے چہ: رب السموات والارض وما ینھما فاعبدوہ واصطبر لعبادتہ۔۔۔۔۔

امتیازات سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ راتلو حضرت جبرائیل پہ شکل دسری بی بی مریم تہ ایت ۱۷
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ فکر د انبیاء چہ زان نہ دستوے فکر کڑے دے دسکے، بیانولو چہ خلقوا اصلاح اوشی ہر دور کے ایت ۵
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دبی بی مریم چہ کھورے ورتہ را نور زیدے او چینہ ورتہ جاری شوہ۔ ایت ۲۵
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ خبر د عیسیٰ بہ ماشوم والی کے ایت ۳۰
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ حالت د یحییٰ ایت ۱۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دا در لیس چہ پدہر جو سرہ اللہ اوچت کڑو۔ ایت ۵۷ (ورفعہ مکانا علیا)

سورة طہ (کی)

(نزلہ ۴۵ بعد از مریم ترتیباً ۲۰ بعد از مریم دو اڑو لجا طورہ مریم نہ روستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة مریم	شمار	سورة طہ
۱-	سورة الکہف کے نفی علم غیب او شوہ۔ پیمبریم کے پواقعا تو اربعاء سرہ عجز المصطفین بیان شو دزمینی او آسمانی دواڑو مخلوقا تو۔	۱-	نودے سورة کے ترقی دہ چہ عالم الغیب او تصرف یے شکوے چہ ابتلو ابالمصاب دو۔ یعنی تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ او زان نہ تکلیفونہ نشو لے کو لے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ پیمہادے سرہ۔
۳-	حالات دموئی بیان دو اجمالاً	۳-	نودے سورة کے تفصیل دے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۴۳ کے دابر اہیم بیان کے رد دالہان باطلہ پنفی دصفا تو دالوہیت سرہ او شو۔	۴-	نودے ایت ۸۹ کے یومثال ددغے الہان باطلہ پیش کوی چہ ہفتہ دسامری جوڑ کڑے شوے یو شے دے چہ نہ ادوری اونہ دینی۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵۱ کے دموئی صفت بیان شوے دو مخلصاً	۵-	ایت ۱۳ کے انا انحر تک مائے غورہ کڑے۔ مطلب ست داصفت (مخلصاً) زما مہربانی دہ۔
۶-	ایت ۵۳ کے اوے چہ رور ہارون م درلہ پیغمبر کڑو۔	۶-	ایت ۳۱ کے دا ذکر کوی چہ موئی ذہیل رور پیغمبرے دپارہ دعا غوتے دہ۔
۷-	آخر سورة کے اوے چہ کو م خلق ہلاک شول دھغوی شکش نہ اورے۔ اونہ دے دینے	۷-	نودے سورة کے ددغے ہلاک شو یومثال ذکر کوی چہ یوترے فرعونیان دو۔
۸-	ایت ۹۷ کے ترغیب و کڑو قران نہ	۸-	ایت ۱۲۴ کے زجر او تخویف دنیاوی / اخروی و روکی ہفتو چہ قران سرہ تعلق نہ ساتی۔
۹-	ایت ۹۷ کے ترغیب الی القران دو چہ قران م اسان کڑے دے۔	۹-	ایت ۲ کے تسلی دہ چہ بیان کڑہ داتقران مگر کہ ٹوک نہ منی نو نہ زڑہ متنگوہ۔
۱۰-	ایت ۲ کے ترغیب الی القران دو۔	۱۰-	ایت ۱۱۴ کے اداب دقران دی۔ چہ بیانیگی نو خاموش ورتہ کینا دتہ ورسرہ مدوایہ۔
۱۱-	ایت ۹۷ کے اوے چہ قران م اسان کڑے دے۔	۱۱-	ایت ۱۱۴ کے فرمائی چہ اللہ نہ ورسرہ ورسرہ سوال ہم کوہ وقل رب زدنی علما
۱۲-	ایت ۶۵ کے اوے چہ اللہ پعبادت کلک شہ	۱۲-	ایت ۱۳۲ کے وائی چہ چیل اہل و عیال تہ ہم دے حکم و کڑہ۔
۱۳-	ایت ۸۷ کے اوے چہ متحدہ بیونہ بغیر پدچا شفاعت نہ کی دے۔	۱۳-	ایت ۱۰۹ کے فرمائی چہ چاہنہ اللہ راضی شو۔ نو دھغہ شفاعت بہ کیگی۔

مقصد سورة (۱) ابتلاء علی الانبیاء بالمصاب (دیکھے سور تو نو نہ پترقے دے چہ علم غیب او تصرف یے شکوے چہ مشکلات پرے راغلے دو۔)

پدے حقلہ واقعہ دموئی پہ تفصیل سرہ ذکر کوی۔

(۲) تشبیح فی التلیخ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ خاموش مہ کینہ۔

امتیازات سورة:

(۱) سورة ممتاز دے پواقہ دموئی چہ اللہ ورتہ او فرمائیل چہ انی انا اللہ لا الہ الا انفا عبدنی ایت ۱۳

(۲) سورة ممتاز دے پدعا دموئی رب اشرح لی صدی... ایت ۲۵-۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہفتہ وعدے دمنظرے دموئی چہ کڑے دہ د یوم الزیہ متعلق۔ ایت ۵۹

(۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د سوز و دھغی سخی چہ جوڑ کڑے دو سامری ایت ۹۷

(۵) سورة ممتاز دے پدے چہ اللہ ویلے وادتمتہ چہ تہ بہ بہ جنت کے نہ او گے کیگے او نہ برہنڈیگی۔ ایت ۱۱۸

(۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دسامری چہ وکیل بہئے لاساس لاساس پکن شوے دو۔ ایت ۹۷

(۷) سورة ممتاز دے پہ لفظ طہ سرہ۔

سورة الانبياء کی (ترتیباً ۲۱ بعد از طہ نزولاً ۳ بعد از ابراہیم)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة طہ	شمار	سورة الانبياء
۱-	آیت ۱۳۵ کے اوے چہ کل متر بصر ہر یوا انتظار کو کئے دے ذہیل انجام۔	۱-	نوپہ شروع ددے سورة کے اقتراب للناس حساسیم یعنی دغا انتظار ڈیر لوے ندے۔
۲-	آیت ۱۲۴ کے اوے چہ ٹوک قران نہ رخ داڑوی نوژندہ درلہ نگ کرم	۲-	آیت ۲ کے اوے چہ رخ شگہ اڑوی الا استمعوہ وہم بلعون اور ی مگر عمل نہ کوی۔
۳-	رد دشرک اعتقادی فی العلم اونی التصرف ادشو۔	۳-	آیت ۹۰ کے ددغے خلاصہ راد باسی چہ ۱۷ پیغمبران ذکر کزی انہم بلعون فی الخیرات ویدعوننا رغبا ورہبا چہ اوگورہ ٹول انبیاء ہم عاجزہ دو اللہتہ۔
۴-	عجز موسیٰ بیان شو۔	۴-	نودلتہ عجز ذورہ ۱۷ انبیاء بیانگی۔ نوپدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	آیت ۱۳۲ کے اوے سخن نزہم	۵-	نودلتہ پرے یومثال بیانگی چہ اوگورہ یونس دمی پیہ ضیہ کے ژوندے ساتلے وو۔
۶-	آیت ۱۲۸ کے اوے چہ ایادوی نہ گوری چہ ٹومرہ ڈیر اتوام متاہ کڑے دی۔	۶-	آیت ۱۱ کے علت ددغے تباہے خانی چہ زک م تباہ کزل چہ ظالمان وو۔
۷-	کھف کے نفی دشرک فی العلم، مریم کے تصرف طہ کے عجز او ابتلاء علی الانبیاء بیان شو۔	۷-	نودے سورة کے نفی دشرک فی الدعادہ چہ کلہ عالم الغیب نہ دی۔ متصرف ندی او جیل زانہ مصیبت ہم نشی لرے کولے نوتہ درتہ ولے اواز کولے۔
۸-	ابتلاء دا نبیاء بیان شو	۸-	نودلتہ اکرام دا نبیاء بعد البتلاء بیانگی۔ چہ دا انبیاء م عزت مند کزل۔
۹-	آیت ۱۳۳ کے حکمت و ارسال الرسل بیان شو۔	۹-	نودلتہ آیت ۲۵ کے دانی چہ ہمیشہ بدے مسئلہ و توحیدیم پیغمبران راہگے دی۔
۱۰-	آیت ۹۷ کے اوے چہ موسیٰ سچے اوسوزو اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔	۱۰-	آیت ۵۸ کے فرمائی چہ ابراہیم ذہیل قوم بتان مات کزل اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔
۱۱-	آیت ۱۲۳ کے اوے چہ ومن اعرض عن ذکری.....	۱۱-	ذکر شے دے۔ آیت ۵۰ کے فرمائی ہذا ذکر مبرک انزلہ

منتقصد سورة انبی دشرک فی الدعاء باحوال الانبیاء (انبی دشرک فی الدعاء دسورة رعد ہم مقصد وو۔ گرھلتہ پیدلایا کیتو متوعا باندے وو۔ نودلتہ پہ حالاً تو دا نبیاء سرہ نفی دشرک فی الدعاء کوی۔ چہ اوگورہ پیہ ہغوی باندے تکالیف راغلی دی نو صرف یو اللہتہ اواز کڑے دے بل چانتہ۔)

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پھغہ واقعہ دا براہیم چہ بتان یے مات کڑے وو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۰۷ و ما ارسلک الا رحمت اللطیفین
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ قلنا یا ناز کونی بردا و سلاما علی ابراہیم (۴) سورة ممتاز دے پہ دعاد ایوب باندے آیت ۸۳
- (۵) سورة ممتاز دے پہ عجز پیغمبران نو پیہ یو زل آیت ۹۰ (۶) سورة ممتاز دے پہ دعاد یونس باندے آیت ۸۷
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ وما جعلنا من قبلك الخلد آیت ۳۳ (۸) سورة ممتاز دے پہ ہغہ آیت چہ زک مہ ادا سامان تحت وو۔ نو جدا جدا کزل۔ آیت ۳۰
- (۹) سورة ممتاز دے پہ واقعہ فیصلے دحضرت داوڈ او سلیمان چہ متعلق وہ دیوگڈہ او یوزمینداسرہ آیت ۷۸

تقسیم دسورة: سورة شکیک بابونہ دے:

- ۱- آیت ۱-۱۵: اثبات دقیامت، رسالت کوی او زبرد کوی منکرینو دقیامت تہ اورسالت اقران تہ
- ۲- ۱۶-۲۹: دلائل عقلیہ، نقلیہ پدغہ و توحید باندے۔
- ۳- ۳۰-۴۷: دلائل عقلیہ او مقاصد اربعہ عابہ، تسلی او تخویف
- ۴- ۴۸-۹۵: تنویر پیہ سابق پیہ واقعہ تو دا نبیاء دسرہ (دسورة مقصد باندے رزا اچوی پیہ ذریعہ دواقعاتو ددے ۱۷ انبیاء۔)
- ۵- ۹۶-۱۰۴: زبرد و تخویف دشرک کونوتہ او بشارت مومنانوتہ۔
- ۶- ۱۰۵-آخر: بشارت دنیاوی او اصل مقصد سورة بیانگی۔

سورة الحج مدنی (ترتیباً ۲۲ بعد از انبیاء - نزولاً ۱۰۳ بعد از سورة النور)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الانبیاء	شمار	سورة الحج
۱-	پہ شروع کے اوے چہ اقرب للناس حسہم (قیامت راز دے شو)	۱-	پہ شروع ددے سورة کے نشانی ددے قیامت خانی ان نزلتہ الساعۃ شیء عظیم
۲-	رد د شرک اعتقادی ادشو۔	۲-	نودے سورة کے رد د شرک فعلی کیگی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۲ کے اوے ذوی سخ اڑوی دقران نہ۔	۳-	ایت ۷۲ کے ترقی دہ۔ چہ صرف سخ نہ بلکہ تندے تے تریوشی یہ بیان دقران سرہ۔
۴-	ایت ۲۳ کے اوے چہ ددی دا مددگار ان امدادی کو لے ددی۔	۴-	ایت ۱۳ کے وائی چہ امداد شوکے چہ ددی دا اواز د نقصان باعث دے
۵-	ایت ۳۵ کے اوے عباد کرمون	۵-	ایت ۷۳ کے وائی چہ دومرہ عاجزہ دی چہ یوچ ہم نشی جوڑولے
۶-	ایت ۲۹ کے دقرینو تا بعداری تے ذکر کڑے وہ۔	۶-	ایت ۱۸ کے دا ذکر کوئی چٹول م تا بعداری کہ مقرب دی او کہ غیر مقرب پزبان حال سرہ۔
۷-	ایت ۳۰ کے اوے اسماں او زمکہ بندو۔ ماکو کو کڑل۔	۷-	ایت ۵ کے دا خانی چہ سنگہ م کو کو کڑل۔
۸-	نفی د شرک اعتقادی ادشوہ	۸-	اعلان د جہاد دے چہ دے مسئلے د پارہ بہ جہاد ہم کول خواڑی۔
۹-	ایت ۲۵ کے اوے چہ پیغمبر تو حید بیان کڑے دے	۹-	ایت ۵۲ کے وائی چہ پیغمبر سرہ مقابلہ ہم شو دے د شیطان طرف نہ۔ او خلق تے کسولے دی
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے اوے چہ اللہ ستا سو پھر حال باندے پوھدے۔	۱۰-	نو شروع ددے سورة کے وائی چہ ددے اللہ نہ اور یگہ خلاف تے مکوہ۔
۱۱-	ایت ۵۱ ولقد اتینا ابرہیم رشده	۱۱-	ایت ۲۶ ولقد یوآ نالا ابرہیم مکان البیت
۱۲-	ایت ۲۲ کم قصصنا من قرینہ ٹومرہ ذیرکلی م تباہ کڑل	۱۲-	ذکر ددے تباہ شوو خلقو قوم نورج، هوو، ہاد، مدین
۱۳-	دقیامت نہ انکار باندے د شرک انو جگواہ ایت ۱ کے	۱۳-	دقو حید نہ پناکار باندے د شرک انو جگوا

مقتصد سورة: رد د شرک فعلی او وضاحت ددے ثنور و مسکو چہ دے شرک فعلی سرہ متعلق دی۔ (۱) تخریمات اللہ (۲) تخریمات العباد (۳) نذور اللہ (۴) نذور العباد۔

امتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ اعلان د حج د طرف ابراہیم ایت ۲۷

(۲) سورة ممتاز دے پہ ہنے او امر و چہ حاجیا نو نہ ور کڑے شوے دی۔ ایت ۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہ مثال د شرک چہ کدہ دم دارے او غور زگی ایت ۳۱

(۴) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ شیطان دا نبیاد بیان کے دوسوے فور زولے خلقوتہ ایت ۵۲

(۵) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۶) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۷) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۸) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۹) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ۷۲

تقسیم د سورة: سورة ۵ بابوندے: (۱) ایت ۱-۱۰ تخویف اخروی، زجر شرک انوتہ، ایشاد قیامت

(۲) ۱۱-۲۵ بیان د شرک، تخویف اخروی، دلائل عقلیہ او ذکر د دو ڈلو لھذان خصمان او بشارت

(۳) ۲۶-۳۸ بیان د شرک کیا تو اربعا

(۴) ۳۹-۶۶ حکم القتال، او امور مصلحہ او بیان د دربو ڈلو

(۵) ۶۷-آخر دیکے دعوہ د سورة، زجر بالشرک، ترغیب فی التبلیغ او مثال د شرک انو ذکر کولے شی۔

سورة المؤمنون کی (ترتیباً ۲۳ بعد از حج نزولاً ۷۴ بعد از الانبیاء)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الحج	شمار	سورة المؤمنون
۱-	تخلی ذکرشہ یعنی زان نہ بد صفات لرے کول / زان خالی کول دبدو صفاتونہ	۱-	نودے سورة کے تخلی ذکر کیگی چیزان متخلل / حلال کرہ پدے خصفا تو سرہ۔
۲-	رد د شرک فعلی اوشو۔	۲-	بیان دتوحید پالاؤ لہ (دلیل عقلی، نقلی، وحی) کیگی۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے اووے۔ چہ اللہ کتاب سرہ ددہ نخ روا نیگی۔	۳-	ایت ۱۰۴ کے وائی چہ آخرت کے بد درلہ پد اور دہنم کے داخ روان کرم۔
۴-	ایت ۲۸ کے دہنخو انوتاہ شوے کلو بیان اکڑو۔	۴-	ایت ۵۵ کے ددے امت بیان دے چہ کہ مہلت مدور کڑے دے نودا مہلت شد خیر باعث ندے۔ دوی بہ ہم تباہ کرم۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵ انسان دپیدائش تفصیل بیان کڑو۔	۵-	نودلتا ایت ۱۲-۱۳ کے پرے ترقی دہ۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۶-	آخر سورة کے دہکار و نو ترتیب در کڑو۔ چتا سو کامیاب شے۔	۶-	نوپدے سورة کے دیکنی نور کار نہ بیانوی۔
۷-	ایت ۷۲ کے بیان دھنغے سڑی اوشو چہ قران سرہ دھنغے رخ روانیدو۔	۷-	پدے سورة کے اوصاف دھنغے خلتو چہ قران پرے نہ گی۔
۸-	تخلی سورتو نو کے بیان دعقائیدو اوشو۔	۸-	نودے سورة کے بیان داعمالو کیگی۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۹ کے بیان دمثالونو دہنگونو اوشو۔ طہران خصمان	۹-	نودلتا ایت ۲۳ نہ روستو نور مثالونو دہنگونو بیانگی۔ دو مونو چلو بیخیر انوسرہ۔
۱۰-	ایت ۷۳ کے اووے چہ ٹوک غیر اللہ تبارک و تعالیٰ نو دوی خوچ مٹھنم نشی پیداکولے۔	۱۰-	ایت ۱۱ دغیر اللہ نہ پوغوستو باندے دوی سرہ دلیل ہم نشے۔
۱۱-	تخلی فی التبلیغ چہ شایرد د شرک او کڑہ چہ کامیاب شے۔	۱۱-	قد اطلح المؤمنون دغے سڑے کامیاب شو۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۱۲-	چاچدو حیدر رخ واڑو اوپہ توحید سرہ غصہ شو۔	۱۲-	ایت ۱۱ اندلاخ الکافرون دغہ کافرشی کامیابیدے۔

مقصد و سورتہ: اثبات دتوحید پالاؤ لہ الشکاشہ (عقلی، نقلی، وحی) او رد دشرک اعتقادی و فعلی دواڑو۔

- انتیازات و سورتہ: (۱) سورة ممتاز دے پہ اول کے پادو صافو دمو منانو باندے پہ کثرت کے۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دجنت فردوس ایت ۱۱
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دفانکو دزیمون باندے ایت ۲۰
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان دشرک تباہشی نوالحمد للہ ادوایہ ایت ۲۸
- (۵) سورة ممتاز دے پہ تخلیق انسان باندے مفصل ایت ۱۲-۱۳
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنغے زائے چکوم زائے کے عیسیٰ پیدادو۔ ایت ۵۰
- (۷) سورة ممتاز دے پہ تلوخ الوجوه باندے چہ تونہ بد درہ او پر سوم ایت ۱۰۴
- (۸) سورة ممتاز دے پہ بیان دھنغے اوے چہ دطور سینا پغر کیگی۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ہنغے ایت باندے چہ کہ حق پرست تابع دباطل پرستوشہ یعنی رد دمنکر پریدی نوالحمد للہ بدنیان تباہ کڑی۔ ایت ۱۱
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ اٹھو فیہا چہ جنم کے کورے شے سپو۔

خلاصہ و سورتہ: سورة ۵ حصے دے: (۱) ۱۱-۱ اوصاف دمو منانو

(۲) ۱۲-۲۲ دلائل عقلیہ پتوحید باندے

(۳) ۲۳-۲۹ اول نقلیہ دطر فدیخیر انونہ پہ مسکو دتوحید او دسرہ تخویفات ذکر کولے شی

(۴) ۵۰-۷۷ زواجر او تخویفات او ترغیب الی القران

(۵) ۷۸- آخر دلائل عقلیہ، اثبات دقیامت او زجر منکرینوتہ۔

سورة النور کی (ترتیباً ۲۳) بعد از نمونوں - نزولاً ۱۰۲ بعد از حشر

رابطہ مابقی سرہ:

شمار	سورة نمونوں	شمار	سورة النور
۱-	دلنہ صفات بیان شول چہنے سرہ انسان خائستہ کیگی۔ (تخلی وہ)	۱-	نودے سورة کے دھنے اعمالوڈ کر دے چہ انسان سرہ بدگی۔ چہ کلہ زان دے مزین کڑو پینو صفا تو نودا بدو صفا تو نہ زان آساتہ۔ نو پدے وجہے متصل راوڑو۔ (تخلی وہ)
۲-	مسئلہ دو حید ثابت شوہ بالادہ تلاشہ (عقلی نظمی وحی)	۲-	نودے سورة کے پدہ مسئلہ وضاحت کوئی پینو مثال سرہ (اللہ نور السموات والارض۔۔۔)
۳-	پہر سولانو اعتراضونہ دو چدے خورسومنگ نو ندے بندہ دے۔۔۔۔	۳-	نودے سورة کے دنی پینو بی بدنامہ او دھنے صفائی کیگی۔
۴-	ایت ۱۱۰ کے دباطل پرستو خدا گانے دحق پرستو پورے۔	۴-	نودے سورة کے الزامونہ ادبنا مے دی۔ ددے امت وخلقو پورے وخلقو۔
۵-	دوئوح بی بی دتا ہے بیان اوئو۔ (چہ ہفتہ نافرمانہ دچیل خاندوہ)	۵-	نودے سورة کے دنی دبی بی دصفا مے بیان دے (چہ ہفتہ تابعدارہ دچیل خاندوہ)
۶-	ایت ۵ کے دموئنا ووصفات لفر وجمہم یحافظون	۶-	ایت ۲۷ او نورو ایٹونو کے دحفاظت طریقے خانی۔
۷-	ایت ۱۱۵ کے فرمائی چیتہ مبعث نہ پیداکرے۔	۷-	پہر دے سورة کے فرمائی چہ پینو نام شا احکامات فرض کڑے دی۔ سورة انزلہ و فرضہ۔۔۔
۸-	ایت ۵۱ کے فرمائی چہ حلال خورے اے تابعدارو د رسولانو	۸-	ایت ۶۱ کے اداب د طعام خانی۔
۹-	مومن ہفتہ دے چہ زنا نوزان نچا کوئی۔	۹-	ظالم زنا کوئی۔
۱۰-	مشرک سرہ پشترک ہٹ دلیل نہ دی۔ ایت ۱۱۷ لابرہان لہ	۱۰-	مثالونہ دشرکانو لکہ ایت ۳۹ ۴۰

(۲) سورة ممتاز دے پے بیان دمرتبے اوصفا د حضرت عائشہ ام المومنین

انتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پے بیان د دفع فحشاؤ/ بے حیائے

(۳) سورة ممتاز دے پے سزا د تہمت پے باکد امنو باندے۔ چہ ۸۰ کوڑے دی۔

(۵) سورة ممتاز دے پے سزا گانے نود بدلو باندے

(۷) سورة ممتاز دے پے بیان د درے اوقا تو پردے۔

(۹) سورة ممتاز دے پے تعلیم د سلام دیند کیدو کرتے۔

(۱۰) سورة ممتاز دے پے بیان د ۲۵ قسمہ ہفتہ چلو انو چد زنا نہ ترے پردہ ہختہ۔

مقصد د سورة: دفع فحشاؤ/ بے حیائے اودے مقصد د پارہ ۴ اصول او مے آداب

فلورا اصول دادی: (۱) ایت ۲ لانا خذکم بھمارانہ چہ پے مجرم جرم ثابت شی نو بیارے رسم مکہ پے مجرم رسم کول پے مارا لزم رسم کول دی۔ اگر کدو یروے خاندانہ لے نہ دی۔

(۲) ایت ۳ الزانی لایکح الا زانیہ دبدکارو د مجلس نہ لے شے۔ درندہ او خوتہ دھنوںے صفائی کوے۔ درنتہ د معاشرے لے ناصورہ پشی۔

(۳) ایت ۴ ولذین یرمون الحصنات چا چہ نیک خلق بدنام کڑل نو ۸۰ دے اودے۔ زکے چہ دحق پرستو بدنامی دحق بدنامی دہ۔

(۴) ایت ۶-۹ الذین یرمون ازواجہم۔۔۔ دلحان مسئلہ چہ سڑے او خزہ د یوئل نہ جدا کڑے۔ مطلب داکہ یوغلط جماعت کے شامل یے نو اوس ترے چہ دشاہ۔

اوہ اداب د پارہ رد د فحشاؤ دادی:

(۱) ایت ۲۷ پردی کورتہ بغیر اجازت نہ مزہ۔

(۳) ایت ۳۱ خزہ د پردی سڑی نہ نہ گوری۔

(۵) ایت ۳۲ چلوئو انو (ھلکانو/ جینکو) نہ وادہ او کڑے۔

(۷) جینکی پے حیائے مہ مجبورے۔ ایت ۳۳

واقعہ د لک پے بی بی عائشہ اودھنے صفائی د نبی طریقہ داہ۔ چہ کلہ پے پوہم تلو نو ہس/ ترعہ بے داجو یوہ بی بی بے ضرور زان سرہ بوتلہ۔ چہ کلہ غزوہ بنو مصلب نہ تلو نو بی بی عائشہ کے زان سرہ

بوتلہ پے داپے کے پے یوم مقام باندے پڑاؤ داچو د شے تیریدود پارہ۔ نبی د معمول مطابق دفعہ سڑی پھم دختی پاسیدو او ملگری مے ہم دختی پاسول چہ موزا کڑی او روان شی۔ بی بی عائشہ نچیل حاجت د پارہ

لے تلو وہ۔ چہ واپس رات لہ نو دغاڑے پاسے او شاییدو۔ ہفتہ دھنے د مشکوڑو/ مرو او لولو باندے شود۔ پندو اس را غلہ دہ نو قائلہ تلوہ۔ اوس دا سوال پیداکرگی چہ قائلہ بغیر دے نہ شگاہ لارہ۔ نو حقیقت

دادے چہ بی بی عائشہ د جسم لجا ظسرہ ڈیرہ پیکہ وہ۔ اودھے ورزو کے پردے حکم ہم را غلہ وہ۔ نو بی بی عائشہ داو خ پاسہ پے کجاہ/ ڈو لے کے بسورہ تلوہ۔ نو چہ صحابادو کجاہ او چہ تلو نو دوی نہ دمرہ پتہ نہ دہ

لکھ دے چہ کیے بی بی عائشہ موجودہ یا نہ۔ اوگورہ نہ نبی عالم الغیب دے نہ صحاباء چہ دنیا غٹ اولیاء دی۔ چہ نبی پہ پل پڑاؤ ارام تہ قافلہ کیٹولہ نوچہ اوائے کتل نو کجاوہ کے بی بی عائشہ تختہ۔ پریشان خوشو مگر مطمئن ہم دوہ زکہ چہ دنی طریقہ بہ داوہ چہ قافلہ پسے بہے روستو یوحی رارادان کڑے۔ دو۔ اوھغہ نہ دقا۔ فلے پاتے شوے ساما نو نہ راوڑل۔ پیدھے موقع یے حضرت صفوان ابن محطلؓ پوے ہم گلو لے دو۔ نو نبی مطمئن زکہ وچ حضرت صفوان صحابی ادا امتی دے رسول دے ادا امتی در رسول روحانی زوے در رسول ہم وی نو نبی بربلی بی دے امتی مورہم وی نو مورہم چیل زوی سرہ کہ یہ سفر زی نوذ کی نہ حرج دے۔ نوچہ بی بی عائشہ چیل مقام دارام تہ را غلے وہ نوگوری چہ قافلہ تلے دہ۔ مگر ڈیرہ ہوشیارہ وہ ورتہ پتہ وہ چہ زمونگ دقا فلے یوتن روستو رارادان دے ہغہ سرہ بہ لاڑہ شہہ مخکے قافلے پسے ہم اورسوی۔ ٹادر نے اوٹسے دے اولاستدہ چہ حضرت صفوان ابن محطلؓ رادر سیدو نوچہ شگہ کے پہ بی بی عائشہ نظر پر یوتو نوانا اللہ وانا الیہ راجعون نے او ویل۔ اوچیل اوخے بی بی عائشہ سرہ نزدے کیناؤ داسورہ شوہ او دہ داوخ رسے مخکے نیو لے دہ اوقا۔ فلے پسے روان شو۔

دلہ منافقا نوچھی گویا نے شروع کڑے۔ چا اوائے کتل چہ بی بی عائشہ حضرت صفوانؓ پہ اوخ سورہ راغلہ نوذوی اووے چہ اوگورہ دا خبرہ دہ۔ زکہ چہ منافق خود موقع تلاش کے وی۔ منافق ہمیشہ پہ چلہ مورہم بدنامہ لگوی۔ نوذے منافقا اووے چہ اوگورہ کہہ دابی بی عائشہ دے صحابی تہ لارہ کے لیٹ وہ کہہ۔
بعضے نہ خد صحابہ ہم پدے معاملہ کے دمنافقو خبرے تسلیم کڑے۔ زکہ چہ پر دیکھتہ چیل یواہ لری۔ لکہ حضرت مسدح او حضرت حذہ۔ نبی یومیاشت پریشانہ وویا دے سورۃ دا اتونہ ۱۱، ۱۲، وغیرہ چہ راغلل نو حقیقت درتہ اللہ کو کو کڑو۔ صفائی اللہ دام المؤمنین چیل کتاب کے اوکڑہ۔

سورة الفرقان

کئی (ترتیباً ۲۵ بعد از نور - نزولاً ۴۲ بعد از یس)

رابطہ ماسبق سرہ:

شمار	سورة النور	شمار	سورة الفرقان
۱-	چہر کلہ سورة النور کے اصلاح و عمل ادشوہ	۱-	نو سورة الفرقان کے اصلاح و عقیدے کیگی یہ ایت ۵/۲ وغیرہ کے (یعنی عمل بدے صلہ پہ کار شہی چہ عقیدہ دے درست وی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۲-	احوال دما فقیمو بیان شول۔ چہ دعوہ کوی دقران او سنو مگر عمل نہ کوی۔	۲-	نودے سورة کے احوال د مشرکینو بیانیگی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	آخر سورة کے ادوے الا ان لہ ما فی السموات ولارض... (بیان د توحیدو)	۳-	نودلہ ایت ۲ کے ترقی دہ پہ ماسبق۔ (رد د شرک دے) نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴-	فشاء د عمل بیان شو۔	۴-	فشاء د عقیدے بیانیگی۔ چہ ہخہ یہ قران او سنو بانندے اعتراضون د مگر نیودی۔
۵-	اول کے ادوے مادا سورة را ایگی دے او فرض کڑے م دے۔	۵-	ایت ۳۰ کے دہی شکایت چہ مادے امت دا فرض قران پر تنخے دو۔
۶-	دمومنا نو صفات نے بیان کڑل پہ ایت ۶۲ وغیرہ کے۔	۶-	ایت ۶۳ کے نور او صاف دمومنا نو بیانیگی۔
۷-	اول او میزد سورة کے ترغیب الی القران در کڑو۔ بار بار	۷-	ایت ۵۲ کے فرمائی و جاہد ہم بہ جہاد کبیرا (یعنی دقران بیانولوتنے لوے جہادو نیلے دے۔
۸-	ادوہ آداب بیان شول۔	۸-	ادوہ وارے لفظ ضلال نے راوڑو چہ دے یو یوسکے نہ نوک رخ اڑوی نو گراہ دے۔
۹-	ایت ۴۰/۳۹ کے ادوے چہ کفار او منافقین تباہ دی۔	۹-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ پہ لاسونو بہ چکو نہ لگوی۔
۱۰-	ایت ۵۴ کے ادوے الطیو اللہ و الطیو العوا الرسول۔۔۔	۱۰-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ چاد رسول اطاعت او نہ کڑو نو قیامت کے پہ لاسونو چکو نہ لگوی۔
۱۱-	ایت ۳۹ کے ادوے چہ دے مشرک اعمال کسر اپ (پہ شان و نظر دھو کے دی)	۱۱-	نودلہ ایت ۲۳ کے فرمائی چہ اعمال بہ نے گرد و غبار کڑو۔ فجعلہ ہباء منشورا
۱۲-	لشی د علم غیب ادشوہ مخلوق نہ چہ نبی د نیچے بی بی یہ حال خبر نہ دو۔	۱۲-	نئی د شرک فی البرکات کیگی۔ یہ ایت ۱ کے پہ تبارک الذی نزل الفرقان علی عبدہ سرہ۔
۱۳-	ایت ۱ (سورة انزلہما...) ایت ۴۶ (لقد انزلنا ایت میثب...) مطلب دا چہ قران ما دے نازل کڑے	۱۳-	ایت ۳۰ و قال الرسول یرب...

مقصد و سورة: اثبات د مقاصدے اربعو او دفع د شبہا تو د مشرکینو۔

امتیازات د سورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ اعتراضو د مشرکانو او جو ابونو پہ نوے انداز کے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دا و صا نو د عباد الرحمن بانندے ایت ۶۳ نہ روستو۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان د قرآن بیان تے جہاد کبیر و نیچے دے۔
- ۴) سورة ممتاز دے پہ شکایت دہی پہ مگر نیو دقران بانندے ایت ۳۰
- ۵) سورة ممتاز دے پہ بیان د قرآن بیان تے جہاد کبیر و نیچے دے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیچے دے۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ بانندے چہ د شرکانو اعمال تے نے (ہباء منشورا) و نیچے دی۔
- ۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یربہ)

سورة الشعراء کی (ترتیباً) ۲۶ بعد از فرقان - نزولاً ۴۷ بعد از واقفہ

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الفرقان	شمار	سورة الشعراء
۱-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱-	نودائیسم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۸ الزام پہ نبیؐ چہ جاود گردے۔	۲-	آیت ۳۳ الزام پہ موسیٰؑ چہ جاود گردے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	آیت ۵۷ نبیؐ تکم دو۔ چہ قل لا اسئکم علیہ من اجر	۳-	نودے سورة کے ۵ بار نور رسولان فرمائی چہ نہ خواڑو پدے مسئلہ شکیں/مزدوری
۴-	آیت ۷۷ مشرکینو کے تہ: فقد کذتم	۴-	اودہ واقعات دہخو انوا قوامو پہ فقد کذتم باندے بیانیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۴-	آیت ۶۸ مسئلہ ذکر شوہ چہ فلان دعومع اللہ لہ اخر (یعنی شرک مکوے۔)	۵-	نودے سورة کے دھنے خلقو حال ذکر کوئی چہ شرک نے کڑے دو۔
۶-	لفی دشرک فی البرکات اشوہ درے وارے۔	۶-	آیت ۲۱۳ کے لفی دشرک فی الدعا کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۷-	آیت ۱۷ کے خطاب ذکر دے حق پرستو اولیاء/بیرانو تہ اتم ضللتہم عبادی	۷-	آیت ۹۷: نچلہ بہ بحرمان پہ چیل زان دکنر فتوہ اولگوی۔
۸-	اودہ وارے نے لفظ ضلال راوڑو۔	۸-	اودہ واقعات دہخو ہرانو او دھنوی دشمنانو ذکر کو لے شی۔
۹-	آیت ۴: اعتراض دو۔ چہ دقران د نچلہ زانہ جوڑوی دا رسول۔	۹-	آیت ۱۹۳ کے فرمائی چہ دقران روح الامین راوڑوی۔
۱۰-	آخرا د مشرکانو نبیؐ پوزے	۱۰-	نودائیسم تسلی دہ۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۱۱-	آخرا دسورة کے: فسوف یملؤنہ لزاما (دعذاب بہدوی پورے پیوستہ شی۔	۱۱-	اودہ مثالون ددھے عذاب ذکر کوئی۔ چہ منکرینو پورے پیوستہ شو۔
۱۲-	آیت ۷۰ کے اوے چہ چا توبہ او دینتہ او ایمان نے راوڑو۔ نو تو یبق بہ دیکو کولو برکرم۔	۱۲-	آیت ۴۶ مثال چہ سارو توبہ او دینتہ نو او گورہ شکہ پہ نیکو کلک شو۔ چہ مرگ نہ ہم نہ یرگی۔
۱۳-	آیت ۷۱ کے مکالمہ دیکو نو پیرانو او مشرکانو ذکر دہ	۱۳-	آیت ۹۶-۹۷ کے مکالمہ دشرکانو پیرانو او مشرکانو مریدا نو ذکر دہ۔
۱۴-	آیت ۳ کے رد دو۔ ددے امت پہ مشرکانو باندے۔	۱۴-	آیت ۶۹ کے یرد دینے دا براہیم پہ چیل پلار او قوم باندے
۱۵-	آیت ۱ کے اوے چہ شی دا قران/رسول مخلوقا تولزہ یرہ و رکوے۔	۱۵-	آیت ۲۱۳ کے درتہ چل خانی چہ دایرہ درکودل ژوبے ڈیل کورنہ شروع اکڑہ۔

مقصد دسورة: تسلی نبیؐ تہ او ہر مبلغ تہ پہ واقعات او قواموسہ یقینو او دھنوی دانبیاء

خلاصہ دسورة: وضاحت دو مسلو (۱) نجات لموئین (۲) ہلاکت الظالمین او پدے اودہ واقعات ذکر کوئی۔ او گورہ چہ چا دا مسئلہ منلے دہ دھنوی تہ نجات ملو شو لکہ ملگری دنوح، دھوڈا دشعبیت دصالح وغیرہ۔ او مخالفین نے تباہ شول۔

پدے سورة کے یو دہ الفاظ بار بار راوڑوی وان ربک لھو العزیز الرحیم چہ کلہ یو واقعہ خلاصہ کڑی نو دا دہ الفاظ آخر کے بیانیوی۔ مطلب دا چہ او گورہ ستارب پہ دشمنانو غالب دے اوبل خواہیہ مومنانو رحم کونکے دے۔

امتیازات دسورة: (۱) سورة متاز دے پہ بیان او اقسام دشعراؤ چہ شہدوی او شہد۔ خدھدی چہ دین خدمت کوئی۔ بدھدوی چہ دروغ دانی۔

(۲) سورة متاز دے پہ مناظرے دفرعون او موسیٰ باندے چہ جداشان سرہ یعنی فرعون اعتراضونہ کوئی او موسیٰ جوابونہ در کوئی۔

(۳) سورة متاز دے پہ دعا دا براہیم و اذا مرضت فھو یشفین

(۴) سورة متاز دے پہ بیان دشعراؤ باندے۔ او پہ بیان ددے چہ شعراء ہر کندہ کے پرانتہ وی۔ آیت ۲۲۵

(۵) سورة متاز دے پہ بیان ددے چہ بیان شروع کڑہ د نچلہ کورہ۔ آیت ۲۱۳

سورۃ النمل کی (ترتیباً ۲ بعد از شعراء - نزولاً ۳۸ بعد از شعراء - دواؤ لجاظوسرہ شعراء نہ روستو دے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ اشعراء	شمار	سورۃ النمل
۱-	افتتاح پر ترغیب الی القرآن سرہ اوشوہ۔	۱-	نودہ سورۃ افتتاح ہم پر ترغیب الی القرآن سرہ کیگی۔
۲-	ایت ۲۱۴ وانذر عشیرتک القرین	۲-	نوپدے دودہ مثالونہ دجوانا تو میگی او ہدہد چہ ذیل قوم خیرے غوستے دو۔
۳-	آخر دسورۃ کے ایت ۲۱۳ نفی دشرک فی الدعا اوشوہ۔	۳-	نفی دعلم غیب او نفی دتصرف کیگی (یعنی پدے لجاظوسرہ داسورۃ پر ترقے دے)
۴-	آخر کے اودے چہ ظالمان بہ پوہشی پینیل انجام۔	۴-	انجام دظالمانو ذکر کوی پدے سورۃ کے۔
۵-	د اود پیغمبر انواقعات نے ذکر کول پدے سورۃ کے	۵-	نودلند دودہ نور پیغمبران ذکر کوی۔ داؤد او سلیمان
۶-	تسلی ددے سورۃ کے نبی تہ او ہر ملنہ۔	۶-	زہ عالم الغیب یم اذ منصرم ہم (زہ نہ تنگوارہ پدے بیچ کوم)
۷-	زہ نجات و رکوم اوزہ ہلاک کوم۔	۷-	زکہ چہ زہ خیریم پھر چا او پھر نہ۔
۸-	فرعون ساحران مقابلے موسیٰ تہ راجع کزل	۸-	ملکہ بلقیس خیل وزیران خطہ سلیمان تہ راجع کزل۔
۹-	داللہ حکم موسیٰ او ہارون تہ ایت ۱۵ کے فاؤ ہمالی فرعون لاؤشی دواؤ فرعون تہ	۹-	دسلیمان حکم ہدہد تہ ایت ۲۸ کے اذہب بکتابی
۱۰-	ایت ۱۹۳ دقرآن جبرائیل راؤ دے دی	۱۰-	ایت ۹۲ کے ان اتلو القرآن
۱۱-	کفار م تہ کزل اومومنان م بیچ کزل۔	۱۱-	ایت ۵۹ قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی

انتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی چہ ذیل قوم خیر غوازی ایت ۱۸ دغیرہ کے۔ (۲) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ ہدہد باندے ایت ۲۲ دغیرہ کے۔

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ دملکت دملکہ بلقیس باندے۔ (۴) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ پدے سورۃ کے دنہ تسمیہ بسم اللہ دہ۔

(۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۱۱۳ باندے چہ انقلاب راشی نہ عزت مند شش بے عزت نبی او بے عزت عزت مند شی۔

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۶ باندے چہ دکفار و سیاست مونگ تہ خانی چہ ہمیشہ مسلمانان پہ مال دھوک کوی۔

(۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸-۳۹ باندے چہ دصالح دمرگ بندوبست نے کڑے دو نہو کسانو۔

(۸) سورۃ ممتاز دے پہ یونے طریقہ تبلیغ باندے چہ کور کے تبلیغ شککے کوے ایت ۶۰ نہ راخلة تر ۶۳ پورے۔

(۹) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۸۲ باندے چہ کچے ذکر کیگی د آیت الارض چہ ذکے نہ برادزی۔ (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ تسمیہ او خدا دحضرت سلیمان باندے۔

(۱۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی او ہدہد باندے (۱۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۲ ان اتلو القرآن (۱۳) سورۃ ممتاز دے پہ بار ۵ بار ۵۱ مع اللہ سرہ

مقصد دسورۃ: (۱) نفی دعلم غیب د مخلوق نہ (۲) نفی دتصرف د مخلوق نہ

مختصر خلاصہ: (۱) ایت ۱-۶ بطور تمہید دے۔ چہ ترغیب الی القرآن، بشارت مومنانو، او تخویف نہ منو کونہ او تسلی منو کونہ دغیرہ بیان کیگی۔

(۲) ایت ۷-۱۴ نفی دعلم غیب باندے واقعہ موسیٰ ذکر کوی چہ او گورہ موسیٰ دخیلے لائے پہ حال خبر نشو نوبل ٹوک بہ یہ علم غیب نہ خبر شی۔

(۳) ایت ۱۵-۲۳ واقعہ سلیمان چہ بادشاہ ہم دے او پیغمبر ہم دے مگر او گورہ عالم الغیب نہ دے۔ دملکت دملکہ بلقیس نہ خبر نہ دے بلکہ ہدہد ورتہ پہ ڈاگہ وائی۔ ایت ۲۲: قتال اعلت بہا لم تحط بہ

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی: ایت ۶۵ کے چہ قل لا اعلم من فی السموات والارض الغیب الا اللہ.....

اوس پہ دویم مسئلہ چہ متصرف زہ ہمہ او بچاؤ زہ و رکوم او مخلوق کے ٹوک متصرف نہ دے دودہ واقعات ہم بیان کوی۔

(۴) ایت ۲۵-۵۳ چہ صالح مانج کڑو ذیل قوم دظالمانو نہ

(۵) ایت ۵۴-۵۸ واقعہ داؤد راؤزی چہ او گورہ ذیل قوم ظالمانو بے عزت کونو مانج کڑو۔

دے دواؤ واقعات خلاصہ راو باسی۔ پہ ایت ۵۹ کے قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی اللہ خیر الامم لیسون

دے دواؤ واقعات او دودہ مسکن نہ روستو لائیل شرع کوی پہ الوہیت د اللہ باندے۔

سورة القصص (کسی)

(ترتیباً ۲۸ بعد از نمل - نزولاً ۴۹ بعد از نمل، پیداوار اولیٰ طور سے نازل نہیں دے)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة النمل	شمار	سورة القصص
۱-	خاتمہ سورة اوشہ پہ امرث ان اتلوا القرآن	۱-	شروع پہ ترغیب الی القرآن تک آیت القرآن الیمین پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تسلی دہ چہر کلہ قرآن بیانوںے نوظلق بہ درتہ بدے ررے دانی زڑہ بہ نہ تنگوے۔
۳-	انبیاء سے سلا تیا در کڑے وہ لکہ موسیٰ ہارون لوط وغیرہ۔	۳-	دودی امتونورہ ہم ماجاؤ او سلا تیا در کڑے وو۔ لکہ بنی اسرائیل۔
۴-	نفی د علم غیب مخلوق نہ پہ واقعاتو دو پیغمبرانو	۴-	آیت ۴۴ کے دئیٰ نفی د علم غیب کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۵-	خاتمہ پہ الحمد للہ باندے اوشہ۔	۵-	علت د الحمد للہ خانی چہ ہفتہ تباہی دظالمانو دہ۔
۶-	آیت ۶ کے اووے چہ قرآن تاتہ در کوشی د اللہ طرف نہ۔	۶-	آیت ۸۶ اووے چہ کلہ تہ د قرآن بیانوںے نوظلق بہ دشوری۔ خو چہ دشکر کانوملگر تیا او نہ کڑے۔
۷-	آیت ۶۰-۶۳ کے ۵ دلائل و د پارہ اثبات د الوہیت د اللہ او رد شرک	۷-	آیت ۷۱-۷۲ کے اثبات د الوہیت او رد شرک کوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۸-	آیت ۸۳ کے اووے چہ ٹول بہ جمع کرم صف در صف	۸-	آیت ۷۵ کے دانی چہ دشکران بہ ترے ٹکے راو باہم
۹-	عالم الغیب اونچ کولو والا زہ یم	۹-	بلہ نمونہ د بیچ کولو چہ موسیٰ او بنی اسرائیل مانچ کزل د فرعون نہ۔
۱۰-	دلائل عقلیہ نہ بعد آیت ۶۳ کے مشرکینو تہ چیلچ چہ ہاتو برہاکم	۱۰-	نودانہ بیا آیت ۷۵ کے چیلچ مشرکینو تہ ہاتو برہاکم پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۱-	نفی دشکر فی العلم پہ واقعاتو موسیٰ اولیماث او خلاصہ پہ آیت ۶۵ / ۷۴ کے دہ چہ صرف یو اللہ پوہ دے پھر شہ۔	۱۱-	آیت ۸۸ نفی دشکر فی الدعاکوی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۲-	خاتمہ سورة پہ توحید کوی	۱۲-	نودا سورة ہم پہ توحید سرہ تمگی۔ پدے وجہ سے متصل راڈو۔

انتیازات د سورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۲ باندے چہ دہرنا علیہ مرضح (پہ موسیٰ) مونگ دوزو خزو بچی بند کڑے وو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ واقعہ قتل قبطی چہ موسیٰ یوے موکے اٹوک سرہ مزشو۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۹ باندے چہ د فرعون خزے اووے چہ قرت عین لی وک لاقتلوہ
- ۴- سورة ممتاز دے پہ صفحہ واقعہ چہ موسیٰ د حضرت شعیب د لوٹو گڈو تہ او بہ درنگو لے دے۔ فسقی لہما
- ۵- سورة ممتاز دے پہ واقعہ د تباہے د قارون آیت ۷۶ وغیرہ۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۸۵ چہ قرآن مے در باندے فرض کڑے دے۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ موسیٰ د پیدائش، پہ دریاب کے د غور زو لو، د فرعون کور کے پدینو او لوے دو امدین تہ پہ لو باندے۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ مزدورے کولو موسیٰ حضرت شعیب سرہ لس کالا
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان د خزانو د قارون
- ۱۰- سورة ممتاز دے دنا پوہ خلقو پہ ارمان باندے د پارہ د خزانو اثاث باث د قارون

مقصد د سورة: تسلی محمد تہ پہ واقعہ موسیٰ حالک کمال موسیٰ

تقسیم د سورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) آیت ۱-۴۳: دیکے اول ۶ آیتوںے بطور براءت استحال دی۔ براءت استحال د مطلب چہ سپوگئی نکارہ کیدل۔ شکہ چہ سپوگئی د اولے روزے ڈیرو کو قتلو تہ نہ نظر رازی۔ د غدرنگ براءت استحال کے یو مفصل واقعہ / خبرہ پہ مختصر الفاظو کے موجودی مگر ڈیکم خلق پرے پوہگی۔ سپوگئی بیارو روٹگی نودرے / اٹلو روزے پس ہر چاتہ نہ نظر رازی۔ د غدرنگ آیت ۷ کے بیا کمل تفصیل شروع کوی نو پہ دے تفصیلی واقعہ موسیٰ کے تسلی دہ محمد پارہ۔

(۲) آیت ۴۳ - آخر د سورة پورے پدے کیے بیان د مفاہد اربعاؤ، زبرنگرینو تہ او ترہید من ادنا ذکر کیگی۔

سورة العنكبوت (مکی) (ترتیباً ۲۹ بعد از قصص - نزولاً ۸۵ بعد از روم)

رابطہ مابقی سہ

شمار	سورة القصص	شمار	سورة العنكبوت
۱-	ابتلاء علی موسیٰ ذکر شوہ۔	۱-	نودلتہ ابتلاء و عامو مومنانو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	تسلی وہ محمدؐ	۲-	تسلی وہ عامو مومنانو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	نفی دشرک فی الدعاء وہ دے سورة کے پآخری آیت ۸۸ کے۔	۳-	نودلتہ ترغیب فی التسلیح ذکر کو لے شے چہ شاید مسئلہ بیان کڑہ خلقوت۔
۴-	ذفرعون او قارون و حالاً تو ذکر او شو۔	۴-	نودے سورة کے دورو اتوا موزھلکا و حالات بیانگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۵-	شبہات دسکرینو ذکر شول۔	۵-	تباہی دسکرینو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۵ کے قبطی عمل تے دے شیطن عمل او دے۔	۶-	آیت ۳۸ کے دورو دسکرینو اعمالو تے اعمال شیطن و پہلے دی۔
۷-	بیان دو پسر سورة کے مستضعفین اکرزو دے او چتومہ آیت ۵	۷-	نودے سورة کے سبب داوچتو لو خائی۔
۸-	آیت ۸۵ کے (ان الذی فرض علیک القرآن لراؤک الی معاد) کے ترغیب الی ہجرت دو۔	۸-	آیت ۵۶ کے ہم ترغیب الی الہجرت دے۔ (ان ارضی واسعة فایای فاعبدون)
۹-	پہ بنی اسرائیلو امتحان ذفرعون طرف نہ	۹-	پہ مومنانو امتحان نفس طرف نہ / دوالدینو طرف نہ / دنا کارہ ملیا نواد پیرا نو طرف نہ۔
۱۰-	آیت ۷ کے اللہ موسیٰ۔ موربی بی تے او دے لاشخانی ولا تخزنی	۱۰-	فرشتے لو طے تے آیت ۳۳ کے فرمائی لا تخف ولا تخزن

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ بیان دمدت دتلخ دؤر باندے (آیت ۱۴) چہ ۹۵۰ سال تے تلخ کڑے دو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ بیان دھنے مثال چہ دشرکانو دشرک مثال یے دعنکبوت او دھنے جا لے سرہ لگو لے دے۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۵ باندے (ان الصلوة تشیی من خفاء و اتمک ر)
- ۴- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۸ باندے چہ اے پیغمبرہ ندے لیکل کو لے شول او نہ پڑھا وول بلکہ امی دے۔ شوری ۵۲ کے ہم دغے شہہ مگر پہ نبل شان۔
- ۵- سورة ممتاز دے پہ ہنے نہو دوسو شیطن چہ ہنے سرہ سستی پیدا کو ی پانسان کے۔ آیت ۵۶ او ر دستو نورو ایتونو کے۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۶۹ باندے (والذین جاہدو فینا لنھدھنھم سلماً)
- ۷- سورة ممتاز دے پہ بیان دا ابتلاء او دھنے پہ متازلو او مراتبو۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ بیان دتلو رتسمہ عذابونو پہ پوا آیت کے آیت ۴۰
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان د عنکبوت او دھنے دکر آیت ۴۱ (ان اوھن البیوت لیلیت العنکبوت)
- ۱۰- سورة ممتاز دے پہ آیت ۵۶ (لجادی الذین امنوا ان ارضی واسعة فایای فاعبدون) چہ وطن پریدہ مگر چہ مسئلہ پرے ندے۔

مقصد دسورة : الا ابتلاء علی المؤمنین و تسلیہ لھم (امتحان پہ مومنانو او تسلی مومنانو تے)

خلاصہ دسورة سورة کے دا ابتلاء / دا امتحان منازل او مراتب ذکر دی۔ یعنی امتحان بد چا طرف ندرازی، ثمرہ زمانہ بدوی۔ او پہ کوم کیفیت بدوی۔

- منازل دا امتحان درے دی: (۱) ڈوبے امتحان نفس طرف نہ بدوی آیت ۶۔ مگر زان بہ کلکہ دے۔ ڈوبے پہ دے قرآن نہ منج کوی دا ڈیر گران کتاب دے۔ دا خواص شروع شو پہ پختہ چکلہ بہ ختمگی۔ او کہ زده کڑے دا قرآن نو بیابہ و بیان تے نفس نہ پریدی چہ زان لہہ جلاوے مگر وہ۔ خیل قبر کے بہ سہلی او خیل قبر کے بہ مسلم۔ نو ڈوبے از ماش نفس طرف نہ بدوی۔
- (۲) دویمہ ابتلاء دوالدینو طرف نہ آیت ۸۔ ہنوی بدے بیان تے نہ پریدی۔ والی بہ چو لے مونگ خولیاں نہ یو۔ فی الحال دا ستا دکا ج او نو کرے دخت دے۔ مگر درین مقابلہ کے بہ دور او پلا رہنے۔

(۳) چرمور پلار دین مقابلہ کے اونہ نے نووی بہ لاشی ملا عنکبوت بدرپے مناظرے دپارہ راولی۔ دغے ملاتہ بہ ستاپہ نکلے والی چداھلک راتہ چاروان کڑے دے۔ نووے بہ درتہ والی چااختلافی مسئلے مدچیزہ۔ کہتہ درتہ اووے چہ مولوی ضاحب کہ چرے زہ بیان اونہ کڑم نو اللہ بہے اونسی۔ گناہگار بہ شم۔ نووے بہ درتہ والی چہ گناہ دے زما بہ غاڑہ۔ اسے زما اونہ ولے زہ درتہ نا پوہہ حکارم شہ۔ ولے ماو کدوانو پانڑے ویلے دی شہ۔ ایت ۱۲ درتہ ددے سورہ پڑھاو کڑہ۔ دے سرہ بہ دالملا اونختی بیابہ بہ شانہ گوری۔ اوتہ بہ دا مقابلہ اوگئے۔

نورے منازل شود امتحان: (۱) نفس طغ نہ (۲) دنا پوہہ والدین طرف نہ (۳) دنا کارہ ملیا نو/ پیرا نو طرف نہ

اوس ددے نہ پئس مراتب امتحان نوو۔ (۱) چہ ٹومرہ زمانہ بہ دا امتحان وی۔ کال دوہ درے۔۔۔۔۔ نووے دپارہ واقعہ نووے راولی۔ چہ کہ عمرو د نووے حومرہ ولے نشی نو امتحانات بہ خلاص نشی۔ ٹول عمرو دے مقابلہ دہ۔ داتر دے او بڑے پورے نہ دہ بلکہ داتر دے اوتر میرے پورے دہ۔ (ہفتہ واقعہ درمیدار/ گیڈی/ اودھتہ دغزے)

(۲) دا امتحان بہ وی ٹومرہ سخت۔ نو واقعہ دابراہیم۔ راولی۔ ایت ۱۵ نہ بعد چہ اور کے بہ او غوزولے شے ایت ۲۳: قالوا حقوہ او اقلوہ

نووہ مراتب شو۔ (۱) ٹومرہ مدہ بہ وی۔ ٹول عمر (۲) ٹومرہ سخت بہ وی۔ لکہ چہ اور کے او غوزولے شے۔

ایت ۵۶ نہ روستوہفتہ نہہ/ ۹ دوسے دفع کوی۔ (۱) شیطان بہ درتہ والی۔ چہ ملک یا جماعت نہ بہ دے او شوی۔ نو جواب ان الرضی واسعہ

(۲) ٹوک بہ دے مڑکڑی۔ جواب ایت ۵۷ کے دکل نفس ذائقۃ الموت

(۳) دلندے کوردے دابہ در نہ پاتے شے۔ جواب ایت ۵۸ کے جنت کے مے درتہ مانڑے یارے کڑے دی۔

(۴) دلندے کاروبار دے تجارت/ نوکری دہ۔ جواب ایت ۶۰ کے ہیث جانداران باندے چہل رزق نہ دے بار کڑے۔

(۵) دلندے خلق تا بعد روری ستا مسئلے بیانو لوسرہ بہ داخلق ستا مخالف شے۔ جواب ایت ۶۱ کے چہ اللہ بہ درتہ دغزے او سپوگے پشان غٹ

غٹ خلق تا بعد روری۔

(۶) او بہ در باندے بند کڑی فصل بہ دے ادج شے۔ جواب ایت ۶۳ کے باران بہ در باندے او کڑم پٹے بہ درتہ ابا کڑم۔

(۷) دلندے دغزے دے مزے دی۔ خلق درتہ تنگے راولی۔ جواب ایت ۶۴ کے اصل ژوند آخرت دے۔

(۸) یہ ٹیک نہ لاڑ بہ شہم ددے زائے نہ مگر وارل تنہ۔ جواب ۶۵ کے کشت/ گاڑی مے ڈیر پیرا کڑے دی۔

(۹) یہ ہفتہ بل زائے بہ تنگہ وی۔ ہسے نہ چہ ہفتہ خلق مایا زما پچی مڑہ کڑی۔ جواب ایت ۶۷ شگہ چہ اللہ حرم تہ امن در کڑے دے دغے

بہ تاتہ ہم امن در کڑم

آخر کے یا ترغیب فی التبلیغ دے۔ والذین جاهدو فینا لنھدھم سبلنا ایت ۶۹ دے سرہ سورہ ختم شو۔

سورة البروم (کسی)

(ترتیباً ۳۰ بعد از عنکبوت - نزولاً ۸۴ بعد از انشقاق)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة العنكبوت	شمار	سورة البروم
۱-	مصائب و مومنانو بیان شول۔ اولی نبی تہ پہ بیان دیکھے پیغمبرانو۔	۱-	نوبشارت دے مومنانو تہ (مصائب برداشت کرہ نو اللہ بہ در باندے خوشحالی راوی) لکھ شگہ چہ اللہ پارہ ۳۰ کے فرمائی۔ ان مع لعمر ایسرا
۲-	مصائب او امتحان پہ مومنانو بیان شو۔	۲-	نودان ہفتہ اصل مسئلہ میانوی چہ دھنے پہ ہجہ امتحان رازی۔ اوہل تشیح بالتلیخ۔ فاصبران وعد اللہ حق پہ ایت ۶۰ کے
۳-	آخر کے اوے ان اللہ الخ مستین	۳-	ایت ۴ کے دے غے خصوصی امداد مثال چہ بدرینوسرہ اللہ کرے و۔ نو دے نورد مومنانو سرہ ہم کوی۔
۴-	مسئلہ دتو حیدر ذکر شوہ۔	۴-	نودے سورة کے عقلی دلائل پہ کثرت سرہ ذکر کو لے شی
۵-	ایت ۱۴-۱۵ کے او فرماں چہ نوح ملگری مے خلاص کزل۔	۵-	ایت ۴۷ کے قانون ذکر کوی۔ چہ پیغمبرانو مومنانو بچاوا۔ زما قانون دے ہمیشہ ہفتوی پنج کوم۔
۶-	ایت ۹ کے او دے چہ چا مسئلہ او ملہ او بیان لے او کڑو نو زیکا نو خلقو کے بے شمار کڑم۔	۶-	ایت ۱۵ کے پہ ہنے زیادت کوی چہ دنیا خوشہ چہ آخرت کے بے پہ ہانچو کے دندہ کڑم۔
۷-	ایت ۶۵ کے او دے چہ کشتی کے چہ تکلیف راشی۔ نو صرف اللہ تہ او از کوی۔	۷-	ایت ۳۳ کے پرے ترقی دہ۔ چہ صرف کشتی کے نہ بلکہ ہر تکلیف کے یا اللہ یا اللہ فریاد کوی۔
۸-	دے سورة کے دا قوام سابقہ دھلا کتو نوبیان او شو۔	۸-	نخ دے سورة گیا ایت ۴۱ فرمائی چہ عذاب چہ ٹومرہ رازی۔ کہ پپاو چہ وی یا پپا لونہ۔ دا زچلو اعمالو دے رازی۔
۹-	شروع او خاتمہ دواڑہ پہ ترغیب الی الجہاد سرہ او شوہ۔	۹-	خوشخبری دفتے مومنانو تہ
۱۰-	دجولاگی مثال پہ دفع دشکر ذکر شوہ۔	۱۰-	نودے سورة کے دمالک او غلام مثال پہ دفع دشکر ذکر کو لے شی پہ ایت ۲۸ کے۔
۱۱-	چہ یہ مصائب برداشت دے او کڑو۔	۱۱-	ایت ۱۵ کے فہم فی روضۃ صحبرون

امتیازات دسورة ۱۰: سورة متازدے پہ واقعہ درو میا نو دیکشت و قتی طور او روستو پہا پتے دھتوی۔

۲- سورة متازدے پہ ایت ۷ چہ بے دینہ پہ دنیا چہ پوہگی لیکن پہ آخرت/دین نہ پوہگی۔

۳- سورة متازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ لولہ دنیا اللہ تعالیٰ پہ توحید/دین فطرت پیدا کڑے دہ۔

۴- سورة متازدے پہ ایت ۱۴ باندے چہ کہ فساد پپاو چہ رازی او کہ پہ لونہ۔ دا پہ سبب د اعمالو رازی۔

۵- سورة متازدے پہ بیان دفرق دصحیح خیرات او غلط خیرات ایت ۳۹

۶- سورة متازدے پہ دو دھو الفاظو چہ ایت ۲۱ کے فرمایلی دی۔ مودہ و رحمتہ چہ دمیماں بیوی پہ میز کے مے مینہ اچولے دہ۔

۷- سورة متازدے پہ ایت ۵۴ خلقکم من ضعف چہ انسان دکر دے شی نہ پیدا دے۔

۸- سورة متازدے پہ ایت ۲۸ چہ انسان چیل زان سرہ شرک نہ خوشی نو اللہ بہ زان سرہ شکر خوش کڑی۔

۹- سورة متازدے پہ یوے دوزے دو دتو سرہ قیصر (روم) پہ کسری (ایران) باندے او جنگ بدر

۱۰- سورة متازدے پہ ایت ۲۷ چہ بعث بعد الموت اللہ تہ ڈیراسان دے وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَیْهِ

مقصد دسورة: بیان ددو و خبرو (۱) البشارة للموءمنین (نبی او مومنانو تہ بشارت)

(۲) ادلۃ العقلیہ بالتوحید و بعث بعد الموت (پہ توحید او دوبارہ ژوند باندے عقلی دلائل)

(خلاصہ سورة بلخ تا او گورہ)

خلاصہ دوسرہ:

در سالت نبیؐ یا ہیکم کال دے پدغہ زمانہ کے دقصر (بادشاہ دروم) او کسری (باشاہ ایران) جنگ شوے دے کسری دایران بادشاہ تہ بے ویل۔ او قیصر بے دیورپ بادشاہ تہ ویل لکہ شکہ چہ الیزبتھون نو دا انگلیڈ بادشاہانو تہ بے ویل۔ اگر چہ دروی خیل نو مہونہ بہ نور۔ نو دے جنگ کے رومیانو/قیصر بادشاہ شکست اوخوڑو۔ چونکہ رومیان اہل کتاب یعنی عیسیان وو۔ او کسری/ایرانیان آتش پرست وو۔ مشرکان وو۔ نو دے مشرکانو پدے فتحہ باندے کے مشرکان خوشحال شول۔ جشنے مناو کڑو۔ اونہی او صحاباوتہ بے اشارہ کولہ چہ مونگ بہ ہم دروی تہ شکست درکوڈ۔ یعنی دے کے والد ایرانیانو فتحے قیاس پخیل زان اوکڑو۔ او رومیانو مغلوب کیدو قیاس بے پومونا نو اوکڑو۔ نوبل طرف تہ نبیؐ او صحابانہ وو۔ اگر چہ رومیان ہم مشرکان وو۔ مگر بیا ہم اہل کتاب وو۔ او مسلماناوسرہ لگ شان مشترک وو۔ چہ آسمانی کتاب ورسرہ کم از کم خودو۔ نو دغیرتی سڑی کار دے۔

نو دیکے دا ژوسی ایٹون نارغلل۔ نو چہ شکہ ابوبکر ڈایتونہ وادریدل نو نوروی رنبی دچیس کولونہ بغیر منڈہ کڑے دی۔ او کافر ویتہ وائی چہمہ خوشحالیکے درے کالہ کے ستاسو ملگری بہ شکست خوری۔ اگورہ داسے کلک یقین پتران وصحابا وو۔ نو ابی ابن خلف (چہ رسول پہ جنگ کے روستونیا قیل کڑے) ہفتہ اووے چدا دروغ دی۔ ہفتے ورزو کے شرط للاحرام نہ وو۔ یادساتے چہ شرط جواری دہ۔ مگر ہفتے ورزو کے لادحرمت حکم نہ وورائے۔ نو کہ درے کالہ بعد رومیان غالب شی نولس اوخان بہ ابی ابن خلف ابوبکر تہ ورکوی اوکے غالب نشی نو ابوبکر بہ ابی بن خلف تہ ورکوی۔ ابوبکر رضی اللہ عنہ تہ رائے چہ داداسے اکڑل۔ نبیؐ ورتہ اووے چہ لفظ بضع اطلاق صرف پہ در یونہ بلکہ در یونہ تر نہ پورے کیگی نو دوبارہ در شہ او داوخت در یونہ نہ کالہ کڑہ او شرط ورسرہ دسو او خانو نہ سل اوخان کڑہ۔ ابی ابن خلف پدے شرط نور ہم خوشحال شو۔ پدے دوران کے دوی خیل زامن یویل تہ پہ ضمانت کے مخارج کڑل کہ چہ مرگ راشی یا ہجرت اوشی نو ددے مردہ یا مہاجر جو دے بہ دغہ شرط ادا کوی۔

پہ کومہ ورز چہ جنگ بدر لڑا شو۔ او مسلمانان فاتح شول نو ہم بہ دغہ درز رومیان ہم غالب شول پہ ایرانیانو باندے۔ ددے رومیانو فتحے اسباب شو وو۔ شیخ القرآن ویل چہ رومیانو نہ ایرانیانو فوج چاہیرہ پروت وو۔ رومیان ڈیرنگ شول۔ آخر کے ایرانیانو تہ صلے درخواست اوکڑو۔ ایرانیانو اووے چہ ٹیک دہ صلحہ بہ اکڑو مگر تاسو بہ مونگ تہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے راکوے۔ رومیانو اووے چہ ٹیک دہ۔ در بہ کڑو۔ مگر دلہ مونگ سرہ ختہ بلکہ ز مونگ دملک پہ مختلفوزائینو کے دن کڑے دہ۔ ہفتہ بہ راو باسو۔ ادا تاسو تہ بہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے برابر کڑو۔ ایرانیان راضی شول۔

رومیانو ۸۰۰ صندوقہ جو کڑل او پہ ہراوخنے ددہ ددہ صندوقہ بار کڑل او ہر صندوق کے ددہ ددہ فوجیان سرہ د صلحے بند کڑل۔ او یو پوسڑے/فوجی ادخ سرہ روان شو۔ نو دغے یو یوادخ سرہ ۵، ۵ سڑی شول ٹول ۲۰۰۰ فوجیان شول۔ او پہ طرف دایران روان شول چہ ہر کلا دجا صرے نہ او دتل۔ نو فوجیان د صندوقہ نو نہ راو دتل۔ اولائیل د کسری بہ دار الخلافہ نے حملہ اوکڑل۔ او ہر شے نے لوٹ کڑل۔ زک چہ دغوی ٹول فوج خود لہ پہ روم کے مصروف وو۔ نو دلہ کسری او دھتے فوج تہ نے خبر ورکڑو۔ چہ راشہ دملک د حال خیر دے داخلہ۔ پہ روم د ایرانیانو محاصرہ ختم شوہ۔ رومیان غالب شول۔ او چہ ہر کلا د ایرانیان دروم نہ واپس پہ طرف خیل وطن زئی۔ نو دایران طرف نہ دور تہ ہفتہ ۲۰۰۰ فوج راتخا ج کیگی او دے روم طرف نہ دور تہ نور رومیان دشا طرف نہ کیگی او ختہ سم یے دل دول کوی۔ چہ بیائے چہ ہم پہ روم د حملے ہمت نہ دے کڑے شوے۔

نو اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کون تاسو لگ کے او کزورے نے نو سبابہ اللہ تاسو غالب کڑی نو سورہ کے تسلی دہ۔

سورة القمان کی (ترتیباً ۳۱ بعد از روم - نزولاً ۵ بعد از سورة القف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الروم	شمار	سورة القمان
۱-	اثبات توحید بالادلۃ عقلیہ اوشو۔	۱-	نودلۃ اثبات توحید بالادلۃ ثلاثہ (یعنی عقلی نقی او وحی درے واژدہ سرہ کیگی)
۲-	آخر کے نئے اور فرمائیل فاصران وعد اللہ حق	۲-	ایت ۱۷ کے فرمائی واصبر علی ماصابک انزالک من عزم الامور (یعنی داہن تکلیف کے کلکیدل دزوانا نو خلقو کار دے) نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۳۵ کے اووے آیادے مشرکانو سرہ پشک شد دلیل شتہ۔ یعنی شتہ	۳-	ایت ۱۱ کے فرمائی چه فارونی ما ذاخلق الذین من دونہ نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۳۱ کے اووے چه لاکون من المشرکین (یعنی رد دشرک نہ کول مشرک سرہ پشک کے امداد دے)	۴-	ایت ۱۳ کے فرمائی چه ان الشکر لظلم عظیم نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۲۷ کے اووے ولد المثل الاعلی (اللہ درہ صفات دی ادچت ادچت پاسانو نو کے ہم ادچہ زلمہ ہم)	۵-	ایت ۲۷ فرمائی چه اللہ دومرہ صفات دی چه کد انول سندونہ سیاچی شی۔ او دسرہ اووہ نور شی اودانولے اونے قلمونشی نود اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
۶-	دلۃ بشارت دو مومنانو تہ فتنے	۶-	نودے سورة کے بیان دھنے مسکے (توحید) چه فتنے سبب جوڑیگی۔
۷-	شروع کے بشارت مومنانو تہ	۷-	نودلۃ اوصاف د مومنانو ذکر کولے شی۔ نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۵۸ کے اووے ولین جنتهم بایتہ (کہ چرے تہ درتہ مجزہ راوڑے ہم نونہ منی)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی واذا تم علی علیہ ایبتنا ولی مستکمر نو پیدے وجہ نئے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۲۷ کے اووے چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو ماتہ اسان دے وهو اھون علیہ	۹-	ایت ۲۸ فرمائی چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو دومرہ اسان دے لکہ دیو انسان پیدا بکیش
۱۰-	ایت ۳۳ کے اووے چه تکلیف کے ماتہ ادا کوئی (واذا مس الناس ضرر عواربهم منین الیہ۔۔۔)	۱۰-	ایت ۳۳ دانی ککہ چرے موجودہ سند دی لکہ راگیر کزی نوماتہ چنے دخی

مقصد دسورة: اثبات توحید بالادلۃ ثلاثہ (عقلہ نقلیہ وحیہ)

امتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ تفصیل واقعہ حضرت لقمن چه ۱۲ نصیحتونہ (وامر و نواہی) نئے بیان کڑے دی۔
- ۲) سورة ممتاز دے۔ پردہ آلا تو د موسیقے بانڈے صریحہ۔ ہسے خسورة بنی اسرائیل کے ہم شتہ مگر حلتہ اشارہ نو۔ اولد لہ صریحہ
- ۳) سورة ممتاز دے۔ پابیت ۲۷ چه کد انول سندونہ اووے سومرہ نور اووہ سندونہ سیاچی شی اودونے قلمونشی نود اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
- ۴) سورة ممتاز دے۔ پہ آخری ایت چه ۵ مغیبات ذکر کوی۔ چه ددے ہنز و خبر دیا کار و علم غیب صرف اللہ تہ دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ بانڈے چه پلار زوی تہ پہ و زرد قیامت بانڈے شہ فاکدہ نشی رسولے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے چه فرمائی چه آواز نو کے بد آواز دخر دے۔

سورة السجده (سکی) (ترتیباً ۳۲ بعد از لقمن - نزولاً ۷۵ بعد از مومنون)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة لقمن	شمار	سورة السجده
۱-	دعوه دو حیدر پیدلا کیو غلا تاؤ سرہ بیان کڑے شوہ۔	۱-	نودلتر د شرک کیگی ایت ۴ کے مالکم من دون من ولی ولا شفیع نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ اللہ راہل حق او مخلوق راہل ناحق او باطل دی۔	۲-	ایت ۵ کے فرمائی: یدر الامر (یعنی زک اللہ راہد کڑہ چہ تدبیر کارو نو کوی۔)
۳-	آخر سورة کے ادوے یلعلم ما فی الارحام	۳-	ایت ۷ کے فرمائی الذی احسن کل شیء خلقہ وابدأ خلق الانسان من طین
۴-	ایت ۲-۳ کے صداقت دقران اوشو۔	۴-	ایت ۲ ترقی دہ چہ دا کتاب د رب اللعین طرف ندے۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۵-	ایت ۷ کے ادوے چہ قران داوری نو داوڑی لکہ چہ پوگوگو کو کے پردے دی۔	۵-	ایت ۹ کے فرمائی چہ پوورو اندامو نوم دقران نداوڑی۔ لکہ پوسترگو، پوگوگو نو پو زڑہ سرہ۔ وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قليلاً ما تشکرون
۶-	آخری سورة کے نفی علم غیب اوشو۔	۶-	ایت ۶ کے فرمائی چہ ذالک عالم الغیب والشهادة نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۷-	ایت ۳۲ کے دشمنانو صفتے بیان کڑو۔ چہ کجی راشی نو صرف پو اللہ تداوڑو کی اوپہ راحت کے بیابل تہ۔	۷-	ایت ۱۶ کے دمو منانو صفت فرمائی چہ ہر دخت کے صرف پو اللہ تداوڑو دشتے دانی۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۷ کے ادوے چہ خلق قران داوری مگر بیاد قران خلاف کوی۔	۸-	ایت ۲۲ کے دانی چہ دہ خلق غمٹ طالمان دی۔ انتقام بہ ترے اخلو۔
۹-	ایت ۱۰ کے او فرمائیل خلق المسلمات بغیر عمدتروضا	۹-	ایت ۴ کے فرمائی چہ داہر شے ۶ دن کے پیداکڑل
۱۰-	ایت ۲۱ کے فرمائی چہ دقران پیزائے دچو مشرانو دین تابع دی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ ٹوک دقران تابع ندی نو تعلق ورسرہ کٹ کڑے۔
۱۱-	مسئلہ دو حیدر ثابت کڑے شوہ پو دلیل نفی سرہ دطرفہ حضرت لقمن نہ	۱۱-	مسئلہ دو حیدر تاہیگی دلندہ دطرفہ حضرت موسیٰ نہ۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ زہ تدبیر کوم دکارونو دبرہ نہر حکمت پورے
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ بانڈے چہ قول دشمنانو وقالوا اءاذا ضللتنا فی الارض اءانالی خلق جدید
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵-۱۶ بانڈے چہ اوصاف دمو منانو بیانوی چہ قران داوری نو کسل پرے کوی اوشے پو اوگدو چو خوب نہ کوی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ بانڈے چہ عذاب دقبر بیانوی ولند یقضم من العذاب الادی دون العذاب الاکبر
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ چہ اللہ فرمائی فلا تعلم نفس ما تخفی لہم من قرۃ اصین چہ ما داسے نعتونہ پیداکڑے دی۔ چہ انسان دھنہ دتد کرے نہ ہم خبر ندے۔

مقصد دسورة: رد و شہے دشمنانو چہ باباگان/ اولیاء بہ مونگ خلاصوی۔

- (۱) داشہے دسر نہ رارواندہ - اولہ شہے داوہ چہ دوی سرہ اختیار دے۔ وغیرہ وغیرہ نو سورة انعام کے ہنہ شہے ختم کڑے شوہ۔
- (۲) نو چہ دے شہے نہ را کوز شول نو بلہ شہے دے دشمنانو شروع کڑلہ چہ زموگ سوال اللہ تہ پیش کوی۔ نو سورة یونس کے دغہ شہے دے ہم ختم کڑلہ۔
- (۳) نودلتہ بیا ہم دغہ شہے چہ مونگ ورتہ خدا بان خونہ وایو۔ مگر دا چہ زموگ شفاعت بہ کوی۔ ادد اللہ نہ بہ موخلاصوی۔ نو ایت ۴ کے ددغہ شہے رد کوی۔ چہ مالکم من دون من ولی ولا شفیع
- (۴) مطلب دا چہ داسورة تفریح دے پو نچکو دود سورونو (سورة روم او لقمن) چہ ہر کتا سوغے دود سورونو کے دلائیل عقلی، نقلیہ، وجہے درے واڑہ داوڑیل نو اوس داعقیدہ خیلہ کڑہ۔ چہ مالکم من دون من ولی ولا شفیع
- (۵) یوحیدیت کے رازی چہ نبی ﷺ بہ کلاوڑہ کیدو نو سورة السجده اسورة ملک بہے ادوے مطلب دا چہ (و شیا بک فطر) زہ او دیکیم پیدے عقیدے سرہ چہ بل ٹوک خلاصونکے
نختہ او بل ٹوک برکت اچو کئے تختہ۔
- (۶) اشارہ دینہ دہ چہ قران تہ ناست نہے نو شہات نشی خمیدے۔ نہ شرک فعلی نہ اعتقادی۔ کتب انزالناہ الیک لشرح الناس من الظلمت النور دلفظ ظلمت نہ مراد ہم دغہ شہے او
شکوگ و شہات توتہ اشارہ دہ۔

سورة الاحزاب (مدنی) ترتیباً ۳۱ بعد از الم اسجدہ - نزولاً ۹۰ بعد از ال عمران

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الم اسجدہ	شمار	سورة الاحزاب
۱-	رد و شیعہ دشمنوں کا نواوشو۔ اودا ثابت شوہ چہ حاجت روا صرف یو اللہ دے۔	۱-	نودلتہ ددے مسکے وضاحت و پارہ درے مثالونہ ذکر کوی پہ ایت ۴ کے
۲-	آخر کے اوے چہ ترے واڑوہ چٹوگ قران نہ منی۔	۲-	ایت ۱ کے فرمائی چہ صرف مخ نہ بلکہ جبرہ ے ہم مہ منہ لا تطلع الکفرین ولنا فقیین
۳-	رد و شرک وو۔	۳-	نودلتہ رد و رسم باطل (مطلب دا چہ صرف رد و شرک نہ بلکہ رد و رسم باطل بہ ہم کوے۔
۴-	ایت ۱۵-۱۶ کے اوصاف دمو منانو بیان شول۔	۴-	ایت ۳۵-۳۶ کے نور اوصاف دمو منانو بیانگی۔
۵-	رد دشمنوں کا نواوشو۔	۵-	نودلتہ ایت ۹-۱۱ کے دشمنوں کی بیانیگی چہ ہونی پہ مدینہ حملہ کرے وہ یعنی جنگ احزاب
۶-	ایت ۴ کے اوے چہ باز مکہ ادا سان ۶ لہو کے پیدا کرے دی۔	۶-	ایت ۷ کے دایا نوی چہ دے زکے ادا سان نو تے چہل کارونہ حوالہ کڑی دی یا نکلے سورة کے وچیلے دو چہ پیدر الامر نودلتہ ہفتہ تدبیر دکارونہ حوالہ کڑے شوے دی مخلوقا تو تے۔
۷-	نفی دشمنی قہری اوشو پہ ایت ۲۹ کے ادا اثبات و تو حیدم اوشو۔	۷-	ایت ۴ کے درے مثالونہ پہ تو حید بیانگی۔
۸-	ایت ۲ کے فرمائی چہ قران اللہ رانا زل کرے دے۔	۸-	ایت ۳۴ کے فرمائی چہ یاد کرے دا قران۔
۹-	ایت ۲۲ کے اوے چہ مجرمانو نہ بہ انتقام اعظم	۹-	مثال دا انتقام بیانگی۔ چہ لکھ شنگہ ے دی بنو قریظہ نہ و احوستو۔
۱۰-	بیان اوشو۔ دہلاکت د اقوام سابقا	۱۰-	نودے سورة کے بیان کیگی دہلاکت د موجودہ امت۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ دغزوہ احزاب / خندق باندے۔
 - (۲) سورة ممتاز دے پہ ۲۳ خطبات باندے نبی او امت تد پارہ د تخصیص (تیز و لود امت) ۱۲ خطبات نبی تہ او ۱۲ امت تہ دی۔
 - (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴ باندے چہ بیان دھنے در یومثا لو کو کوی چہ تو حید وضاحت او رد و شرک پرے کوی۔ او رسم باطل پرے ہم دفع کوی۔
 - (۴) سورة ممتاز دے پہ ہذا ایت باندے چہ گناہ د پار قصد شرط دے ایت ۵ و لیس علیکم جناح فیما اخطاتم بہ و لکن ما تمعدت قلوبکم
 - (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ نبی تہ تا سوتہ دھر چاند او ہر شہ نہ خوگ دی۔ البنی اولی بالموء منن من انفسہم و ازواجہم
 - (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ ایمان والود پارہ د نبی سنتو کے نموند جو نہ تیر و اوہ۔ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوۃ حسیہ
 - (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دغزوہ بنو قریظہ ایت ۲۶
 - (۸) سورة ممتاز دے پہ واقعہ حضرت زید و حضرت زینب پہ میمز کے د طلاق باندے ایت ۳۷
 - (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۰ باندے چہ نبی تا سوسر و کے دچا ہم حقیقی پلار نہ دے اگر چہ روحانی دے۔
 - (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے چہ دموکی صفائی اللہ کرے دے۔
 - (۱۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۲ باندے چہ اسمانوں، زمکو، غر و نو تے چہل احکامات پیش کرل نو ہغوی او مثل نگر انسان او نہ مثل دانسان ڈیر نظام دے۔
 - (۱۲) سورة ممتاز دے پہ نوم احوست و حضرت زید (۱۳) سورة ممتاز دے پہ تذکرے د مہمنی باندے۔
 - (۱۴) سورة ممتاز دے پہ نکاح حضرت زینب د نبی سرہ چہ اللہ دا نکاح چہلہ ورتہ کرے دے۔
- مقصد سورة: التخصیص فی التبلیغ (تیزی پہ تبلیغ کے) والتشجیع للمبلیغ (اوسیلہ لہ بہادری و رکول)
- خلاصہ سورة: پہ بلہ صفحہ او گورہ

مختصر خلاصہ دوسرے: اول درے اور پیش کوئی (۱) یا بھائی اللہ یعنی ہفتے کے مسئلہ چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع خلقوتہ بیان کرے۔

(۲) دویم امر لا تطع الکفرین والمنافقین (مناقیق بہ درتہ وائی چہ نرم نرم بیان کوہختہ مسئلہ نہ بیانہ اوکافر بہ در باندے رعب اچوی چہ گورے مسئلہ بیان نہ کرے)

(۳) دریم امر ایت ۲ کے وتیح مایوحی الیک (چہ مناقیق دے قرآن واتباع بندواندوی۔)

نودے در یواو امر وسرہ شہرہ رافللہ چہ کہ نرمی نہ کوہم نودا نول خلق بارانوادوی۔ او مخالف ہشی رائتہ۔ نودفع ددغے شہبے ایت ۳ کے وتوکل علی اللہ خلقود فتود نہ مدیریکہ۔ تہ مسئلہ بیانہ۔

(۴) بیایا ایت ۴ کے درے مثالونہ پیش کوئی دپارہ دوضاحت دتھکے سورۃ دسکے (مالک من دونہ من ولی ولا شفیع)

۱۔ ژوبیہ مثال (واجعل اللہ لرجل من قلمین فی جوفہ) چہ شرتگ یو بدن کے دہوہ ژوونہ شی کیدی دعشان دیو عالم دودہ الہاء نشی کیدے۔

۲۔ دویم مثال (واجعل ازواجکم الی ظہرون منھن المستکم) غنکھہ چہ ستاد ابی بی ستاپہ خلد ستامور کیدے نشی نودا رائکے غیر اللہ تہ کڈوک دالوہیت صفت وکرکزی نوہفہ الہ (کارساز) کیدے نشی داحض دغلے خبرے دی۔

۳۔ دریم مثال (واجعل ادعیاءکم ابناءکم) نہ دی گرزولے اللہ تعالیٰ ستاسو مند بولایا/مصحفی ستاسو حقیق زامن نودعشان ستاپہ خلد ہفہ غیر اللہ الہ کیدے نشی نوہم دغے ایت کے بیافرمانی چہ (ذالکم توکم فانواہکم) داحض ستاسو غلے خبرے دی۔ کہ تہ گتے تہ اوسپنہ وائے نودا یکنہ ستاپہ خلد دا اوسپنہ کیدے نشی۔

بیادایت ۶ نودر خطابات شروع شی۔ ایت ۱-۲ کے درے خطابات اوشوئی تہ

خطاب نمبر ۱: ایت ۱: یا بھائی اللہ خطاب نمبر ۲: ایت ۱: ولا تطع الکفرین والمنافقین خطاب نمبر ۳: ایت ۲: واتیح مایوحی الیک

خطاب نمبر ۴: ایت ۷: واذاخذنا من اللہین بیثاقہم ومنک... صدق نبوت وعدہ سے درنہا خستہ دہفہ پورا کرہ (ویشا یک فطہر) چہ سب ملامتہ نہ دالہ پد بارکے

خطاب نمبر ۵: ایت ۲۸: یا بھائی اللہ قل لا ازواجکم... خطاب نمبر ۶: ایت ۳۷: واذا تقول للذی انعم اللہ علیہ خطاب نمبر ۷: ایت ۳۸: ما کان علی التبی من حرج

خطاب نمبر ۸: ایت ۴۵: یا بھائی نبی سنا رسلک شاہد او مشر او نذیرا خطاب نمبر ۹: ایت ۵۰: یا بھائی انی انا صلنا ک ازواجکم اتی...

خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۲: لا تحکل لک النساء... خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۹: یا بھائی اللہ فی قل لا ازواجکم وینک انساءک الموءمنین

خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰: یا بھائی الذین امنوا تقواللہ (دا علم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

امت تہم ۱۲ خطابات دی: خطاب نمبر ۱: ایت ۶، خطاب نمبر ۲: ایت ۹، خطاب نمبر ۳: ایت ۲۱، خطاب نمبر ۴: ایت ۳۰، خطاب نمبر ۵: ایت ۳۳

خطاب نمبر ۶: ایت ۳۴، خطاب نمبر ۷: ایت ۳۶، خطاب نمبر ۸: ایت ۴۰، خطاب نمبر ۹: ایت ۴۱، خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۳ (لا تدرخلوا...)

خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۳ (فاتشرو... خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰ (دا حکم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

پدے سورۃ کے در رسم باطل ہم کوئی۔ درے قسمہ اعمال دی: (۱) شرک، (۲) بدعت (۳) رسم: شرک سرہ عقیدہ/ایمان تباہ کیگی، بدعا توسرہ دین/اعمال تباہ

کیگی۔ او رسوماتو سرہ معاشرہ تباہ کیگی۔

(۱) شرک: شدے: چہ اللہ صفت اوجن مخلوق تدر کرے۔ یا د مخلوق صفت اللہ نہ بیان کرے

(۲) بدعت: چہ ہفہ کارا کرے چہ خیر القرون کے (یعنی دینی اوصحابو دور کے) چہ نہ دی کرے۔ یا کرے دی مگر تادرتہ یونہیہیت (لکہ سنتو/جتازے نہ روستودعا کول) در کرے دی

(۳) رسم: ہفہ کار چہ خیر القرون کے چہ نہ دی کرے او اس کو لے کیگی مگر ثواب کپے نشی گنولے کیدے (کہ ثواب کپے گنولے کیگی نو بیبا خودعت دے) نوداے رسم دے رسم سرہ معاشرہ تباہ

کیگی خلق تشکیلی۔ نبی در رسم ہاتو کی تدرے وارے دعا کرے دہ دہمے پہ موع۔ چہ عربو کے دارسم دو۔ چہ سر بہے درج/عمرے پہ موع بالکل نہ خردو بلکہ رکولے گووہے نو نبی

اوفرمانی: رحم اللہ علی کلقتین نوصحابو بہ تیوس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی بہ بیبا افرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین نوصحابو بہ بیبا تیوس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی پدریم

زل اوفرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین و المقصرین نو رسم ہاتو کی تدر رسول درے وارے دعا کرے زکدہ چہ سرہ معاشرہ نہ تشکیلی لے کو لے شے۔

نو لکہ شنگہ چرد وشرک اوبدعا تو لازم دے دغدرنگ رد رسوماتو ہم پہ عطا باندے لازم دے۔ دا صرف پدے نہ کیگی چہ اللہ اللہ دیا کرو اودکھ نہ کسی کو دیا کرو۔ تہ چہ وارث د

نبی نودے نبی پشان بہ تکالیف ہم برداشت کوے۔

نوایت نمبر ۴ کے چہ کوہم درے رسونہ پہ عربو کے دو۔ قرآن دے توڑ او کرڈ او خاص طور ددغے دریم رسم توڑے پہ نبی او کرڈ۔ چہ حضرت زید او حضرت زینب سرہ متعلق دو۔

چایت ۳۷ وغیرہ کے ہے بیان راشی۔

سورۃ سبا کی (ترتیباً) ۳۳ بعد از احزاب - نزولاً ۵۸ بعد از قسطنطنیہ

سورۃ احزاب	شمار	سورۃ سبا
آیت ۴ کے	۱-	نودلتہ پر شروع سورۃ کے الحمد للہ کے راوڑو۔ یعنی اثباتِ توحید کے اوکڑو
بد مخلوق نہ	۲-	آیت ۲ کے اصولِ دینی و علمِ غیبِ خانی او زان لہ کے ثابتی۔
دشو۔ اوعلت ددے	۳-	آیت ۳ کے فرمائی چہ کہ عمل وڑو کے دے یا لوے اللہ بہ دھنے اجر در کڑی۔
اوشو۔	۴-	نودلتہ مثال دھنے خلقو چہ احکامات نہ مٹی نو آیت ۱۵ نہ دھغوی حالت او انجام ذکر کوی۔
ہتسے بیان کوونکے	۵-	آیت ۲۸ کے پرے ترقی دہ چوڑو لے دنیا تے لیگلے۔ ومارسلک الاکاتہ للناس بشیرا...
متبارہ کے۔	۶-	آیت ۲۹-۳۰ کے ترقی سرہ دھ سوال بیابیا نیگی۔
فرین ولامنفاقین و	۷-	نودلتہ حالت دسکرینوخانی: وقال الذین کفرو ان نوء من بھلد القران ولا بالذی بین یدیه
	۸-	آیت ۲۳ کے نمونہ دھنے بدو ردو بیانوی۔
	۹-	عاجزی دنورو انبیاء و جناتو او اولیائے کرامو بیابیا نیگی۔
ذکرشو۔ وھما ال	۱۰-	نویات ۳۱ کے انکار دکافرو دقران نہ ذکر کوی۔ ربط ۷ کے ہم دا ذکر شوے دو۔
دیغیر گناہ اوکڑی نو	۱۱-	آیت ۳۷ کے فرمائی چہ اے مومنانو تا سورہ ہم دیکھی ڈبل ٹو ابونہ دی۔ او بالا خانے دی۔
مڈیل ثواب د	۱۲-	نودلتہ آیت ۱۴ کے نفی دعلم غیب نیگی دجناتو نہ۔ فلما خر صیحت الجن
نہ او شوہ۔		

نہیے دشرکانو (چہ) وی تہ اللہ اختیار و رکڑے دے) نو پھلور و طریقہ سورہ دد غے شہیہ رد نیگی آیت ۲۲-۲۳ کے۔ یہ تقسیم سورۃ کے دد غے طریقہ بیان بہ اوشی
وٹی / عصا دسلیمو
چہ چینجو / دینو خوڑ لے وہ۔ (۳) سورۃ ممتاز دے یہ عجز انبیاء، جناتو، او فرشتو۔

د ڈیم دسبا واد

د آسلا لہین و قطر مونگ جاری کڑے دے سلیمن دپارہ چیدہ تانے

باتندے چد پیر یا نوھنے اعمال ذکر کوی چہ سلیمان دپارہ بہئے کوو۔

دو یا آتھو نو پہلکے سبا کے آیت ۱۵ (۸) سورۃ ممتاز دے یہ بیان ددے چہ داؤد تہ اللہ اسپندہ نرمہ کڑے دہ۔ آیت ۱۰ کے والنالہ الحمدید

و مارسلک الاکاتہ للناس... (۱۰) سورۃ ممتاز دے یہ آیت ۲۵ چہ اللہ فرمائی چہ موجودہ کافران دنگلے کافرو لیسے حصے تہ ہم نہری پہ طاقت کے

(دخلو رتہ) نیکا نو مخلوقا تو عاجزی اللہ ذکر کوی دے سورۃ کے - (۱) انبیاء کرام (۲) بادشاہان - لکہ داؤد اولیمان دواڑو ہم انبیاء

دواو ہم بادشاہان (۳) فرشتے (۴) جنات

دسبہ ہورے شہیہ مشرکانو کوی۔ چہ دے اولیا و لہ اللہ اختیار و رکڑے دے او خلاصہ کو لے شی۔ نویات ۲۲ کے دغلار پہ ٹلور و طریقہ سورہ ہندی۔

تقسیم سورۃ او تقسیم دقران پہل مخ او گورہ

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۵ بابوندے (۱) آیت ۱ - ۹ بیان و مقاصد اربعاً عالیاً و اثبات و توحید رسالت صداقت الکتاب ایمان با
اودے سرہ متعلق زبرد خوئیف و رکوی نہ منو کو تہ۔

(۲) آیت ۱۰ - ۲۱ عجز و شرفاً و اربعاً ذکر کوئی۔

(۳) آیت ۲۲ - ۳۰ عجز و اولیاء ثابتوی پہ خلور و طریقوسرہ - اثبات و قیامت دلیل عقلی ۶

(۴) آیت ۳۱ - ۳۹ زجر منکرین و قرآن تہ، دھقوی حالات دنیوی او اخروی او اثبات و قیامت

(۵) آیت ۴۰ - آخر عجز و ملائیکو زجر بالشکر او اثبات و قیامت انبی و شفاعت قہری

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۱۰۱ آں: ددے زائے نہ قرآن خلور حصہ شروع دہ۔ نکلے بیان شوے دے چہ قرآن پہ اعتبار دہم خلور و حصو کے تقسیم دے:

(۱) فاتحہ - ماندہ : الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شیز ماجوز کرے دے او ماتہ دے محتاج پہ وجود راتللو کے

(۲) انعام - بنی اسرائیل: المرئی لکل شیء هو اللہ صرف پہ وجود کے نہ بلکہ پہ تربیت کے ہم ماتہ دی محتاج اگر چہ ہغہ انبیا

(۳) کہف - احزاب: المبارک فی کل شیء هو اللہ پہ دغہ لو مخلوقا تو کے پہ ذرا ذرا کے کہ خیر دے او کہ شر ہغہ ما چولے د

(۴) سبا - ناس: اثبات و قیامت انبی و شفاعت قہری

ہرہ حصہ پہ الحمد للہ سرہ شروع کیگی مگر آخرہ حصہ کے دودہ وارے الحمد للہ دے۔ پہ شروع دوسورۃ سبا کے ہم

داز کہ چہ دلنہ دودہ مسئلے ذکر کو لشی۔ (۱) اثبات و قیامت او (۲) انبی و شفاعت قہری

سورۃ فاطر (کی)

ترتیباً ۳۵ بعد از سبأ - نزولاً ۳۳ بعد از فرقان

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورۃ سبأ	شمار	سورۃ فاطر
۱-	آیت ۲۲-۲۳ کے چہرے کا تابینہ شوہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔ مخلوقات حصہ دار/ معاون/ شریکان ندی۔	۱-	نودائے پہر سورۃ کے الحمد للہ کے راڈرو۔ چہ الوہیت صفات صرف یواللہ راہ وایہ۔
۲-	رد د شرک ادشو پہ ثلور و جو ہا تو سرہ آیت ۲۲-۲۳ کے۔	۲-	نودے سورۃ کے اثبات دتو حید کوی بالادلۃ العقلیہ
۳-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے مجزہ شرفاؤ اربعاد ادشو اوصاف طور د حضرت داؤد او سلیمان	۳-	نودائے آیت ۱۵ کے زیادت کوی چہ یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید
۴-	آیت ۴ کے اوے چہ زہ پد دے منکو (موء منانو) رزق عزتمند کرم۔	۴-	آیت ۷ دانی چہ صرف رزق نہ بلکہ اجر عظیم بہم و رکرم۔
۵-	نفی د تصرف وہ دائیباؤ نہ او دملکونہ	۵-	نویت ۲ کے اثبات دتصرف کوی اللہ جیل زان دپارہ
۶-	ہر کلمہ چہ سورۃ کے ثابت شوہ داخرہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔	۶-	نودائے آیت ۱۳ کے دانی چہ اولیاء دپوستکی واکداران ہم ندی۔
۷-	آیت ۲۲ کے اوے لایملکون مشقال زرۃ.....	۷-	آیت ۱۳ کے دانی لایملکون من قظیم
۸-	آیت ۲۷ قل ارونی الذین الحنتم پیش رکاء	۸-	آیت ۴۰ قل ارء یتم شرکاء کم الذین تدعون من دون اللہ ارونی ماذ خلقوا من الارض....
۹-	سورۃ شروع دو پہ الحمد للہ سرہ	۹-	نودا سورۃ ہم شروع دے پہ الحمد للہ سرہ
۱۰-	آیت ۲۸ کے اوے ومارسلک الاکافۃ للناس بشیرا و نذیرا	۱۰-	آیت ۲۳ کے فرمائی انا ارسلک بالحق بشیرا و نذیرا

امتیازات دسورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دفرشتود وزر و آیت ۱
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۲ چہ غیر اللہ لہے تے سر حاکم و بیٹے دے۔
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۵ باندے (یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید)
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۸ باندے چہ صیٹ ٹوک بہ دبل بوج نشی او چتو لے اگر چہ دا دہ نیکند و لے ندی۔ (اگر چہ لورو زائینو کے شتہ لاترو وازہ وزرا اخرہ مگردا سے تفصیل سرہ نہ دے)
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ مثال دمعبود حق او معبود باطل آیت ۱۹-۲۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۲ باندے چہ قرآن تہ خلق کینی نو درے درجہ کے تقسیم شی۔
- (۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ چہ رگونہ و غر و نوہیا نو
- (۸) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۸ باندے چہ پہ مخلوقا تو کے علماء د اللہ نہیریگی (انما یخشی اللہ من عبادہ العلماء)
- (۹) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۰ باندے چہ کلمہ طیبہ جیل دیوگی لہ او چتوی
- (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۳ باندے چہ جہنمیان بہ وائی چہ الحمد للہ الذی اذہب عنا الحزن

مقصد دسورۃ: اثبات دتوحید بالادلۃ العقلیہ اودا غابوئی چہ غیر اللہ غاصول نشی کو لے نودے مسئلہ عقلی دلائل بیانوی۔

سورۃ یس کی ترتیب ۳۶ بعد از فاطر - نزولاً ۳۱ بعد از جن

رابطہ سابقہ سرہ

شمار	سورۃ فاطر	شمار	سورۃ یس
۱-	مسئلہ توحید نے ثابت کر لیا پہلا دلیل عقلی اور دوسرے۔	۱-	نودے سورۃ کے پہلے مسئلہ دلیل نقلی یا بیانیگی دطر طرفہ صاحب یاسین۔
۲-	آیت ۷ کے اوپر لہم اجر کبیر	۲-	آیت ۱۱ کے وائی اجر کریم
۳-	آیت ۱۹ کے اوپر چڑوند (مشرک) او بیٹا (مکوح) پوشان ندی۔	۳-	نودے سورۃ کے دوڑا و انجام خانی۔
۴-	آیت ۲۳ کے اوپر۔ لن تجد لسنة الله تبديلا (دعا الفیو یہ حق دے دا اللہ پہ فیصلو کے تہا پہلی نہ رازی)	۴-	آیت ۲۹ کے پرے مثال پیش کوی چہ او گورہ شگہ اللہ ساڑہ کڑل پشان دسرے ایرے
۵-	نفی دشفاعت قہری او شوہ عقلی دلا کیلوسرہ۔	۵-	دلکے پرے مثال پیش کوی پہ دلیل نقلی دصاحب یاسین نہ یعنی ترقی پہ ماسبق دہ۔
۶-	آیت ۱۳ کے اوپر مایملک من قطیر	۶-	آیت ۷۵ کے ترقی دہ۔ چہ اختیار شہ چہ ستا امداد نہ محتاج دی دغا اولیاء او مڑی۔
۷-	آیت ۴ کے اوپر چہ کہ ستا تکذیب کوی نو دا ہتھوانے طریقہ ددے مکرینو	۷-	آیت ۱۵ کے دھنے مثال دے چہ او گورہ شگہ تکذیب دے کڑے دود دے پیچہ برانو۔
۸-	آیت ۹ کے اوپر کذالک العنور	۸-	آیت ۱۲ کے پرے ترقی دہ چہ صرف نشور نہ بلکہ حساب کتاب پہ ہم کیگی دمل۔
۹-	آیت ۸ کے فرمائی چہ شیطان درتہ بد عمل خایرہ کڑے دے۔	۹-	نودے سورۃ کے پہلے مثال دے چہ او گورہ دصاحب یسین دشمنانوتہ قتل دھنے خاکستہ کڑے شوے دو۔
۱۰-	مسئلہ ثابت کر لیا توحید پہ دلا کیلویا باندے۔	۱۰-	نودے ترغیب فی التبلیغ دے پہ واقع دصاحب یسین چہ او گورہ پوتن دو۔ دمرگ پرواہ دے ندہ کڑے۔ او مسئلہ دے بیان کڑے دہ۔
۱۱-	آیت ۱۴ کے اوپر چہ ستا اواز نہ اور دی دا مڑی۔ او نہ ستا حاجت پورا کولے شی۔	۱۱-	آیت ۳۳ کے فرمائی چہ امداد شوکے چہ زہ دے غرق کڑم نو امداد بے ہم شوک نشی کولے۔
۱۲-	دے وارے توحید ذکر شو۔ آیت ۱۳ ۳ ۱۳	۱۲-	دے وارے لفظ صیہ ذکر کیگی۔
۱۳-	آیت ۱۰ کے اوپر قللہ العزۃ جمیعا	۱۳-	مثال ددے عزت لکہ شگہ عزت چہ صاحب یسین نہ در کڑو۔
۱۴-	آیت ۶ کے فرمائی چہ انالشیطن لکم عدو فاتخذوہ عدوا	۱۴-	آیت ۶۰ یعنی آدم لاتعبدا للشیطن

امتیازات دسورۃ:

- ۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقعے دصاحب یسین چہ استناز انوصفائی دے کڑے دہ۔ او یا قوم شہید کڑے دے۔
- ۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳ باندے چہ زہ دے ڈوب کڑم نو شوک دے راویسے نشی۔
- ۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۵۹ باندے و امتناز ایوم لکھا لجر مون جدائشہن درزائے بحر مانو۔
- ۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۵ باندے چہ دے مشرکانو دا کوم مددگار ان نبوی دی چل امداد رہ۔ نو ہتھیت کے داسرکان ددے مددگار ان امداد کوی۔
- ۵) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۸۰ باندے چہ ماد شہ او نے نہ اور پیدا کڑے دے۔
- ۶) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دصاحب یسین باندے آیت ۲۷ و جعلنی من المکرمین۔
- ۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۶۵ باندے ایوم ختم علی افواہم

مقصد دسورۃ: نفی دشفاعت قہری او اثبات دتوحید او پہ دے دواڑو مسئلو باندے دلائل عقلیہ او نقلیہ فضائل دسورۃ یس:

حدیث دے چہ لکل شی قلب و قلب قرآن یس دہرش یوزرہ وی او قرآن زرہ سورۃ یس دے۔ علماء ددے مختلف وجوہات بیان کوی چہ دے سورۃ تہ دے قلب قرآن دے ویلے دے۔ فرمائی چہ ڈول بدن او ددے داعضاء دصحت دار و مدار پوزرہ وی۔ لکہ چہ ہنہ حدیث دے چہ خبر دار پہ بدن کے یوٹو شدہ دعوے چہ کہ داسمدی نوٹول بدن سم وی او کہہ دا خرابہ بیمارہ شہ ڈول بدن او داعضاء دسرہ خراب وی۔ ڈھم دغریگ چہ قرآن کے چکوم حلال و حرام او اور نوٹو ہن وی نو دا پہ مثال داعضاء وی۔ او ددے سورۃ مقصد دے اثبات دتوحید او اثبات د

قیامت اونٹی دشفااعت قہری دے۔ یعنی کہ داعقیدہ وراثی چہ قیامت شتہ ارقیامت کے ماٹوک داللدنہ نشی خلاصولے نو کہ ستاد اعقیدہ پورا او بخدی نو دقران پہ بیان کڑے شوے مسئلے حل
حرمت اوپہ اوامرو اونو اسی بدے عمل ہم وی۔ او کہ ماددے مسکونہ انکار او کڑو نو ماہہ ہیٹ ٹوک خلاص نہ کڑے شی۔ او کہ داگمان دے رائے چہ ماہہ بابا خلاصوی نو دقران پہ دے احکا ماتو اونو اہم
وغیرہ بہ ہیٹ تکہ عمل اونہ کڑے شی زکہ چہ یہ زڑہ کے شتہ۔ نو ددے سورۃ دامتقصد ویریوی داللدنہ پکڑنہ پورزد قیامت چہ دقران پہ نور و امرو او نواسی عمل او کڑہ۔
شیخ القرآن صاحب بددے وجہ دے فرمائیلہ چہ دے سورۃ کے دانسان اصل حقیقت نکارہ کڑے شے دے۔ چہ یوزل یکے لفظ نطقہ پہایت ۸۸ کے او درے دارے یکے
لفظ صحیحہ رائے دے۔ پہایت ۲۹، ۴۹، او ۵۳ کے یعنی پیدائے دلفظے او پیدائش دے پہ صحیحہ مرگ دے پہ صحیحہ او قبر نہ راوتل دے پہ صحیحہ نو چہ راستا حقیقت دے نو بیا تکبر اوستی دے
کوے۔ او دقران، داللدنہ او درسول خلاف دے لے کوے۔

ہفہ یوحیدیش کے چہ رازی چہ مژو تہ سورۃ یس او دوائے نو دھفے دامتقصد نہ دے چہ زنگدن او بے ہوشے کے درینہ سورۃ یس او دوائے بلکہ مطلب دادے چہ شہدخت دے
ژوندے دے او ہوش کے دے نو داسورۃ درتہ پہ معنوسرہ او دوائے چہ عقیدہ دے درست شی۔ او پدے پوھشی چہ قیامت کے ماداللدنہ ہیٹ ٹوک نشی خلاصولے۔

یادساتے چہ دقران دثلورے حصے دا رو مے باب دے۔ چہ یکے درے سورتوں دی (سبا فاطر او یس) چہ درے واژہ اثبات دقیامت اونٹی دشفااعت قہری کوی۔
پہ سورۃ سبا ایٹ ۲۲ کے نفی دشفااعت قہری کڑے دہ پندر یو و جو ہوسرہ (۱) مالکان ندی (۲) حصہ دار ندی (۳) مددگاران ندے لہذا دشفااعت اختیار و رسرہ شتہ۔
نوسورۃ فاطر کے پرے ترقی دہ چہ خلاصول زک نشی کو لے چہ عاجزہ دی۔ نوسورۃ یس کے پرے دلیل عقلیہ او نقلیہ راوڑی چہ او گورہ صاحب یس ہم دای چہ
ان یرون الرظن بضر الاتعنی شفا عتھم شیما ولا یتفقون۔

سورة الصفحہ کی

ترتیباً ۳۷ بعد از یس - نزولاً ۵۶ بعد از انعام

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة یس	شمار	سورة الصفحہ
۱-	چہرہ لکھ دے سورہ کے مسئلہ ثابتہ کڑے شوہ پہ دلا نیلو عقلیاؤ او نقلیاؤ سرہ چہ بنیر اللہ نہ بل ٹوک خلاصہ کئے تبتہ	۱-	نودے سورہ کے عجز المصطفین پہ مثل دسورہ مریم ذکر کیگی چہ چہرہ شوئے مخلوقات کہ اسانی دی او کہ زمین وغیرہ دائول اللہتہ عاجزہ دی۔
۲-	عجز د کوا کب لکہ ستوری نمر سپو کئی ذکر شو۔ ایت ۳۸ ۳۹ ۴۰ وغیرہ کے۔	۲-	نودتہ عجز چہرہ شوئے مخلوقات تو ذکر کوی چہ شیکہ داعف غف کائنات عاجزہ دی دغہ رنگ پیغمبران او انبیاء ہم عاجزہ دی۔
۳-	ایت ۷۸ کے زجر بالا انکار قیامت وو	۳-	نودے سورہ کے ایت ۱۶ او ۵۳ کے پرے زیادت کوی
۴-	ایت ۷۵ کے زجر شکرانہ دو چہ اولیاء ستا سواد اڈنی کولے بلکہ اڈ ستا سواد اڈتہ محتاجہ دی۔	۴-	ایت ۲۵ کے دانی چہ دنیا کے خو پریدہ بلکہ آخرت کے بہ ہم امد اڈنی کولے۔
۵-	ایت ۵۲ کے دقیر نو و الو حسرت نے بیان کڑو۔	۵-	ایت ۲۰ کے دا حسرت بیانوی پہ نور و الفاظ سورہ۔
۶-	دسورہ خاتمہ اوشوہ پہ تیج سرہ	۶-	نودا سورہ ختم کیگی پہ چہ سرہ
۷-	اثبات در رسالت و ایت ۳ کے انک لمن المرسلین	۷-	نودے سورہ کے مقصد رسالت ذکر کوی۔
۸	پہ جنت و اللہ طرف نہ سلام د تھے ذکر شو	۸-	پہ نولہ پیغمبران و اسلام پہ آخر دسورہ کے ذکر کیگی سلام علی المرسلین
۹-	ایت ۵۹ و امتاز و الیوم لبعثنا لہم الامم	۹-	ایت ۲۳ و تفوہم انہم مسئولون

امتیازات دسورہ

- (۱) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۱۵ چہ مکالمہ جنتیا نو ذکر کیگی سکے۔
- (۲) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۶۵ چہ زقوم نسبت نے کڑے دے دیشین سر و نو سرہ
- (۳) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۷۷ چہ دنیا کے ٹومرہ انسانان دی دائول نوح اولاد دے۔
- (۴) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۱۰۲ بانڈے چہ ارادہ دوزخ کولو کوی ابراہیم ذہیل پگی۔
- (۵) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۱۲۵ چہ الیاس د قوم درابلو بیان دے بعل نوبے بت تہ
- (۶) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۱۴۱ چہ یونس متعلق کشتی والو گرہ اچولے وہ۔
- (۷) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۱۴۷ چہ یونس د قوم تعداد نے بیان کڑے دے۔
- (۸) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۱۳۳-۱۳۴ چہ کہ یونس تیج ندوہ وکیلے نو ترقیامتہ بدکب پہ خبیثہ کے دو۔
- (۹) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۱۴۶ چہ پہ یونس اوند کدو راونچولا اودنمر نے بچاؤ در کڑو۔
- (۱۰) سورہ ممتاز دے پہ ایت ۹۷ چہ ابراہیم دوزدولہہ مینار جوڑو لشی۔

مقصد دسورہ: عجز المصطفین پشان دسورہ مریم (دچہرہ شوئے مخلوقات عاجزی (۱) درے وارے د فرشتو (۲) نہہ وارے دانبیاء

(۳) دوہ وارے د جئاتو

دے سورہ نہدقران آخری حصے دویم باب شروع دے چہ دیکے درے سورہ نودی سورہ صفحہ ص زمر
تھے ڈوبے حصہ کے نفی و شفاعت قہری اوشوہ نودے سورہ کے پرے ترقی وہ چہ خلاصہ لے شکوے چہلہ عاجزہ دی اللہتہ۔

سورۃ ص (کی)

ترتیباً ۳۸ بعد از طافات - نزولاً ۳۸ بعد از قمر

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ طافات	شمار	سورۃ ص
۱-	چہر کلہ دے سورۃ کے عجز المصطفین (عاجزی و چہر کڑے شوے مخلوقات تو) بیان شوہ	۱-	نودے سورۃ کے پرے ترقی دہ چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ایتلو بالمصاب تکالیف پرے ہم راغله دو۔ چہ زانہ نے تکالیف ندی لرے کڑے شوے۔
۲-	دے سورۃ کے د ادو (۷) ادلی العزم پیغمبر انوعا جزئی بیان شوہ	۲-	نودانہ د نہو (۹) نور پیغمبر انوعا جزئی بیانگی درے مفصل (داؤد سلیمان ایوب) او شپک مختصر (ابراہیم احق یعقوب اسماعیل یسعی) او ذکلفن
۳-	ایت ۳۵ کے ادوے چہ دوی تہ توحید بیان شی نوخ اڑوی۔ اذا قیل لهم لا الہ الا اللہ یتکبرون	۳-	ایت ۶ کے پرے ترقی دہ چہ صرف چہلہ رخ ناڑوی بلکہ نور ہم اڑوی ایشو ایشو زانے ترے دا پیچیر بیان دی اولیاء نہ می۔ او زکہ چہ اجعل الالہۃ الہا واحدا ایت ۵
۴-	ایت ۱۷۳ کے ادوے ان چند نام الغالیون زموگ ٹکرے غالبے دی ہر وخت	۴-	ایت ۱۱ کے نمونہ دے غلبے عذاب خالی۔
۵-	چہر کلہ دے سورۃ خاتمہ یہ توحید اوشوہ۔	۵-	نو ادس پردے سورۃ کے پہ مسئلہ توحید باندے د نہو (۹) انبیاء کرامو ذکر کولے شی۔
۶-	ایت ۳۵ کے دشمنیو تکبر بیان شو۔ دسکے توحید نہ۔ اذا قیل لهم لا الہ الا اللہ یتکبرون	۶-	ایت ۷ کے دشمنیو تکبر وکان من الکفرین
۷-	ایت ۲۳-۲۴ جگوار کافر اوز کردہ یہ قیامت کے پہ چیل مابین کے	۷-	نودے سورۃ کے دشمنیو جگوار ذکر کولے شی پد نیانے کے
۸-	ایت ۱۶۵ کے دشمنیو حال ذکر دے۔ انالخن الصافون (موتگ دانلہ پتہ بعدارے کے صف بستہ یو۔)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی فسید المملکتہ کلہم اہمعون
۹-	ایت ۶۶ کے کافر و خوراک پد دوزخ کے لا کون مٹھا (زقوم بہ خوری)	۹-	ایت ۵۷ فلید و قوہ جمیم و غساق گرے ادسہ او پیپ در غمونو پیکلی
۱۰-	دے سورۃ کے دشمنیو جگوار د موحدینو سرہ ذکر شوہ۔ لکہ دابراہیم قوم جگوار ابراہیم سرہ	۱۰-	ایت ۶۲: دغہ شرکان بہ والی چہ و قالوا مالنا لالی رجالا کننا نعدہم من الاشرار

امتیازات و سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پایت ۶ باندے چہ ایشو ایشو زانے ترے زانے ترے خوارہ شے دے سڑی نہ۔
 - (۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۱-۲۲ د داؤد ہفتہ واقعہ چہ پد یوال سڑی راغله دو
 - (۳) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ سلیمان چہ اسود جہاد سرہ مینہ کوی ایت ۳۱
 - (۴) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ سلیمان چہ ویلے یے دو چہ زما بدومرہ بچی پیدا کیگی چہ ہنوی نہ بہ لکھر دجا بدینو جوڑوم مگر انشاء اللہ نے ندو ویلے نوہیٹ اونہ شو۔ ایت ۳۳
 - (۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۴ باندے چہ ایوب سزا ورکوی چلے بی بی تہ چہ چل درتہ اللہ خالی
 - (۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۶۲ باندے چہ نیمیان بہ والی چہ چرتہ دی ہفتہ شریان۔ مالنا لالی رجالا کننا نعدہم من الاشرار
 - (۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے یڈاؤڈ انا جعلک خلیفۃ فی الارض
 - (۸) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۲ حضرت ایوب پہ پتہ چینہ کے دلا مہلو چہ حکم درتہ کڑے دو اللہ
- مقصد سورۃ: الابتلاء علی انبیاء بالمصاب یعنی دھکے نہ بہ زیاتے ترے دی چہ او گورہ ایتلو بالمصاب تکلیفونہ پرے راغله دو۔ زانے ندو بچ کڑے شوے۔

سورة الزمر - ترتیباً ۳۹ بعد از ص - نزولاً ۵۹ بعد از سبا

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة ص	شمار	سورة الزمر
۱-	چہر کھردے سورة ص کے مسئلہ بتلووا بالمصاب بیان شوہ چہ دائول مخلوقات عاجزہ دی۔ مصیبتونہ پرے راغلے دو۔	۱-	نو پیر مردے سورة کے ایت ۲ کے فرمائی فاعبداللہ مخلصالہ الدین مطلب دا چہر کھڑول عاجزہ دی نو بیا بندگی خاص کڑہ صرف دے یو اللہ لہ (یہ طبع میں د خداے توب)
۲-	پہ اول ددے سورة کے ترغیب الی القرآن دو۔ اوپا خرد سورة کے ہم۔	۲-	نودے سورة کے ہم اول کے ترغیب الی القرآن دے۔
۳-	دشترکانو اعراض دسکے توحید نہ ذکر دو۔ ایت ۵ کے اجعل الالهة الہا واحدا	۳-	نودے سورة کے ددے اعراض مقابلہ کے گنودلائیل پہ توحید بیا نوبی۔
۴-	ایت ۵۰ کے اووے چہ جنت دروازے بہ دیکھے نہ کولووی۔	۴-	ایت ۷۳ کے فرمائی چہ فرشتے بہ درتہ استقبال تہ ولاڑے دی۔
۵-	ایضاً	۵-	ایت ۷۲ کے فرمائی چہ جہنم دروازے بہ بندوی کتہ چہ درتہ نزدیکی نواچا تک بہ جہنم دروازے پرے راکولو کڑے شی۔
۶-	ایت ۲۹ کے اووے چہ عقلمند ہفدے چہ قرآن کے تدبر کوی۔	۶-	ایت ۱۸ کے فرمائی چہ عقلمند ہفدے چہ صرف سوچ نہ بلکہ عمل ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۳ کے اووے وامن الہ الا اللہ	۷-	نوپدے سورة کے پرے عقلی دلائیل راوڑی پہ دغہ مسئلہ توحید بیا بندے۔
۸-	دآدم تخلیق ذکر او شو پہ ایت ۱۷ وغیرہ کے	۸-	نودے سورة کے ایت ۶ کے دآدم دا اولاد تخلیق ذکر کولے شی خلقکم من نفس واحدہ
۹-	دشترکانو یو اعتراض دو پہ ایت ۵ کے اجعل الالهة الہ واحدا	۹-	ایت ۳ کے دشترکانو یو اعتراض بقر یونالی اللہ زلفہ
۱۰-	دیکو او بدو خلقو ذکر او کڑے شو چہ دنیا کے ددوی شحال دے۔	۱۰-	نودلتہ آخرت حوالے سرہ ددوی بد حال ذکرے کولے شی ایت ۷۱ او ۷۳ کے وسیق الذین کفروا....

اقتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳ باندے پہ عقیدہ دشترکانو چہ اولیاء زمونگ دتقرب ذریعہ دی
- ۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ کچے دمور پہ خبیہ کے پیردے پردے کے پروت دی۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ باندے چہ فرمائی اللہ انزل احسن الحدیث تشابہا مثالی
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ دشترکانو مثالے پیش کڑے دے د مشترک خر سرہ۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۵ باندے چہ کلہ مشرک تہ توحید بیان شی نوزوڑے ننگ شی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۳ باندے چہ اطماع ایت داول تران دے۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ شردو د کافرانو جہنم تہ ایت ۷۱ وسیق الذین کفروا الی جہنم زمرا
- ۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ اعلیٰ ہفد روح چہ فیصلہ نے شوہ دہ دمرگ۔ او ناعلیٰ ہفد روح چہ لا فیصلہ نے ندہ شوہ۔

مقصد سورة اثبات توحید بالادلة العقلية او رد شبهاتو دشترکانو

مختصر خلاصہ دسورة: داسورة روتے دے دھوشکو سورتونہ چہ سورة سبانه را شروع دو پہ یو انداز کے چہ ڈولو مقصدو نئی دشفاغت قہری۔

- ۱) سورة سبا کے دو عجز الشفاء (۲) نو فاطر کے پدغہ مسئلہ (عجز الشفاء) باندے دلائیل عقلی دو۔ (۳) نو سورة یس کے پدغہ مسئلہ باندے دلیل نقلی دو۔
 - ۲) نو پہ صفات کے پدغہ مسئلہ باندے نورا ترقی وہ۔ چہ نچلہ ہم عاجزہ دی (۵) نو ص کے پرے نورا ترقی وہ چہ ابتلووا بالمصاب
- نوددے غے جگے ۵ داڑہ سورتونو نچوڑ پدے سورة کے راوڑی۔ دلتہ دعوہ توحید بیا راوڑی۔ لکھ ایت ۲ ۶ ۱۱ ۲۹ ۳۸ ۴۳ ۴۶ ۶۲
- اتمدوارے توحید ذکر کوی چہ کیے خلاصہ دجگو سورتونو وہ۔

سورة المؤمن کی (ترتیباً ۴۰ بعد از زمر - نزولاً ۶۰ بعد از زمر)

(دورة الزمر نہ تراخاف پورے دو لوگوں کو ترتیب نزول مسلسل روان دے)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الزمر	شمار	سورة المؤمن
۱-	دے سورة الزمر کے رد و شفاعت قہری اوکڑو۔	۱-	آوردتہ ایت ۱۴ کے فرمائی فدو اللہ مخلصین لہ الدین نو پدے وجہ نے متصل راڈو۔
۲-	ترغیب الی القرآن دو شروع کے ہم اوپہ در میان دوسورة کے ہم بار بار	۲-	نودا سورة ہم شروع کیگی یہ ترغیب الی القرآن سرہ۔
۳-	پہ آخردے سورة کے اووے چہ فرشتے ہر دوخت داللہ تا بعد ارے دی۔	۳-	نوادے سورة ایت ۷ کے فرمائی چہ موحدینو پارہ دودی د والدینو پارہ اولاد او خزے پارہ دافرشتے دعا او استغفار ہم غواڑی۔
۴-	ایت ۳۶ کے اووے چہ اللہ نے گراہے کے پریدی نو مہر دگراہے ورتہ اولگوئی نو ہیٹ ٹوک ورتہ لارہ نشی خود لے	۴-	دھنے مثال چہ اوگورہ پو طرف تہ موئی او بل طرف تہ راجل مومن کو ششونہ کوی مگردنہ فرعونیان پہ لارہ نشو زکہ چہ اللہ ورتہ مہر دگراہے وغلے ووپہ چہ دودی دضداد عناد۔
۵-	ایت ۳۷ کے اووے اللیس اللہ یز ذوالنقمام (آیا نہ دے اللہ خاوند بدلے)	۵-	ایت ۴۵ کے مثال پیدنے پیش کڑو۔ چہ اوگورہ اللہ موئی او راجل مومن بدلہ واخستہ او فرعونیان نے تباہ کڑل۔
۶-	ایت ۵۹ کے اووے چہ دوی دحق تکذیب کوی۔ واسکیرت اوزان غٹ گزوی۔	۶-	نودے سورة کے پرے زیادت کوی چہ صرف تکذیب نہ بلکہ جگڑے او بحث مباحثہ ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۶ کے وچیلے دو چہ یو اللہ بندگی کوہ	۷-	ایت ۱۴ کے وائی چہ دے بندگے کے اخلاص پیدا کڑہ چہ بل ٹوک کہے اللہ سرہ شریک نہ کڑے۔ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۸-	ایت ۵۴ کے اووے چہ ستا سواداد یہ اونہ کڑے شی دا چانتہ چہ رادد شہ وائے بغیر اللہ نہ۔	۸-	ایت ۱۸ کے فرمائی ما نطالمین من جیم ولا شفیج یطاع
۹-	ایت ۲۲ قاعبد اللہ مخلصا لوالدین ایت ۳ اکا اللہ الدین الی اللہ	۹-	ایت ۱۴ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۱۰-	آخر سورة کے اووے وقیل الحمد للہ رب العالمین	۱۰-	ایت ۶۴ کے فرمائی چہ فشمک اللہ رب العالمین
۱۱-	ایت ۴۵ کے دشرک حال ذکر و۔ چہ تو حید سرہ نے تندے گنہ گشی او غرضی۔	۱۱-	ایت ۱۲ کے نور حال دے دے شرک بیانوی ڈاکم بانہ اذا دعی اللہ وحدہ کفر تم وان یشرک بہ تو منوا
۱۲-	سات بار توحید ذکر و۔	۱۲-	دلنہ سات بار توحید ذکر و۔

امتیازات دوسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ترغیب الی القرآن سرہ او تبلیغ الی القرآن سرہ پہ نوے انداز کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ پہ دعا و فوستو د ملائیکو د موحدینو پارہ دھغوی والدینو، خزو، بچو وغیرہ پارہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان درجہ مومن ایت ۲۷ نہ دستو نے تفصیل کیگی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د عذاب قہر د فرعونیانو ایت ۴۶ چہ پہ فرعونیانو سحر او ماخام عذاب وژانڈے کولے شی۔ النازیر ضون علیہا غدوا و عسیا
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۸۳ بانڈے چہ کہے بیان دھنے علما د دے چہ پہ چیل علم مشرورہ دی او اللہ کتاب تہ نہ کینی۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے یلعلم خامیۃ الامین
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ چہ او بیبا دے فرعون دہ انی اخاف ان ینبدل دیکم
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۴ بانڈے و افوض امری الی اللہ زہ سپارم چیل کارونہ یواللہ تہ

مقصد دوسورة: نفی د شرک فی الدعا او اثبات د توحید پہ عقلی نفی او وحی د لائیکوسرہ او طریقہ تبلیغ او پیدے مثال درجہ مومن او یو بس اعتراضات پہ توحید د طرفہ د منکرینو

(شاہے خبرے بل ختہ اوگورہ)

او دھنے جو ابونہ۔

(۱) یاد ساتے چہ اسورۃ تفریح کو لے شی یہ نکلے سورتو نو باندے لکہ شنگہ چہ سورۃ الرعد تفریح شوے دو۔ پہ نکلے سورتو نو باندے۔ اسورۃ الانبیاء تفریح دو پہ نکلے سورتو نو باندے۔ سورۃ یونس کے باند مقاصد راجحہ دو سورۃ ہود کے ہفتہ ٹلور مسکے بیان دے لکہ۔ العباد للہ وجہہ + نفی و شرک فی العلم + ترغیب فی التبلیغ + تسلی نو سورۃ یوسف کے بیان کڑے شوے دو دتے نو سورۃ الرعدے پرے تفریح کڑو چہ ہر کلمہ ٹول عاجزہ دی نو لہ دعویٰ الحق

(۲) دغشان سورۃ الانبیاء ہم دو۔ لکہ سورۃ الکہف کے نفی و علم غیب وہ چہ انبیاء او اولیاء نہ دی خبر نو سورۃ مریم کے عجز المصطفین بیان کڑو پہ طے کے اے اوے چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب تکالیف پرے ہم راعے دو۔ نو سورۃ الانبیاءے پرے تفریح کڑو۔ چہ فلم تمدحون نو بیاد لے ورتہ ادا زونہ / چنے وٹے چہ اور سے او رآمد شے۔

(۳) نو ہم دغے دا سورۃ المؤمن تفریح دے پہ نکلے سورتو نو باندے لکہ سورۃ سہا کے نفی و شفاعت قہری وہ او عجز و انبیاء او اولیاء ذکر و نو سورۃ فاطر کے پہ دفعہ عجز باندے یونس (۱۱) دلائل عقلیاً و سرہے دفعہ مسئلہ ثابتہ کڑلہ بیاسورۃ یس کے دلیل نقلی دصاحب یس نہ پرے پیش کڑو چہ اعتقاد امن دون اللہ الہیتہ ان یردن الرحمن بضر..... نو سورۃ طافات کے پرے ترقی پیش کڑلہ چہ عجز و انبیاء او نور و مخلوقات توے ذکر کڑو۔ چٹول عاجزہ دی سورۃ ض کے وائی چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب نو سورۃ الزمر کے ددغے نکلے سورتو نو خلاصہ وہ دعویٰ و توحید او ۸ بار دلائل عقلیہ دے ذکر کڑل۔ او ۸ بار ترغیب الی القرآن دو۔ نو دا سورۃ المؤمن پچھنے نکلے سورتو نو تفریح کو لے شی۔ چہ ہر کلمہ وائول مخلوقات عاجزہ دی نو ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین پہ فادعہ کے دا فا تفریح دپارہے راوڑے دے۔

(۴) نو مقصد سورۃ نفی و شرک فی الدعا اثبات و توحید او طریقہ تبلیغ بالقرآن

(۵) بلکہ خبر یاد ساتے چہ ددے زائے ندا دریم باب و آخری حصے شروع دے آخری حصہ و قرآن شروع وہ۔ سورۃ سہانہ چہ اثبات و آخرت کوئی۔ پدے دریم باب کے ۷ سورتو نہ دی چہ دے تہ حوامیم سیخ وائی یعنی ہفتہ اووہ سورتو نہ چہ تم سرہ شروع کیگی۔ دے حوامیم تہ لباب القرآن ہم وائی حضرت ابن عباس فرمائی چہ لکل شیء لباب و لباب القرآن حوامیم دے تہ ولے لباب و قرآن وائی زکہ چہ قرآن اصل مسئلہ چہ ہفتہ بیان و توحید دے نو چہ پہ دفعہ مسئلہ و توحید کو ماعتراضات دی نو دے حوامیم سیخ کے دھنے ۱۱ اعتراضو جو ابونہ ذکر دی نو پدے و جدے حوامیم سیخ تہ لباب القرآن دے کیگی۔ لکہ شنگہ چہ سورۃ یس تہ قلب القرآن وینکلے کیگی۔

سورة فصلت / حم سجده کی (ترتیباً ۳۱ بعد از مؤمن - نزولاً ۶۱ بعد از مؤمن)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة المؤمن	شمار	سورة حم سجده
۱-	چہر کلمے دے سورة کے دامسکہ ثابتہ کڑلہ پہ عقلی، نقلی، اور وحی دلا کیلوسرہ چلا آئیں دیکھنے صرف یواللہ دے بل ٹوک نشہ۔	۲-	نودلے رد و شبہا تو شور و کیگی۔ زکہ چدا دہاٹل پرستوہ خوائے طریقہ چہ کلہ مسئلہ بیان شی پہ دلا کیلوسرہ نودوی نور شبہات پیدا کڑی او اعتراضونہ کوی۔
۲-	ایت ۳۰ کے اوے چہ تاسو یروم دعا یونونہ	۲-	ایت ۱۵ کے تفسیر دے عذابونہ کوی۔
۳-	ایت ۴-۵ کے اوے چہ کافر بہ ہمیشہ حق خلاف جگہ کوی۔	۳-	ایت ۲۶ کے ہفتہ طریقہ ددوی دجگہ بے بیانوی چدوی وائی چہ شور جوڑ کڑے واللہ یہ کتاب کے۔ وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغو فیہ
۴-	ایت ۸۳ کے زجر ہونو مایا نونہ دو۔ چہ ہونوی وائی چہ مونگ لہ نہ چیل علم کانی دے۔ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ فرحوا بما عندہم من العلم نہ چیل علم نازیل	۴-	ایت ۵ کے زجر ورو کوی امیا نونہ چد وائی چہ مونگ یہ قرآن نہ پوہیکو نو شہرہ قرآن تہ کیونہ۔ وقالوا قلوبنا فی اکریمہ مما تدعون الیہ
۵-	ایت ۱۶ کے اوے یوم ہم ہمزون پدغہ روز کے بدوی اللہ تہ جناح وی پٹ پٹی	۵-	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ پیدل شکوے چہ ددوی اندامونہ بہ پدوی گواہی کوی۔
۶-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۶-	نودلے ہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔
۷-	ترتیباً او نزولاً برابر دے یعنی یوبل پے دی۔	۷-	ترتیباً او نزولاً یوبل پے دی۔
۸-	جگہ ادا کافر و ذکرہ پہ ایت ۴ کے مایا چلا فی ایت اللہ الذین کفروا	۸-	وجہ جگہ ذکر کوی ایت ۵ کے وقالوا قلوبنا فی اکنہ
۹-	ایت ۳۱ کے اوے چہ ما عادیان او ثمودیان ہلاک کڑل۔	۹-	ایت ۱۵ کے علت دہلاکت خانی فاما عاد فاسکمر وا فی الارض او ایت ۷ کے واما ثمود۔ فاستحو العمی...
۱۰-	ایت ۷ کے اوے فرشتے قرآن والود پارہ دعا مغفرت غواڑی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ دے قرآن والونہ فرشتے رازی اولی ورو کوی۔

انتیازات دسورة (۱) سورة ممتاز دے پہ شبہا توابع بعد البیان باندے

- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۱ باندے چہ اسان نہ تے تعبیر او کڑو پدجان سرہ یعنی نشہ دو شہم کڑو۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے چہ قرآن والا بہ ہلہ کزورے کڑے شی چہ تاسو دھونوی پدروسونو/بیانونو کے شور جوڑ کڑے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ بشارت پہ استقامت بی الدین باندے۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ پہ یوچدا نشان سرہ فرمائی چہ زہ بددے قرآن حفاظت کووم سورة حجر ایت ۹ کے پہ چدا نشان سرہ دیکھے دو۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ کافر بہ وائی جنم کے۔ چہ یا اللہ مونگ تہ او خانی ہفتہ دودہ قسمہ خلق چہ زچو لاندے دے دل دول کڑو۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ باندے چہ قرآن سرہ دشمن دوست کیگی۔ لکہ شنگہ چہ ال عمران ۱۰۳ کے دیکھے دو۔ مگر دل نہ پہ چدا نشان سرہ وائی۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶-۷ مشرک یو ہفتہ دے چہ زکوٰۃ نہ ورو کوی۔

مقصد سورة: نفی و شرک فی الدعا او دفع و شبہا توابع و ارجاء (دے حوا میسول یو مقصد دے چہ ہفتہ نفی و شرک فی الدعا دے او دفع دعوہ نکلے سورة مؤمن کے درے وارے تیرہ شہہ لکہ ایت ۱۴ اللہ فدو اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ وقال رکم الدعوی استجب لکم.... ایت ۶۵ کے حوالگی لا الہ الاہو فدعوہ مخلصین لہ الدین نودے سورة کے پرے شبہات منکرینو بدغہ دعوہ بیان کڑل نودھے جو ابونہ و سرہ بیان کیگی۔

(خلاصہ د سورة بل مختہ او گورہ)

خلاصہ مختصر: سورۃ کے غلو و شہادت دطرزہ مشرکین و اودھنے جو ابونہ ذکر دی۔ یہ شروع کے ڈوبے ترغیب الی القرآن او زجر منکرین و قرآن تہ ذکر دے۔ یہاں ۵ نہ شہادت شروع دی۔ نو

(۱) ڈوبے شہید/اعتراض ایت ۵ و قالوا قلوبنا انک نہ ستا چہرہ مونگ نہ پوہیگو۔ بتاخرے ز مونگ د سمجھ نہ بالاتردی۔ لک چہن ایمان والی چہ مونگ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ زک

چہ دے لہ ۱۴ علوم ضروری دی۔ داشہدہ دتخوانہ راروان دہ۔

نواہت ۶ کے جواب دے۔ چہ قرآن ہم داخبرہ کوی چہ قل انما انما بشر منکم زہ ہم ستا سو پیرنگ انسان ہم نو چہ زما پہ سمجھ کے رازی دا قرآن نو ستا سو سمجھ کے ولے نہ رازی۔

یوہی الی فرق زما او ستا سو مابین کے دادے چہ ماتوہی کیگی او تا سو نہ کیگی۔ دشوہی کیگی؟ انما الہکم الہ واحد دادو حید مسئلہ اسانہ مسلدہ اخرو لے ستا سو سمجھ کے نہ رازی۔

(۲) دویمہ شہید/اعتراض مونگ ستاخرہ زک نہ منو چہ شیپے بابا/ولی پہ خوب کے راغلے وو۔ او کوٹھی یے راتہ نیغہ نیغہ کولہ چہ زما پہ نوم دے نذر سختہ بند کڑلہ نو نقصان بدرکزم۔ لہذا

مونگ ہفتہ زوژدین پے زو۔

نواہت ۲۵ کے جواب: وقفینا لہم قرآن۔... دا بابا/ولی اللہ نہ بلکہ ستا سو ہفتہ دوست ابلیس دے چہ پتا سو مقرر دے او ستا سو دوست دے۔ اولیاء خوستا سو د حال نہ

بہ جہرہ دی۔

(۳) دریمہ شہید/اعتراض چہ ہرہ دا کتاب دا اللہ کتاب نہ دے ورنہ دا پہ ضرور بلہ جبہ کے راغلے دے۔ تہ ہم عربی یے او دا قرآن ہم پہ عربی کے دے لہذا دا نہ چلہ لگ لگ جوڑوے پہ

نچلہ جبہ کے او بیائے خلقوتہ بیانوے۔ کہ داد اللہ کتاب و نو بلہ جبہ کے بہ راغلے وو۔

نواہت ۳۳ کے جواب ء اُحیی و عزیبی کہ قرآن بلہ جبہ کے راغلے وو نو بیاب دے دا اعتراض کو چہ قرآن عجیبی جبہ کے دے اور رسول عربی دے۔ مونگ نہ منو دا قرآن۔

(۴) غلو رمہ شہید/اعتراض: چہ کہ دا قرآن رشتیا دا اللہ طرفہ دے نو پہ یوزل بہ راغلے دے۔ دا خو چہ لگ لگ بیانوے لشی۔ نو مطلب داشو چہ دا رسول د زانہ جوڑوی۔

نواہت ۴۵ کے جواب چہ موسیٰ تہ پہ یوخت او پہ یوزل راغلے وو۔ ہفتے کے ہم تا سو اختلاف جوڑ کڑو۔ ہفتہ ہم تا سو انہ منو۔ یعنی تا سو بنی اسرائیلونہ پہ ضد او عناد کے کم نہ

ے۔

نو دا غلو و شہدہ منکرین و سورۃ کے بیان دی۔ بیانورے دے شہدے منجھے سورۃ الشوریٰ کے بیانگی۔

سورة الشورى کی

(ترتیباً ۴۲ بعد از حم سجدہ - نزولاً ۶۲ بعد از حم سجدہ - دعویٰ مسیح ترتیب یوشان چلیگی)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة حم سجدہ	شمار	سورة الشورى
۱-	ژوبے ربط دادے چہ دائرہ سورتونہ ترتیباً او نزولاً یوں پے دی۔	۱-	دفعہ نکلے کے ژوبے ربط شو۔
۲-	سورة مؤمن کے دعوہ دتوحید ذکر کر لے۔ ایت ۱۴ کے فاعل اللہ تخلصین لہ الدین نوسورة حم سجدہ کے ادوے چہ ان الذین قالوا ربنا اللہ ثم استقاموا اتقوا اللہ علیہم الا تخافوا دغے موحدینوتہ فرشتے تسلی درکوی	۲-	ایت ۱۰ کے دا دتوحید مسئلہ نورہ ہم پہ نکلے بوزی چہ ذالکم اللہ ربی علیہ توکلت والیہ انیب
۳-	سورة حم سجدہ کے دشمن کیوں طرفہ شورشے دے پے دعوہ دتوحید باندے۔ ادھنے جو ابونہ دو۔	۳-	نودلہ نور درے اعتراضونہ پے دعوہ دتوحید ادھنے جو ابونہ بیانیگی
۴-	ایت ۶ کے ادفرماں چہ انما الھکم الہ واحد فاستقیموا لیہ پدے مسئلہ کلک شہ۔	۴-	ایت ۱۵ کے فرمائی چہ واستقم کما امرت ولا تتبع اھواھم پدے دعوہ دتوحید کلک شہ او ددے مشرکانو دخواہشا تو پے نشے۔ اوگورہ اھواھم دے دیکھ دے دشمن دے ندے دیکھ
۵-	ایت ۱۲ کے ادوے واوحی فی کل سماء امرھا اللہ ہر زائے کے چیک او امر مقرر کر ل۔	۵-	ایت ۵۲ کے فرمائی وکذا الھ او حیبا الیک روحا من امرنا داستا بیخبر کول ہم زم د او امر و نہ یوامر دے۔
۶-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ والہشروا بالجمیع الھی کلتم تو عدون فرشتے موحد تہ دجنت زیری درکوی	۶-	ایت ۲۲ کے پدے غے ترقی دہ فی روضت الجنت لھم ما یشاءون عند ربھم نہ صرف باغیچے دجنتونو بلکہ پورا جھکیل دخواہشا تو بندے ہلنہ براہشی اے موعہ
۷-	دقران ددہ نومونہ ذکر شہل ایت ۴۴ کے ہڈی و شفاء	۷-	ایت ۱۷ کے ددہ نور نومونہ دقران حق او میزان ذکر کیگی اللہ الذی انزل الکتب بالحق والیمیز ان
۸-	ایت ۵ کے ادوے وقالو لولم یاتنا کنہ مشرکین وائی چہ مومگ زڑے نہ ستاد مسئلہ نہ کوزگی	۸-	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ دتوحید مسئلہ پدے مشرکانو ڈیرہ خندہ او بدہ گئی۔

انتیازات (سورة: ۱) سورة ممتاز دے دوجی در یواقسا مو سرہ ایت ۵۱ کے: اللہ نہ کوئی خبرے انسانانو کے چاسرہ گر پدے در یو پریقو یو قحیا الہام (زڑے کے خبرہ اچول لکہ دعویٰ موربی بی تہ)

دویم: اومن ورا عجاب لکہ موسیٰ سرہ پیکوہ طور باندے دریم: اویرسل رسولاً رایکل دفرشتے پیغمبر تہ

(۲) سورة ممتاز دے پدے در یو اعتراضونو دنگرینو طرف نہ چہ دارنگ اعتراضات نورو سورتونو کے نشند۔

(۳) سورة ممتاز دے پے ایت ۴۹-۵۰ باندے بھب لمن یشاء انا فابھب لمن یشاء الذکور او یزدھم ذکرانا وانا ہا.....

(۴) سورة ممتاز دے پے لفظ میزان سرہ چہ قران تہ اللہ میزان دیکھ دے۔ ایت ۱۷

(۵) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۱ کے پے الفاظو لیس کملہ سرہ چہ اللہ یشان کے مثالونہ میانوہ زکے چہ اللہ مثال نشند۔ دشرک دے۔

(۶) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۳ باندے چہ مشرکانو باندے دتوحید مسئلہ بدہ گئی۔ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ

مقصد سورة: نفی دشرک فی الذعا (دا ڈولو حوا میمو مقصد دے) اودفع دنورو در یوشہا تو دمنکرینو طرف نہ پے مسئلہ دتوحید باندے۔

(خلاصہ سورة بلحج تہ اوگورہ)

خلاصہ مختصر: حواصی سب سے دوسرے شروع دی۔ ہلکتے ڈولوں کو امیوسج دعوہ ذکر شوہ۔ چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین صرف واللہ دعا غواڑہ بل چاندہ غواڑہ دادعوہ درے دارے ذکر شوہ۔

ایت ۱۴ کے ایت ۶۰ کے او ایت ۶۵ کے

نوسورۃ حم سجدہ کے پرے تلوراعتراضونہ ذکر شول پیدغہ دعوہ باندے اودھنے جوابونہ اشول۔ چہ ہفہ دا دو۔

(۱) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی اکتہ ایت ۶ کے ورتہ جوات و رکوی چیزہ انسان یم شہ بل مخلوق خونہ یم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر مملکم

(۲) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی اکتہ ایت ۶ کے ورتہ جوات و رکوی چیزہ انسان یم شہ بل مخلوق خونہ یم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر مملکم

دی لکھ سورۃ الزخرف ۳۶ من یبش عن ذکر الرحمن نقیض لہ شیطانا فھولہ ترین

(۳) چتران دھڈائے کتاب وے نوبلہ جبہ کے و لے ندراتلو۔ نوجواب ایت ۴۴ کے و ء اعبی و عربی راشداتماشا او گورہ چتران عجمی جبہ کے دے او رسول عربی دے۔

(۴) داتران پو یو دارے و لے رائغے چگلگ لگ رازی۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ موسیٰ تورات پو یو دارے رائغے نو ہفہ دے کوم اومنو۔

نواوس دے سورۃ الشوری کے دے نور اعتراضونہ ذکر کوی۔

(۱) دے ڈومی اعتراض دوہ شاخونہ دی یو شاخ: دا خبرہ دتوحید چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین ندر زانہ کوے بل شاخ: دا خبرہ ستانہ نکلے پیغمبر انونہ کڑے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۳ کے کذا لک یوحی الیک والی الذین من قبلك دا خبرہ تدرانہ نہ کوے بلکہ پیدے تاتہ دہی کیگی اوصرف تاتہ نہ بلکہ ہنخو انونہ پیغمبر انونہ ہم دہی کڑے شوہ۔

دے مسکے چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نودواڑو شاخونہ دے اعتراض جواب اوشو۔

(ب) ایت ۱۳ کے تفصیلی جواب کوی۔ چہ تاتہ کوم دین دہی کیگی ددغے دین دہی نوح تہ ابراہیم تہ او موسیٰ تہ اودغے عیسیٰ تہ ہم شوہ۔ وہ۔ نوچہ میز کے کوم پرینخول ہفہ

ہم دیکے رائغلل

(۲) دویم اعتراض: ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوی دا کومہ چہ تہ کوے چہ ویلے شتہ۔ ادا بابا نہ راری اودھنے ستا پیرہ حال خبر نہ دے۔ بلکہ نور ملیان خودائی چہ ویلے شتہ

و لے آدم دہی وسیلہ نہ دہ نیولے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۴ کے و ما تفرقوا الا من بعد ما جاء ہم العلم بنیاد اللہ باغیان دی چہ وائی چہ اللہ بئیر ویلے سوال نہ قبولی۔

(ب) بل جواب ایت ۲۱ کے ام لھم شرکاءو شرع لھم من الدین ایادوی بل خدا تہ شتہ چہ ہفہ خدائے ورتہ دین رائیگے وی اودھنے کے داوی چہ ویلے دذوا توشتہ۔ اود اللہ نہ براہ

راست غوستورہ سوال نہ تہ کیگی۔

(۳) دریم اعتراض: ہنخوئی ٹول کتابونہ ستادغے مسکے خلاف دی۔ کتابونہ کے ویلے ذکر دی۔ تہ دھنے کتابونہ لیکو کونہ غٹ سڑے خونہ۔

نو ۵ جوابونہ کوی

(الف) ایت ۱۰: و ما خلقتم فیہ من شیء فھمہ الی اللہ ستاسو اختلاف والا مسئلہ اللہ پیرہ کتاب یعنی پیرہ قران سرہ حل کڑہ۔ زکہ چہ داسوئی دہ۔

(ب) ایت ۱۵: و قل امنک بما انزل اللہ من الکتاب ما پیرہ قران ایمان راوڑے دے پیرہ بل کتاب نہ۔ کہ ستاسو کتابونہ دذوا تو ویلے دی نو نہ منم

(ت) ایت ۱۷: اللہ الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان راوڑہ ستا دا خبرہ اوقمیدہ چہ پیرہ قرانے اولو چہ ویلے شتہ او کہ براہ راست دغوستو تعلیم و رکوی قران۔

مومے ۶۰ وقال ربکم الدعوی ایتجملکم پیرہ کے رائتہ وسیلہ دذوا تو ثابت کڑہ یا لجیب دعوۃ الدارح اذا دعان دیکے رائتہ وسیلہ ثابت کڑہ

(ث) ایت ۴۷: استجبوا لربکم دعقیدے باب کے نور و کتابونہ پیرہ نہ زہ۔ بلکہ دچیل رب کتاب پیرہ لاڑش۔

(ج) ایت ۵۲: و کذا لک اوحینا الیک روحا من امرنا ما کنف تدری ما لکتب ولا الایمان لکن جعلنہ نوراً نھدی بہ من یشاء من عبدنا دا ایمانیا تو دپارہ قران کریم کانی کتاب

دے دہل کتاب ضرورت تختہ دعقیدے زوہ کولود پارہ۔

یادساتے دا ٹول اودہ اعتراضات/شہادت شول دسکرینو طرف نہ پیرہ دعوہ دتوحید باندے۔ نکلے پورہم بیانیگی پیرہ نور و سورتونو کے۔

سورة الزخرف کی (ترتیباً ۳۳ بعد از شوری - نزولاً ۶۳ بعد از شوری)

رابطہ مابین سورہ (اگرچہ بعضے علماء دوسے نور و حوا میسبج ربط نہ بیانوی۔ زکہ چرٹو لو جو ایمو یوم مقصد دے۔ مگر بعضے علماء دا شاعت نے بیانوی۔ نومونگ نے زکہ بیانوی۔)

شمار	سورة الشوری	شمار	سورة الزخرف
۱-	دشکر کا نوڈلور و اعتراضوں جو ابونہ پہ ہم سجدہ کے او در یو اعتراضوں جو ابونہ پہ شوری کے اوشول	۱-	نودے سورة کے دشکر کا نوڈل (یعنی اتم) اعتراض جواب کیگی۔ پہ ایت ۸۶ کے
۲-	خاتمہ پہ ترغیب الی القرآن اوشوہ ایت ۵۲ و کذا لک اوصینا الیک روحاً من امرنا....	۲-	نودے سورة افتتاح کیگی یہ ترغیب الی القرآن باندے ادبیا ایت ۴۳-۴۴ کے خصوصی ذکر د قران پاک د فریضیت کو لے شی۔
۳-	اجمالاً د جنت بیان دو۔ پہ ایت ۲۲ کے	۳-	نودے سورة کے تصفیلاً د جنت بیان کو لے شی ایت ۶۸-۷۳ پورے
۴-	ایت ۵۲ کے او دے چتران رخوادہ۔ ولکن جعلنا نورا و انھدی بہ من نشاء من عبادنا	۴-	نودے سورة کے ایت ۴۴ کے فرمائی چیزہ بہ بددے قران / نور بارہ کے تپوس کووم و انہ لذکر لک و لتوکل و سوف تسلون
۵-	ایت ۳۴ کے او دے چہ کشتی م در لہ پیدا کڑی دی پ سمندر کے پشان دغ (لکہ بحری جہاز)	۵-	ایت ۱۲-۱۳ کے فرمائی جعل لکم من الفلک و لانعام ماتر کیون (نوشکر یہ ادا کڑہ کہ دے اللہ)
۶-	ایت ۲۸ کے او دے ان الانسان لکفور	۶-	ایت ۱۵ کے ترقی وہ فرمائی ان الانسان لکفور مبین
۷-	ایت ۲۸ کے او دے چر غلطو دنا او میرو ندر دستو باران کووم	۷-	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ باران سرہ زکہ تازہ کوو۔

امتيازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دعا د سوراتی ایت ۱۳-۱۴ سبحان الذی ستر لنا هذا و ما کننا له مقرنین و انانی ربنا لمظلمون
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۸ باندے چہ ابراہیم کلمہ دو توحید پہ چیل پشت کے مسلسل گرزولے وہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۱ باندے چہ دشکر کا نوبہ وکیل چہ د قران دے کیے یاد طائف پہ یوم الدار سزی ولے نہ راتلو۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۶-۳۷ باندے دین لعش عن ذکر الرحمن نفیض نہ شیطان فھو لوقرین و انھم یصدونھم عن السبیل و یحسبون انھم محضون و ان
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۳ چہ اللہ فرمائی چہ قران ستا او ستا تووم امت د پارہ شرف دے۔

مقصد سورة: نفی دشکر نبی الدعاء (د او و اثر د سورتو نو - مومن نہ احتاف پورے - ہم دا یوہ دعوہ / مقصد دے) او پہ دے سورة کے داتے شہبہ /

اعتراض رد کو لے شی ہنہ دا چہ مشرک وائی چہ ٹیک وہ مونگ خودی تہ نہ خدا بیان نہ واپو۔ مگر دا چہ دوی مونگ خلاصوی دا اللہ نہ او زمونگ د پارہ دا اللہ نہ سوال کوی مونگ خودی تہ خدا بیان نہ واپو۔ نہ مونگ تہ سے مشرکان وائے۔ دوی زمونگ د پارہ اللہ نہ سوال کوی او اللہ دوی سوال نہ رکوی۔ لہذا دوی مونگ خلاصوی دا اللہ نہ۔ نو ایت ۸۶ کے جواب کوی۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة دا اتمہ شہبہ اور ہنہ جواب دے۔

دے نہ علاوہ شہبہ نورے شہبہ پدے سورة کے ہم بیان کیگی۔ چہ ہنہ دادی۔

شہبہ ۱: ایت ۱۵: چہ دا اللہ نازولے دی۔ زکہ نے رآمد کوو۔ و جعلوا لمن عبادہ نجونا

شہبہ ۲: ایت ۲۰: دامونگ چہ دوی تہ رآمد شے واپو۔ نو پہ دے اللہ خوشحال کیگی۔ و قالوا لوشاء الرحمن ما عبدھم

شہبہ ۳: ایت ۲۲: چہ دا زمونگ زور دین دے۔ چہ علماء دا مسئلے مونگ تہ بیان کڑے دی۔ قالوا انا وجدنا آباءنا علی امہ و اناعلی الخیر ہم مستدون

شہبہ ۴: ایت ۳۰: دا رسول جادو گردے دزانہ لکیا دے او چہ خلق ورتہ ناست دی۔ نو پہ دوی نے جادو چلیدے دے۔ ولما جاءہم الحق قالوا لھذا سحر وانا بہ کفرون

شہبہ ۵: ایت ۳۱: چہ کہ د قران د خدا نے کتاب دے نو پہ یولوی عالم ولے نہ راتلو۔ دا پیدائی ہتیم او فریب او امی باندے ولے راتھے۔ دے رات لوے سڑے شو۔

شہبہ ۶: ایت ۶۰: چہ اللہ فرشتوں لے نہ رالیگہ بطور پیغمبر پہ زائے دے انسان۔

مگر اصل شہبہ چہ حوا میو دعوہ (فدعو اللہ تخلصین لہ الدین مومن ۱۴) سرہ متعلق وہ ہنہ ایت ۸۶ کے چہ مونگ دوی تہ چہ دا راور سے رآمد شے واپو۔ نو مونگ خودی تہ

خدا بیان نہ دی ویکلے۔ بلکہ دوی اللہ نہ زمونگ سوال پیش کوی او مونگ خلاصوی اللہ نہ نو جواب: چہ اللہ دا اختیار ہے چہ تہ نہ دے و رکڑے۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة

سورة الدخان کی

(ترتیباً ۴۴ بعد از زخرف - نزولاً ۶۴ بعد از زخرف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الزخرف	شمار	سورة الدخان
۱-	شروع سورة پیر تغیب الی القرآن سرہ شوے وہ۔	۱-	نودا سورة ہم پیر تغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی۔
۲-	دشکر کیو دشعبے جواب ایت ۸۶ کے او شو چہ سفارشیاں ندی۔	۲-	ایت ۶ کے فرمائی چہ ستا سوال صرف اللہ اداری/قبولی بل ٹوک نہ۔ یعنی ترقی پہ ما سبق وہ۔
۳-	دنبی خبرہ ایت ۸۸ کے ذکر شوہ ان طوع لایع قوم لایوع منون	۳-	ایت ۲۱ کے دموسی خبرہ: وان لم توعمنوا لی فاعتر لون۔ کہ زما خبرہ نہ منے نولرے شے رانہ۔
۴-	مومنانو نہ بشارت اخروی۔ و۔ ایت ۷۰-۷۳ پورے: اذ خلوا الجحیم اتم وازوا حکم تحمرون	۴-	ایت ۵۱-۵۷ ہم بیان د بشارت اخروی۔ چہ صرف نیلے بیہمانے نہ بلکہ وزوہم بحور عین
۵-	دفرعون دھلاکت ذکر او شو اجمالاً مختصراً پیر ایت ۵۵ کے	۵-	نودے سورة کے تفصیلاً ذکر کولے شی۔ دفرعون دہلاکت۔
۶-	ایت ۴۴ کے اوے۔ انہ لذرک رک و لقمک	۶-	ایت ۳ کے فرمائی چہ انا انزلناہ فی لیلۃ المبارک
۷-	ایت ۶۷ کے اوے چہ متقیانودوتی چہ آخرت کے ہم دی۔	۷-	ایت ۴۱ کے فرمائی چہ کافران یودوست بہ بل تہ پیر آخرت کے ہیٹ فائدہ نشی درکولے۔
۸-	ایت ۳۰ کے کافرو قرآن تہ جادو دنیلے دے۔	۸-	ایت ۱۴ کے رسول تہ مجنون والی۔

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پیر ایت ۴ باندے فیہا یقرق کل امر حکیم (پہ دغے شپہ کے فیصلے دکارونو جدا جدا کولے شی۔)

(۲) سورة ممتاز دے پیر ایت ۱۰ باندے یوم تاقی السماء بدخان بین آسمان پہ لوگے شی او یعیش الناس داخلق بہ پت کڑی۔

(۳) سورة ممتاز دے پیر ایت ۱۴ باندے چہ و انباد دافردہ۔ در رسول متعلق: معلوم مجنون ڈیر پوہ لیونے دی۔ (پہ دے خبرہ سوچ اکڑے پوہ او لیوے)

(۴) سورة ممتاز دے پیر ایت ۲۴ وازرک البحر رھوا خشک/وللاذ دریاب پریہ

(۵) سورة ممتاز دے پیر ایت ۲۵-۲۷ پیر متونود دنیا فرعون لہ۔ چہ بانوہ، چنے، مقام کریم دغیرہ وو۔

(۶) سورة ممتاز دے پیر ایت ۲۹ فنا بکت علیہم السماء آسان اوزرکے دفرعونیا نو پہ ہلاکت اوندہ جزل۔

مقصد دسورة: بیان دغے شپہ پیر دعوہ د حوامیموچ چہ ہغہ دعوہ پیر سورة مومن کے درے وارے بیان شوے وہ۔

(ایت ۱۴ کے فدو اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم ... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الا ہو فدوہ مخلصین لہ الدین)

سورة تمجدہ کے پیر دغے دعوہ باندے ثلور شپہ اودھے جوابونہ بیان شول چہ ہغہ دا وو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پیر خبرو نہ پوہ کیو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہ کیو زما پیر خبرو۔

(۲) مونگ ستا خبرہ/مسئلہ زک نہ منو چہ د شپہ خوب کے باہام یروی جواب ایت ۲۵ کے چہ باہانہ بلکہ شیطان دے یروی

(۳) کہ قرآن د اللہ کتاب وے نوبلہ جبہ کے پیرا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے غا عجی و عربی

(۴) کہ د قرآن رشتیا د اللہ کتاب وے نو پہ دارے پیرا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تانوکوم اومنو حالانکہ ہغہ پہ یودارے را غلے وو۔

بیادارے اعتراضات اودھے جوابونہ او شو پیر سورة شوری کے:

(۵) دا خبرہ دتوحید (فدو اللہ مخلصین لہ الدین) تہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ہگے پیغمبر انونہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے او شو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی وائی چہ وسیلہ شہ۔ بابا گان رارسید شی۔ ولے آدم د نبی پہ وسیلہ نہ وود خلاص شوے۔ جواب ایت ۱۴+۲۱ کے

(۷) پخوانی ٹول کتابونہ ستاد دغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ او شو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۲۷، او ۵۲ کے

(بل طرف تہ ہم او گورہ)

بیا بلہ شہبہ پہ سورۃ الخرف کے وہ۔ ہنہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خور تہ خدا یان نہ وایو۔ تہسے مونگ تہ مشرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ او دوی ز مونگ د پارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا ز مونگ ویلے دی۔ ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ

ز مونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولا یمک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

نواوس دے سورۃ الدخان کے نہمہ شہبہ:

(۹) اصل کے دا د ہنغے اتے شہبہ دویم شق دے۔ ہلتیہ نئے جواب اوکڑو۔ چہ نہ دوی سرہ د شفاعت اختیار شتہ اونہ اور یدیشی۔ نو دا مشرک وائی کیدیشی چہ و اوری۔

نوایت ۶ کے جواب کوئی انہ السبح العظیم صرف یو اللہ ستاسو سوال اوری بغیر غو گونو۔ (پہ سمج بانڈے الف + لام د پارہ د تخصیص دی۔ چہ دا صفت صرف دا اللہ

دے) او یقیناً چہ صرف دا یو اللہ بغیر غو گونو اوری چہ دا اتفاق مسلدہ۔ او قبولتیا ہم کوئی۔ بل ہیٹ ٹوک نہ اوری بغیر غو گونو۔ ز کہ چہ دا باغو گونہ ختم دی۔ او کہ فرض کہ

شتہ ہم نو قوت سماعت پکے نشتہ۔ د قوت سماعت د پارہ نوح اول شرط دے ددہ پہ جسم کے۔ اونہ قبولتیا کو لے شی۔ اعراف ۱۹۵: اللهم ارحل یشون بھا... اللهم

اذان یشمون بھا... نو چہ ددغے اللہ پہ اور یدو کے ہیٹ شک نشتہ نو بیا دہنغے ذات نہ و لے نہ غواڑے۔

سورة الجاثية

(ترتیباً ۲۵ بعد از دخان - نزولاً ۶۵ بعد از دخان)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الدخان	شمار	سورة الجاثية
۱-	شروع دسورة پہ ترغیب الی القرآن سرہ۔	۱-	نودا سورة هم شروع پہ ترغیب الی القرآن سرہ دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	نہم شبہہ وہ دحوامیسو سج پہ دے سورة کے: چه مونگ خودرتہ خدا یان نہ دایو۔ مگردورہ دہ چه زمونگ سوال اورى۔ او الثرتہ وژانده کوی۔ نو جواب ادشوا بیت ۶ کے اندر سبع العليم	۲-	لسمہ شبہہ پیدے سورة کے ایت ۱۸ کے۔ چه زمونگ دین پخوانے دے old is gold نودے سورة کے ددغے شبہہ دفع کو لے شی۔ نوپدے وجہ سے متصل راڈو۔
۳-	فرعون دمویٰ مزاق اژاد کرو نو غرق م کڑو ایت ۲۳	۳-	ایت ۹ کے فرمائی چه ٹوک زما تینو پورے ٹوٹے کوی ہغہ عرق کو دم۔
۴-	مومنو دپارہ جنت ایت ۵۱ کے ذکر دے۔	۴-	ایت ۳۰ کے ترقی پہ ماسبق وہ ذالک هو الفوز الیمین
۵-	ایت ۳۲ کے افرمائی چه بنی اسرائیل م اوچت کڑے دو پہ چلہ زمانہ کے ولقد انزلنہم علی علم علی الخلمین	۵-	ایت ۱۶ کے ترقی دہ پہ ماسبق وفصلنا ہم علی الخلمین
۶-	ایت ۳ کے فرمائی چه قرآن م دجیر او برکت شہ کے نازل کڑے دے۔	۶-	ایت ۲۰ کے فرمائی چه هذابصار الناس وهذی ورحمۃ لقوم یوقنون
۷-	ایت ۳۵ کے دقیامت نہ دکافرو انکار ذکر دو۔	۷-	ایت ۳۳ کے ددغے مگر یونہی قیامت والود پارہ سزا ذکر دے۔ وما واکم النار

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پہ دے بیان چه ہر امتی پہ چلے اعمال نامے ترانہ شتی ایت ۲۸ کل لہ تدعی الی کتابہا

(۲) سورة ممتاز دے دکافر و پیدے دائینا چه مونگ ٹوک نشی ہلاک کو لے لگر زمانہ ایت ۲۳ وما یھلکنا الا اللہ

(۳) سورة ممتاز دے پیدے خبرہ چه فرمائی چه کلہ پوہشی پہ حقہ مسکہ یا قرآن نو ہلہ دے مزاق اژادوی۔ ایت ۹ واذا علم من ایئنا ہیما ان اتخذھا مژوا

(۴) سورة ممتاز دے پر دے خبرہ چه قرآن پہ ذرا بل دا سے کوم کتاب دے چه دی پرے ایمان راڈوی یعنی نہ بل ایمان والا کتاب ہاں جہنم دے دہ لہ۔ ایت ۶-۷

(۵) سورة ممتاز دے پہ برترے دینی اسرائیلو دچلے زمانے پہ خلق باندے پہ وجد ۵ دجو ہاتو (۱) کتاب (۲) حکم (۳) نبوت (۴) رزق (۵) نور فیلتو نہ پہ خلق باندے ایت ۱۶

مقصد دسورة: بیان دسے شبہہ دمنکرانو او جواب ددغے شبہہ ہغہ دا چه:

ستاسودین نو دے دے اوز مونگ دین پخوانے دے۔ لہذا مونگ زور دین پسے زو۔ چه ہغہ تا بعداری زمونگ دشترانودہ۔ چه پہ دغہ دین کے غوثان او ابدالان دی۔

اودغہ متفق علیہ دین دے۔ لہذا مونگ ستاسودانو دے دین نہ منو۔

جواب: ایت ۱۸: ثم جعلک علی شریح من الامر ولا تتبع اھواء الذین لا یعلمون۔ دین ہغہ دے۔ چه واللہ طرفہ دے۔ اودین ہغہ نہ دے چه پہ خواہشا تو مینی دی۔

یعنی دامنکرین ددین نہ بلکہ دچلو خواہشا تو تابع دی۔ دین بہ منقول وی دینبرانو نہ علی شریح من الامر واضح دین دہخانو تو پیغمبرانو چه ہغہ فدعو اللہ مخلصین

لہا دین دے یعنی نوروالفاظو کے ہغہ لا الہ الا اللہ دے چه دہ پیغمبر دین دے۔

﴿دے دحوامیسو سج ترتیب وار تفصیل او گورہ دسورة اھتاف (چه آخری دحوامیسو سبوعون دے) دخلا سے بل طرف تہ﴾

سورة الاحقاف کی

(ترتیباً ۲۶ بعد از جاثیہ - نزولاً ۶۶ بعد از جاثیہ)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الجاثیہ	شمار	سورة الاحقاف
۱-	ترغیب الی القرآن سرہ سورة شروع شوے ود۔	۱-	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔
۲-	شروع دسورة هم پہ من اللہ العزیز الکریم اذخاتمہ ہم پدغے سرہ اوشوہ۔	۲-	نوددے سورة شروع کے ہم من اللہ العزیز الکریم کے راوڑو۔
۳-	ایت ۲۲ خلق السموات والارض بالحق	۳-	ایت ۳ کے ترقی پہ ماسبق دہ۔ ماخلقنا السموات والارض الا بالحق
۴-	ایت ۲۳ کے ود۔ وختم علی سمعہ وقلبہ... زکہ چر دوی ددے نہ چل مقصد وانہ غشو	۴-	ایت ۲۶ فرمائی وجعلنا لهم سمعاً والبصائر وانفذنا فما غشی سمعهم والبصائر ولا انفذهم من غشی
۵-	ایت ۲۸ کے دیکھے ود۔ الٹا بدوی دا بحرمان پہ قیامت کے (پہ شلور بوڑی بدوی۔)	۵-	ایت ۲۶ کے وائی چہ صرف پہ شلور بوڑی نہ بلکہ کاثرہ او ژانده بہ ہم دی۔
۶-	دے سورة الجاثیہ کے لسمہ شہبہ وہ دحوا میسوح اودھنے جواب	۶-	نوددے سورة الاحقاف کے یو لسمہ شہبہ پہ دعوہ دحوا میسوح اودھنے جواب دے۔

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ جنا تو چر دا ویدو قرآن ایت ۲۹ وغیرہ
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ادا بود قرآن و طرفہ جنا تو نہ ایت ۲۹ قالوا انصوا لکہ شنگہ چہ قرآن فرمائی چہ واذا قرء القرآن فاستمعوا وانصوا لعلکم ترحمون۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ تبلیغ جنا تو ایت ۲۹ ولوالی تو هم منذرین اور ایت ۳۱ ایسی واداعی اللہ وامنوا بہ...
- (۴) سورة ممتاز دے پہ تصدیق قرآن دجنا تو طرف نہ ایت ۳۰ انزل من بعد موسیٰ مصداقاً لما بین یدیه یحدی الی الحق والی طریق المستقیم
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ثلاثون شہر باندے چہ موردے پچی نہ ۳۰ میا پشنتے پی در کڑی
- (۶) سورة ممتاز دے پہ نصیحت دسور پلار زوی نہ ایت ۱۷ وھما یستغثن باللہ ویکل امن ان وعد اللہ حق
- (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ اولاد نیک عملہ اولاد او بد عملہ اولاد ایت ۱۷

مقصد دسورة: بیان دیو لسمے / آخری شہبے پہ مرکزی دعوہ دحوا میسوح (قد عو اللہ مخلصین لہ لدین) باندے۔ اودھنے جواب پہ ایت ۲۸ کے

دا سورة آخری دحوا میسوح نہ دے شہبہ دادہ چہ مونگ خور نہ خدایان نہ دا یو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ / جولائے کے نجات دے۔ اذخیر و برکت دے۔ نو جواب کوی پہ ایت ۲۸ کے چہ کہ ددوی پہ سنگ کے نجات دے۔ نو قلولوا نصرہم الذین اتخذوا من دون اللہ قرباناً لہم دغے عادیانولرہ ولے ددوی بابا گانوی نہ کڑے شو۔ دا اللہ عذاب نہ۔

﴿ خلاصہ شہادتوں و دعویٰ مسیح ﴾

دعویٰ مسیح دعویٰ ذکر وہ پہ سورۃ مومن کے درے وارے:

(ایت ۱۳ کے فدعواللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لالہ الاھو فدعویٰ مخلصین لہ الدین)

چہر کلہ دعویٰ ذکر شوہ نو منکرینو پے درپے اعتراضات/شہادت شروع کرل چہ ہفتہ دادی:

سورۃ تم سجدہ کے پدغے دعویٰ باندہ سٹور شہیے اودھنے جوابونہ بیان شول چہ ہفتہ دا دو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پخرو نہ پوھیگو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سوپشان انسان ہم۔ ولے نہ پوھیگی زما پخرو۔

(۲) مونگ ستا خیرہ/مسئلہ زک نہ منو چد شہیے خوب کے بابام پروی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے پروی

(۳) کہ قرآن دالہ کتاب وے نوبلہ جہ کے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے اء عجی و عربی

(۴) کہ دات قرآن رشتیاد اللہ کتاب وے نو پو وارے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تا سو کو م اومنو حالانکہ ہفتہ پو وارے را غلے وے۔

بیاد رے اعتراضات اودھنے جوابونہ اوشو پہ سورۃ شوری کے:

(۵) دا خبرہ و تو حید (فدعواللہ مخلصین لہ الدین) نہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ٹکے پیغمبر انونہ دہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوشو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی دائی چہ ویلے شتہ۔ بابا گان رارسیدیشی۔ ولے آدم نبی پو وسیلہ نہ و خلاص شوے۔

جواب ایت ۱۳+۲۱ کے

(۷) چوانی ٹول کتابونہ ستا دغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ کے

بیا بلہ شہیہ پہ سورۃ الخزرف کے وہ۔ ہفتہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ تہ سے مونگ تہ شرکان وائے۔ مونگ دوئی تہ سوال کوو۔ اودوئی زونوگ دپارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زونوگ وسیلے دی۔

ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ زونوگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایم لک الذین یدعون من دونہ الشفاعتہ

بیا بلہ شہیہ ذکر دہ پہ سورۃ الدخان کے

(۹) کیدیشی چہ زونوگ سوال وادری۔ نو جواب ایت ۶ کے وو چہ انہ لسمیح العلمیم

بیا بلہ شہیہ ذکر دہ پہ سورۃ الجاثیہ کے:

(۱۰) چہ مونگ زور دین پسے زو۔ اوستادین نوے دے دانہ منو۔ نو جواب ووپا ایت ۱۸ کے چہ دین ہفتہ دے چہ پیغمبر انونہ منقول وی۔ اودین دخواہشا تو شے نہ

دے۔

بیا بلہ آخری شہیہ ذکر دہ پہ سورۃ الاحقاف کے:

(۱۱) چہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ کے یا لمن کے نجات دے اوجیر و برکت دے نو جواب ایت ۲۸ کے چہ قوم عادلرہ ولے ددوی بابا گانوفج

نہ کڑے شو۔ چہ تا سو ددوی پہ سنگ کے نجات گنڑے۔

سورة محمد مدنی

(ترتیباً ۲۷ بعد از احقاف - نزولاً ۹۵ بعد از حدید)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الاحقاف	سورة محمد
۱-	مسئلہ ثابتہ کفر لہ پیدائیلو عقلیہ نقلیہ او وجیہ سرہ	نودے سورة کے ترغیب الی القتال چہ کہ اوس ہم نہ نئی نوقال ورسرہ او کثرہ فاضرب الرقاب ایت ۴
۲-	ایت ۵ کے اووے چہ مشرک غٹ گمراہ دے۔	نودت ایت انکے فرمائی چہ اعمال او عقیدہ دواڑہ نے بر باد دی۔
۳-	بیان دجنت مختصراً او شو	نودت ایت ۵ کے تفصیل ددے جنت کوی۔
۴-	بیان دشہما تو دشراکانو او جو ابو نہ او شول۔	نودت بیان دحالا تو دشرفاقو کوی چہ دشہما نہ صرف مشرکان پیدا کوی بلکہ منافقان ہم پیدا کوی۔
۵-	ترغیب الی القرآن و مبلغ ایت ۳۵ (داقران رسول دی خلقوت)	نودت حالات انکار یا نودقران ذکر کوی۔
۶-	قوم عاد دینبیر و حضرت ہود خلاف او کفرل نوجاہ م کفرل	نودت ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہر شوک چہ دینبیر خلاف کوی عمل نے تہاہ کیگی۔

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ پدیکے دندے د روایت بیان نے کڑے دے۔

(۲) سورة ممتاز دے پایت ۱۲ چہ دینا پرست کپے د غمگنی سرہ مشابہ کڑے شوے دے۔

(۳) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ ہغہ خلوت قسمہ و لے/شہر و نہ ذکر کولے شہ دجنت چہ ہغہ پی، او بہ، شات او جنتی شراب دی۔

(۴) سورة ممتاز دے پایت ۲۳ افلا نجد یرون القرآن ام علی قلوب انقلبا۔۔۔

(۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۹ فاعلم ان لا اله الا الله چہ ایمان پیکلہ زان پوہ کڑہ زان نہ طولی مہ جوڑوہ۔

(۶) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ باندے چہ درے قسمہ خلق بر باددی (الف) کافر (ب) چہ خلق بندوی دلارے/دین واللہ نہ (ت) چہ کوم دینبیر خلاف کوی۔

(۷) سورة ممتاز دے پایت ۳۷ چہ کہ اللہ تاسو نہ تاسو سول مال غوستے دتے نوجمل بہ ذکر کولے دتے۔

(۸) سورة ممتاز دے پایت ۲۷ چہ کافر و سرہ ترہغے وختہ پورے جہاد کوہ چہ ترشو ہجھار او غور زوی/شکر پریدی۔

مقصد دسورة: ترغیب الی الجہاد و الانفاق (چہ بدنی او مالی قربانی دواڑہ و کڑہ اللہ دپارہ) او ورسرہ ورسرہ احوال و منافقانو ہم ذکر کوی۔

تقسیم دسورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۱۹: پدیکے ترغیب الی الجہاد او آخر کے پرے مسئلہ تفریح کوی فاعلم ان لا اله الا الله ایت ۱۹ چہ جہاد بہ دے مقصد لہ کوے۔

(۲) ایت ۲۰ - ۳۸: پدیکے ترغیب الی الانفاق او احوال و منافقانو چہ ہمیشہ بہ دوی ٹال مشول کوی بہ جہاد کے ہم او انفاق کے ہم

او دوی بہ چرے ہم دین کار خلوص سرہ نہ کوی۔

دا قران طریقہ دہ۔ چہ مسئلہ دتو حید او رسالت بیان کڑی۔ نوورپے مسئلہ دجہاد او انفاق راوڑی۔ زکہ چہ دغہ مسئلہ دتو حید قران او سنتو جہاد

او انفاق نہ دینبیر نشی خوریدے۔ یعنی صرف دغلے کار نہ بلکہ جان او مال بہ ہم لگوے۔

سورة الفتح مدنی (ترتیباً ۳۸ بعد از محمد - نزولاً ۱۱۱ بعد از جمعہ)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة محمد	سورة الفتح
۱-	پہلے سورة کے بیان درغیب الی الجہاد الی القتال دو۔	نودے سورة الفتح کے بشارت درکوی نفعی۔ چہ جہاد و اکڑو نو خوشخبری دفتے داخلہ۔
۲-	پہلے سورة کے یعنی آخری آیت کے اوے۔ چہ کہ تا سو جہاد او انفاق اونکر و نو۔	نودے سورة کے پرے مثال بیانوی و صحابہ و سپاہیت ۲۹ کے چہ ہنوی بہادران دو۔ اوپہ دینے زانو نہ قربان اللہ بہ بل قوم راوی چہ ہنوی بد اللہ پیدین جانثاران وی۔
۳-	زجرو دے سورة کے منافقا نولرہ چہ جہاد او انفاق نہ کوی۔	نودلہ آیت ۱۷ کے جہاد نہ کو کونے شے خلق مستثنیٰ کزل چہ ہنہ معذورہ خلق دی۔ یعنی دوی ددے زجر نہ نفع دی۔
۴-	آیت ۱۷ کے اوے چہ ٹوک دھد آیت طلب گاردی نو ہنہ توفیق دھد آیت درکوی والذین استمدوا زادہم ہدی و انہم تقوہم	نودے سورة کے مثال دھنہ خلق چہ طلب دے دھد آیت او کزو نو ہد آیت در نصیب شو۔ چہ ہنہ صحابہ دو۔ آیت ۲۶ کے اوے زما نیل چہ والذین استمدوا تقوی صحابہ و سرہ کے کلمہ تقوا اولگولہ۔
۵-	آیت ۱۵ کے بیان درجنت نہر نو او شو۔ چہ ٹلو قسم نہر نہ ہو۔	آیت ۵ کے فرمائی پورے جنت کے بہ مومنان سڑی او خزے اوی۔
۶-	آیت ۱، ۲۸، ۳۲ کے اوے چہ منافقین او مشرکین عمل بر باد دے۔	نودے سورة آیت ۶ کے فرمائی چہ پدوی د اللہ لعنت دے اودوی دوزخیان دی۔
۷-	آیت ۲۵ کے اوے چہ منافقین بہ تا سو نہ تنہی پشاکانو۔	آیت ۱۰ کے فرمائی چہ صحابہ او مومنا بہ دسرہ بیعت کوی۔ ددین پکار نو کے

انتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پآیت ۱۸ چہ بیان کوی دھنہ اونے چہ دکوے لاندے بیعت (بیعت رضوان) شوے دو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان و صلح حدیبیہ باندے

(۳) سورة ممتاز دے پہ پزید فحقو لکہ فتح مکہ فتح خیبر فتح فارس وغیرہ

(۴) سورة ممتاز دے پہ خواب پیغمبر آیت ۲۷

(۵) سورة ممتاز دے پہ صفا تو صحابہ و جہان دصفا توے شوے دے پہ انجیل او تورات کے آیت ۲۹

مقصود سورة: البشارة للمؤمنین

تفسیر دآیت (۱) انفتحنا لک فثما مینا مونگ فتح در کزہ تانہ فتح نکارہ۔ کوم فتح ترے مراد دہ۔ کون فتح دے ترے مراد دانستہ شی نو ہنہ بہ ۸ ہجری کے شوے وہ او صلح حدیبیہ پہ ۶ ہجری کے شوے

وہ۔ چہ ہنہ پے فوری داسورة نازل شوے دے۔ نو بعضے خلق ترے فتح مکہ مراد اٹلی او بعضے ترے صلح حدیبیہ۔ چہ فتح مکہ ترے مراد شی نو مطلب دا صلح حدیبیہ سبب او گرزید و فتح کے۔

پہ شگم کال دھرت رسول خوب اولیدو چہ مونگ کے ٹوک د بیت اللہ شریف طواف کوی ٹوک سرد نہ خرابی او ٹوک دے واڑہ کوی۔ چونکہ د پیغمبر خوب وحی وی چہ صابانے صحابہ و نہ بیان ددے خوب

او کزو۔ نو صحابہ پوہ شول چہ دا خود مونگ تہ اللہ طرف نہ اشارہ دہ عمرے کولو۔ مگر نہ نبی او نہ صحابہ پورا پوہ شول پہ تعبیر دے خوب چہ کال بس بہ دا خوب پہ تعبیر سرہ پورا کیگی۔ نو پند و لکیدہ چہ نبی عالم الغیب

نہ دو تعبیرے بل کال تہ برابر کیگی مگر نبی دے کال تہ عمرے تیارے او کزو۔ او سرہ سولہ سترہ سو صحابہ ہم عمرے تیارے کوی۔ چہ کلمہ دھد پنے مقام تہ اور سیدل نو کافر ورتہ نکلے شو چہ تا سو کے تہ

نشے راتے۔ نو نبی حضرت عثمان بطور سفیر اولیگلو چہ سرداران دے راضی کڑی پے عمرہ کولو چہ مونگ جنگ لہ نہ بلکہ عمرے لہ رانگلے پو۔ سرداران نو دے ورتہ او دے چہ کہ تہ عمرہ کول خواڑے نو اڈرہ مگر نور

ٹوک بہ نہ کوی۔ عثمان او دے چہ رسول پے عمرہ نہ کوی نوزہ شگم او کزم نکلے رسول نہ۔ دا آداب او محبت دد صحابہ و رسول سرہ۔ پد دھنہ حدیبیہ کے چہ رسول و وضو کوی نو صحابہ در رسول د چار اندام او پہ پہنیل

خ اپوی۔ حالانکہ مدینہ کے دے داخل نہ دو کڑے۔ داوے۔ زکہ چہ دل تہ کفارو لیدل ددوی دا حالت چہ صحابہ مین در رسول سرہ ددہ چہ دھنہ وضو او پے ہم لاندے زکے تہ پیدی نو دودہ وینہ تویدو

تہ بہ شگم پیدی۔ نو داخل دپارہ درعب او چولو دپہ کافر و باندے۔ لکہ شگم چہ د بیت اللہ شریف طواف دوران کے وحی او شوہ چہ کہ دا صحابہ نھر نور او بیماران و لے نہ وی۔ مگر طواف دوران کے دے

چہلہ بہادری نکارہ کڑی۔ دائرہ بینگ و صحابہ دو دے کفارو چہ دا حال صحابہ اولیدو نو کے تہ نے خبر و کزو چہ خیال کوے چہ دوی سرہ جنگ اونکرے۔

بحر حال عثمان ہلنہ لگ لیت شودلہ شیطان او از او کزو چہ عثمان ہلنہ شہید کڑے شو۔ پدے خبر سرہ رسول ڈرخنہ شواو غصہ شو۔ او نے لاندے دیو یو صحابی نہ دا بیعت اٹلی چہ تر مرگہ مرگہ پورے

بہ دوی عثمان بدلہ اٹلی۔ او گورہ رسول عالم الغیب نہ دو۔ ورنہ عثمان خوشہید نہ دو۔ او پدے کیے مونگ دپارہ دا ہم سبق شو۔ چہ ذہیل ملگری پے سر صحابہ و نوزہ غیرت کوو۔

نودے واقعے او بیعت تہ دیکھ کیگی بیعت رضوان چہ پہ ۶ ہجری کے شوے دو۔ اگر چہ دے معاہدہ کے د کافر و طرف نہ شد اسے شراعیط ہم دو چہ ظاہراً د مسلمانا نو د کزورے نشانی وہ۔ او عمر

پرے بار بار نھنہ شوے ہم ددے مگر رسول بار بار منع کڑے دے اوتلی دے و کڑے دہ۔ آخر دا چہ کافر و ددے معاہدے چہلہ خلاف ورزی پہ ۸ ہجری کے او کڑے۔

د معاہدہ صلح حدیبیہ او ددے خلاف ورزی سبب او گرزید دفتے کے چہ پہ ۸ ہجری کے شوے دہ تقریباً دس ہزار صحابہ یکے مجاہدین دو۔

سورة الحجرات مدنی

(ترتیباً ۳۹ بعد از الفتح - نزولاً ۰۶ بعد از مجادلہ)

رابطہ مابقی سہ:

شمار	سورة الفتح	سورة الحجرات
۱-	چہر کلہ دلنہ بیان رفتے او شو۔	نوادس نئے سورة کے بیان دامور منظماء دے۔ (اشارہ دے کپے دے خبرے تہ چہرے بدے حلد نصیب کیگی چہرے امور و خیال اوسانے)
۲-	ایت ۲۶ افر مائیل چہ صحاباؤ سرہ داکلمہ و تقوا لکید لے دہ یعنی دوی ٹول پیدے عمل کوی۔	ایت ۱۳ کے فرمائی ان اکرم عند اللہ القلم (چہر توحید کلمہ دے عمل نصیب شی نوعہ تمند بہ شے)
۳-	خاتہ پہ امنوا او شوہ ایت آخری: و صد اللہ الذین امنوا و عملوا الصلحت۔۔۔۔۔	شروع دے سورة پہ امنوا کیگی۔ یا للہ الذین امنوا۔۔۔۔۔
۴-	دے سورة کے کافر و سرہ جنگ بیان دو۔	نودلنہ باغیانوسرہ جنگ بیان دے۔
۵-	آخر کے افر مائیل محمد الرسول اللہ	نودلنہ فرمائی چہ ٹوک در رسول بے ادبی کوی۔ نودھنہ عمل بر باد دے۔

مقصد سورة: بیان د آداب سیح لاصلاح المعاشرہ (دعاشرے د اصلاح د پارہ او دہ آداب چہ سہ سہرہ ستا جماعت مضبوط کیگی)

دائل آداب پہ یا للہ الذین امنوا سرہ شروع کیگی۔

- ادب (۱) ایت ۱: اللہ او پیغمبر نہ منگے کیگی۔ مطلب دا چہ اللہ حکم او در رسول طریقہ موجود دہ۔ نوجیل پیمر، خواہش او رسم رواج دگی او طریقہ دشرا نو پریدہ ورنہ معاشرہ تباہ کیگی۔
- ادب (۲) ایت ۲: جیل اواز د پیغمبر پہ اواز نہ او چتوے یعنی رسم رواج در رسول طریقے نہ مندا او چتوہ۔ ترجیح در کڑہ طریقے در رسول تہ۔
- ادب (۳) ایت ۶: در کن بارہ کے کمل تحقیق او کڑہ دانہ چہ ٹوک در تہ در رخ او دوائی او د پور کن پارہ کے بلا تحقیق فیصلہ او کڑے نو جماعت بدے گڈ ووشی۔
- ادب (۴) ایت ۹: کہ جماعت ارکان چلو کے پہ شہر و دران شی صلحے او کڑہ۔ او کہ پوتنجا د وہ کپے صلح نہ کوی نو ہنہ بل سرہ امداد او کڑہ چہ بوج راشی بہ ہنہ سڑی صلح نہ کوی۔
- ادب (۵) ایت ۱۱: ایزر کن ۲ ذیل رکن تحقیر نہ کڑی۔ در نہ ملگری بہ تہ نس شی۔
- ادب (۶) ایت ۱۲: ایزر گمان باندے پہ عمل نہ کوی۔ گمان کول دانسان چیل اختیار کے ندی۔ مگر گمان باندے عمل کول خوا اختیار کے دی۔ ورنہ جماعت ملگری بہ دے تہ نس شی۔
- ادب (۷) ایت ۱۳: عزت و تکریم او کڑے دھنہ چا چہ ہنہ تہی دی۔ اگر چہ عمرے ڈیر کم ولے ندی۔
- بیار دستونو روا تہ نو کے فرمائی چہ منافق بہ چہ ہم دے ادب او لحاظ نہ کوی۔ د حاصل د صورتہ دو باقی ترجمہ اسانہ۔

انتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پدے اوو ادب و معاشرے چہ دے بل سورة کے نشہ۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ ٹوک در رسول تہ درے نہ یاد کور د شطرف نہ اواز نہ کوی نو دوی زناور یعنی بے عقلہ دی۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ باندے چہ اللہ خو ش کڑے دے تا سولہ ایمان او نہ دے خو ش تا سولہ کفر جب الیکم الایمان و کرہ الیکم الکفر و فسوق و الحصیان
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ انما المؤمنون اخوة
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳ چہ اللہ فرمائی چہ و جعلکم شعوبا و قبائل لتعارفوا
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴ قالت الاعراب امانا قل لہم تو منوا و لکن قولوا لاسلمنا و لم یدخل الایمان فی قلوبکم
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ باندے یمنون علیک ان اسلموا قل لا تمون علی اسلامکم بل اللہ یمن علیکم ان ھدکم للایمان

سورۃ ق

(ترتیباً ۵۰ بعد از حجرات - نزولاً ۳۳۶ بعد از مرسلات)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ الحجرات	سورۃ ق
۱-	آیت ۱۳ کے اوڑے ان کریم عند اللہ انکم	نور لہ آیت ۳۱-۳۲ اللہ تعالیٰ دینی منزل خانی چہ ہفتہ جنت دے۔
۲-	آیت ۱۸ کے اوڑے چہ اللہ پوہ دے پے پٹو او پے نکارو	آیت ۶ کے فرمائی چہ سزا ہرزہ پدوسوسہ ہم پوہ دے و نعلم ما تو موس بہ نفسہ و نحن اقرب الیہ من جبل الوریڈ
۳-	دے سورۃ کے معاشرے اصلاح دپارہ ۷ آداب بیان کرل	نور دے سورۃ کے اثبات دقیامت کوی (اشارہ دہ پکے دے تہ چہ معاشرہ سدوی نوقیامت کے ہر دے اجرد رت نصیب لہی۔)
۴-	آیت ۲: چا چدا نیا و بے ادبی او کڑہ نو عمل بے بر باد دے۔	آیت ۱۴: چا چدا نیا و تکذیب او مخالفت کڑے دے نو ہفتہ لہ اللہ تبارہ کڑے دے۔

امتیازات و سورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پے تعجب دکافر و پے اثبات دقیامت آیت ۲

(۲) سورۃ ممتاز دے پے بیان د جبل الوریڈ باندے (دزڑہ رگ) آیت ۱۶

(۳) سورۃ ممتاز دے پے دے بیان چہ قیامت کے بہ انسان نہ پردے لے کر شی - آیت ۲۲

(۴) سورۃ ممتاز دے پے ہنوفرشنو چینی او گس طرف تہ تاتے دی - آیت ۱۷

مقصد سورۃ: اثبات دقیامت او دلائل عقلیہ پے قیامت باندے۔

فرمائی چہ نبی کریم پے داختر پے ورز داسورۃ ق پے مانزہ کے ڈیروستو۔ کذا لک الخروج داوے؟ زکہ چداختر پے ورز ہر سڑے دچیل دس مطابق پے چیل جبل لباس کے راوتے وی دکورنہ۔
نور دے قیامت کے بہ چیل عمل او عقیدے مطابق انسان دز کے نہ راوی۔

مختصر خلاصہ قرآن کریم پے اعتبار دہم سرہ تلور حصہ دے: (۱) فاتحہ - ماندہ آخرہ پورے: الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام - بنی اسرائیل پورے: المرئی لکل شیء ہوا اللہ
(۳) کہف - احزاب پورے: الباری لکل شیء ہوا اللہ (۴) سبا - ناس پورے: اثبات دقیامت + نفی دشفاعت تھری کوی۔

دا اوسہ پورے چہ تلور حصہ کے دسباند واخلمہ تر حجرات پورے کوم سورۃ نہ بیان شول۔ پے ہفتے کے نفی دشفاعت تھری اوشوہ۔ اودا نکلے سورۃ نہ (ق ذاریات طور) اثبات دقیامت کوی
بالترقی لکہ ق کے دانی کذا لک الخروج نو ذاریات ۵-۶ کے فرمائی انما تو عدون لصادق وان الدین لواقع طور ۷-۸ کے فرمائی مالہ من دافع نو پدے دے سورۃ نو کوی
اثبات دقیامت دے بالترقی۔

دقران دا تلور حصہ پے دولس (۱۲) بابو تقسیم دہ:

باب (۱): سورۃ سبا + فاطر + یس (درے سورۃ نودی)

باب (۲): سورۃ الصافات + ص + زمر (درے سورۃ نودی)

باب (۳): سورۃ مؤمنین + حم سجدہ + شورا + زخرف + دخان + چاشیہ + احقاف (اودہ سورۃ نودی)

باب (۴): سورۃ محمد + فتح + حجرات (درے سورۃ نودی)

باب (۵): سورۃ ق + ذاریات + طور (درے سورۃ نودی)

باب (۶): سورۃ نجم + قمر + رحمن + واقعہ (تلور سورۃ نودی)۔

باب (۷): سورۃ حدید + مجادلہ + حشر + محمد + صف + جمعہ + منافقین + تہانین + طلاق + تحریم (لس سورۃ نودی)

باب (۸): سورۃ ملک + قلم + حاقہ + معارج + نوح + جن (ہیک سورۃ نودی)

باب (۹): سورۃ مزمل + مدثر (دوہ سورۃ نودی)

باب (۱۰): سورۃ قیامتہ + دھر + مرسلت + نبا + نازعات + عبس + تکویر + انفطار + مطففین + انشقاق + جرود + طارق (دولس سورۃ نودی)۔

باب (۱۱): سورۃ الاعلیٰ + غاشیہ + فجر + بلد شمس + لیل (ہیک سورۃ نودی)

باب (۱۲): سورۃ ضحیٰ + انشراح (دولس سورۃ نودی)۔ چدا سورۃ نہ بیان دہ مقاصد اربہ، روشہا تو اوتھید من الدینا اور تغیب الی الآخرة کوی۔

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**